

Priručnik za facilitatore

(Radna verzija)

SRPSKI JEZIK, GRAĐANSKO I INTERKULTURALNO OBRAZOVANJE

BOS
BELGRADE
OPEN
SCHOOL

Projekat ALMIT

Beogradska otvorena škola
Dobrotvorna fondacija Srpske Pravoslavne Crkve „Čovekoljublje“
Opština Šid

PRIRUČNIK ZA FACILITATORE Srpski jezik, građansko i interkulturno obrazovanje

(Radna verzija)

Beograd, 2019.

U izradi priručnika za facilitatore učestvovali su:

- **Aleksandra Božinović Knežević** (Dobrotvorna fondacija Srpske Pravoslavne Crkve “Čovekoljublje”)
- **Božidar Dimić** (Beogradska otvorena škola)
- **Branimirka Riđošić** (Opština Šid)
- **Gorana Nikolić** (Opština Šid)
- **Dragana Levićanin** (Dobrotvorna fondacija Srpske Pravoslavne Crkve “Čovekoljublje”)
- **Ilija Radovanović** (Dobrotvorna fondacija Srpske Pravoslavne Crkve “Čovekoljublje”)
- **Ivan Topalović** (Beogradska otvorena škola)
- **Jelena Manić Radoičić** (Beogradska otvorena škola)
- **Marija Milosavljević** (Beogradska otvorena škola)
- **Vladimir Popović** (Dobrotvorna fondacija Srpske Pravoslavne Crkve “Čovekoljublje”)
- **Željka Jarić** (Opština Šid)

Lektura:

- **Irena Popović**

Dizajn korica:

- **Nikola Petrović**

Više informacija o sajtu o ALMIT projektu možete pronaći:

www.almit-project.eu

Poštovani,

Pred vama se nalazi priručnik za trenere koji će realizovati časove srpskog jezika i sesije građanskog i interkulturalnog obrazovanja u okviru projekta ALMIT - Brža integracija migranata na tržište rada, kroz mapiranje veština i obuku.

Kada se Evropa suočila sa migrantskom krizom, javila se potreba da se migranti koji legalno borave u evropskim zemljama integrišu u lokalna tržišta rada, kako bi im se omogućilo pravo na rad i u velikoj meri olakšao boravak u zemlji u koju su došli.

Cilj projekta ALMIT je brža integracija migranata u tržište rada mapiranjem veština i obukom, kao i smanjivanjem jezičkih i kulturnih barijera između migranata koji legalno borave u zemlji i lokalnog stanovništva. Tokom projekta biće održano više obuka iz časova srpskog jezika, koji je polazna tačka za njihovo uključivanje u tržište rada, kao i sesije građanskog i interkulturalnog obrazovanja. Osim toga, planirane su i aktivnosti profilisanja veština, mapiranje prethodnog obrazovanja i radnog iskustva, individualna podrška i podizanje svesti o problemima diskriminacije, nasilja i slično. Ciljna grupa projekta su migranti koji legalno borave u zemlji domaćina i oni koji su izrazili želju da dobiju azil u zemlji domaćina.

Partneri na ovom projektu su Univerzitet „Sveti Kliment Ohridski“ u Sofiji (Bugarska), Centar za informisanje i vođenje „Zgura M“ (Bugarska), Austrijski pokret omladinskih radnika „ÖJAB“ (Austrija), Lokalna samouprava Düzce (Turska), Pokrajinska direkcija za obrazovanje Düzce (Turska), Opština Šid (Srbija), Dobrotvorna fondacija Srpske pravoslavne crkve „Čovekoljublje“ (Srbija) i Beogradska otvorena škola (Srbija).

Nacionalni tim koji je sačinjen od predstavnika Opštine Šid, „Čovekoljublja“ i Beogradske otvorene škole kreirao je ovaj priručnik za trenere koji će sprovoditi obrazovne aktivnosti na projektu. Priručnik sadrži spisak tema koje će se obrađivati, detaljan opis časova i sve priručne materijale koji će se koristiti na časovima. Osim ovog priručnika, osmišljen je i priručnik za polaznike u kojem se nalaze sažeci lekcija i radni materijali.

Preporučujemo vam da pre same realizacije časova jezika i sesija građanskog i interkulturalnog obrazovanja temeljno pročitate priručnik. Kao treneri, zadržavate pravo da časove prilagodite dinamici grupe sa kojom radite, njihovom prethodnom znanju i spoljašnjim okolnostima koje mogu uticati na rad.

Želimo vam srećan rad!

ALMIT tim

Sadržaj

<i>Srpski jezik</i>	1
Tema: 1. Pismo	2
Tema: 2. Uvod u srpski jezik	5
Tema: 3. Moja soba	13
Tema: 4. Porodica	19
Tema: 5. Zapošljavanje	25
Tema: 6. Ljudsko telo	28
Tema: 7. Na ulici	34
Tema: 8. Kupovina	39
Tema: 9. Hrana	43
Tema: 10. Zdravlje	51
<i>Sesije građanskog i interkulturalnog obrazovanja</i>	55
Tema: 1. Istorijska analiza državljanstva, građanske i interkulturalne edukacije i ljudskih prava	56
Tema: 2. Društvo, vlada i država	60
Tema: 3. Parlamentarni i ustavni poredak	65
Tema: 4. Srbija – naša država	67
Tema: 5. Mir u svetu, terorizam, siromaštvo. Mobilnost i migracije razlozi, humanizam, tolerancija. Izbeglice Trgovina ljudima	73
Tema: 6. Osnovne ideje i vrednosti Evropske unije. Koncept vladavine prava i socijalne zaštite	80
Tema: 7. Smeštaj za moju porodicu	92
Tema: 8. Zapošljavanje i zanimanje	102
Tema: 9. Demokratija	113
Tema: 10. Sistem zdravstvene zaštite. Socijalna sigurnost i sistem osiguranja	121
Tema: 11. Obrazovanje u savremenom svetu i moje obrazovanje	129
Tema: 12. Zajedničke vrednosti – standardi i vrednosti	135
Tema: 13. Rad i posao – prava i odgovornosti. Tržište rada i mogućnosti za zapošljavanje. Traženje posla. Stavovi prema radu i motivacija	141
Tema: 14. Kontinuirano učenje i celoživotno obrazovanje	147
Tema: 15. Socijalna (ne)jednakost i društveno raslojavanje. Građanska participacija	153
Tema: 16. Volonterski rad i nevladine organizacije	159

Srpski jezik

U narednom delu priručnika možete pronaći spisak tema koje će biti obrađivane na kursu srpskog jezika, detaljan opis časova i priručne materijale koji će biti korišćeni za svaku pojedinačnu lekciju.

Teme koje su predviđene kursom srpskog jezika:

1. Pismo
2. Uvod u srpski jezik
3. Moja soba
4. Porodica
5. Zapošljavanje
6. Ljudsko telo
7. Na ulici
8. Kupovina
9. Hrana
10. Zdravlje

Tema 1. Pismo

Trajanje: 2x45 minuta (blok čas)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznavanje sa kursom.• Pismo, pravila pisanja, izgovor.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa osnovnim pravilima pisanja i čitanja u srpskom jeziku.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa kursom, pismom, pravilima pisanja, izgovora i čitanja.

1. i 2. čas

Tema časa: Pismo u srpskom jeziku

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa osnovnim pravilima pisanja i čitanja u srpskom jeziku.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su upoznati sa kursom, pismom, pravilima pisanja, izgovora i čitanja.

Neophodni materijali:

1. Nastavni list
2. Odštampana ćirilička i latinička slova

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Predstaviti se polaznicima, upoznati se sa njima; saznati da li polaznici imaju neko predznanje iz srpskog jezika; da li znaju engleski jezik...	5 minuta
Centralni deo časa	Podeliti svim polaznicima odštampana slova. Zadržati se kod svakog pojedinačnog slova, zapisati ga na tabli, a zatim izgovoriti. Nakon ove vežbe, svaki polaznik treba da izgovori svoje ime i da pokuša da ga napiše slovima srpskog pisma; pomoći polazniku, pohvaliti njegov rad. Ponovo se osvrnuti na slova, ne izgovarajući ih redom nego nasumično; cilj je da polaznici povežu glas i slovo, a ne da uče mehanički (napamet) jer kasnije ne umeju da upotrebe odgovarajuće slovo.	35 minuta
Završni deo časa	U zavisnosti od dinamike usvajanja znanja, polaznicima pišem jednostavne pojmove kako bi vežbali čitanje i pisanje: ime, prezime, Srbija, jezik, škola, učiti, srpski.	5 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Abeceda, Azbuka

ABECEDA

A a	B b	C c	Č č	Ć ć
D d	Dž dž	Đ đ	E e	F f
G g	H h	I i	J j	K k
L l	Lj lj	M m	N n	Nj nj
O o	P p	R r	S s	Š š
T t	U u	V v	Z z	Ž ž

АЗБУКА

А а	Б б	В в	Г г	Д д
Ђ ђ	Е е	Ж ж	З з	И и
Ј ј	К к	Л л	Љ љ	М м
Н н	Њ њ	О о	П п	Р р
С с	Т т	Ћ ћ	У у	Ф ф
Х х	Ц ц	Ч ч	Џ џ	Ш ш

Tema 2. Uvod u srpski jezik

Trajanje: 225 minuta (5 časova)

Sadržaji:

- Srbija, geografski podaci (glavni grad, granične zemlje, veći gradovi).
- Predstavljanje (naučiti polaznike kako da se predstave na srpskom jeziku; usvajanje ličnih zamenica; glagol zvati se u prezentu; pozdravljanje).
- Predstavljanje (naučiti polaznike kako se predstave na srpskom jeziku, da kažu gde se nalaze; usvajanje glagola jesam u prezentu i odričnog oblika nisam).
- Predstavljanje (provera usvojenosti dosadašnjeg gradiva: o Srbiji i oblici predstavljanja).
- Predstavljanje (usvajanje glagola govoriti, njegova promena po licima u prezentu; upoznavanje sa terminima za jezike okruženja; da li govoriš srpski).

Ciljevi:

- Polaznici treba da usvoje osnovne podatke o našoj zemlji, gde se nalazi, sa kojim se državama graničimo (upoznavanje sa Srbijom: gde se nalazi, koji je glavni grad, koji su veći gradovi u Srbiji, sa kojim se državama graničimo; snalaženje na geografskoj karti: reke, planine).
- Naučiti polaznike da se predstave na srpskom jeziku (kako se zovu, odakle su, gde se nalaze).
- Naučiti polaznike nauče kako se pozdravljamo.

Očekivani ishodi:

- Polaznici znaju osnovne podatke o našoj zemlji (znaju gde se nalazi, koji je glavni grad, koji su veći gradovi, granične zemlje).
- Usvojili su osnove komunikacije (da se predstave, da kažu kako se zovu, odakle su, gde se trenutno nalaze).
- Usvojili su govorne činove kojima se pozdravljamo.

1. čas

Tema časa: Srbija

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa Srbijom (gde se nalazi, koji je glavni grad, koji su veći gradovi u Srbiji, sa kojim državama se graničimo); snalaženje na geografskoj karti (reke, planine).

Očekivani ishodi časa:

Polaznici umeju da pronađu zadate pojmove na karti.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Karta Srbije
2. Nema karta Srbije (nastavni list)

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Na početku časa sa polaznicima ponoviti slova (glasove) srpskog jezika i reči koje su usvojili na prethodnom času.	5 minuta
Centralni deo časa	Napisati na tabli naslov „Srbija“. Pored table okačiti kartu Srbije, obratiti se polaznicima rečenicom „Ovo je Srbija“ i pokazati na kartu. Podeliti im neme karte u koje će upisivati zadate geografske pojmove. Glavni grad je Beograd (napisati to na tabli) i pokazati na karti. Veći gradovi su: Novi Sad, Subotica, Zrenjanin, Kragujevac, Smederevo, Niš, Vranje (dok beleže nazive, obavezno pokazati gradove na karti) – jednom ponovi nastavnik, a onda polaznik za polaznikom. Posle ponavljanja naziva gradova, upoznati ih sa nazivima graničnih zemalja: Mađarska, Rumunija, Bugarska, Makedonija, Albanija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Hrvatska (svaku zemlju pokazati na karti) – svaki polaznik pojedinačno ponovi. Usvojiti rečeničnu konstrukciju: Srbija se graniči sa... Reke: Sava, Dunav, Bosut, Velika Morava, Zapadna Morava, Južna Morava. Planine: Kopaonik, Zlatibor, Tara, Stara planina. Prilikom usvajanja naziva za reke i planine primeniti isti način ponavljanja.	35 minuta
Završni deo časa	Usmeno ponoviti sve novonaučene geografske pojmove uz pokazivanje na karti.	5 minuta

2. čas

Tema časa: Predstavljanje																				
Cilj časa: Naučiti polaznike kako da se predstave na srpskom jeziku; usvajanje ličnih zamenica; glagol zvati se u prezentu; pozdravljanje.																				
Očekivani ishodi časa: Polaznici umeju da se predstave; usvojili su lične zamenice i glagol zvati se u prezentu i modele pozdravljanja u različita doba dana.																				
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Sveska 2. Olovke u boji, markeri																				
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti																		
Uvodni deo časa	<p>Na početku časa sa polaznicima ponoviti gradivo usvojeno na prethodnom času (o Srbiji); predavač postavlja pitanja, a polaznici odgovaraju.</p> <p>Bitno je napomenuti da će komunikacija na nastavi biti lakša ako polaznici poznaju engleski jezik jer predavač može rečenične konstrukcije ili nove pojmove najpre da kaže na engleskom, pa onda da prevede na srpski jezik (dosadašnja praksa je pokazala da takav način olakšava usvajanje novog jezika, tj. srpskog).</p>	5 minuta																		
Centralni deo časa	<p>Zapisati na tabli pitanje: Kako se zoveš? Zapisati odgovor: Ja se zovem _____. (Predavač pokaže na sebe, kaže svoje ime kako bi polaznici razumeli, a onda oni za njim ponavljaju odgovor izgovarajući svoje ime.) Posle toga polaznici mogu jedni drugima da postavljaju to pitanje i da odgovaraju na njega. Nadovezati se na konstrukciju i izdvojiti zamenicu JA.</p> <p style="text-align: center;">Lična zamenica</p> <p>Učenje ličnih zamenica:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 33%;">1. Ja</td> <td style="width: 33%;">1. Mi</td> <td style="width: 33%;"></td> </tr> <tr> <td>2. Ti</td> <td>2. Vi</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3. On, ona, ono</td> <td>3. Oni, one, ona</td> <td></td> </tr> </table> <p>(pokazati ko je JA, ko je TI...) Posle toga, iz rečenične konstrukcije izdvojiti glagol zvati se.</p> <p>Prezent glagola:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 33%;">1. Ja se zovem.</td> <td style="width: 33%;">1. Mi se zovemo.</td> <td style="width: 33%;"></td> </tr> <tr> <td>zvati se</td> <td>2. Ti se zoveš.</td> <td>2. Vi se zovete.</td> </tr> <tr> <td>3. On se zove.</td> <td>3. Oni se zovu.</td> <td></td> </tr> </table> <p>Vežba predstavljanja: Kako se zoveš? Odakle si? Vežba sadrži i konstrukcije koje nam služe za pozdravljanje: Dobro jutro! Dobar dan! Dobro veče! Laku noć! Do viđenja! Ćao! Zdravo!</p>	1. Ja	1. Mi		2. Ti	2. Vi		3. On, ona, ono	3. Oni, one, ona		1. Ja se zovem.	1. Mi se zovemo.		zvati se	2. Ti se zoveš.	2. Vi se zovete.	3. On se zove.	3. Oni se zovu.		35 minuta
1. Ja	1. Mi																			
2. Ti	2. Vi																			
3. On, ona, ono	3. Oni, one, ona																			
1. Ja se zovem.	1. Mi se zovemo.																			
zvati se	2. Ti se zoveš.	2. Vi se zovete.																		
3. On se zove.	3. Oni se zovu.																			
Završni deo časa	Usmeno ponoviti današnje gradivo.	5 minuta																		

3. čas

Tema časa: Predstavljanje

Cilj časa:

Naučiti polaznike kako da se predstave na srpskom jeziku, da kažu gde se nalaze; usvajanje glagola jesam u prezentu i odrični oblik nisam.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici umeju da se predstave, da kažu gde se nalaze; usvojili su lične zamenice i glagol jesam/nisam u prezentu.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Sveska
2. Olovke u boji, markeri

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti												
Uvodni deo časa	Sa polaznicima ponoviti gradivo usvojeno na prethodnom času – kako se zovu i kako se pozdravljaju kada se tek vide; ponavljanje zamenica.	5 minuta												
Centralni deo časa	<p>Glavna tema današnjeg časa jesu glagoli jesam/nisam. Postaviti pitanje: Ko si ti? Odgovor: Ja sam ...</p> <p style="text-align: center;">Glagol JESAM</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">1. Ja sam</td> <td style="width: 50%;">1. Mi smo</td> </tr> <tr> <td>2. Ti si</td> <td>2. Vi ste</td> </tr> <tr> <td>3. On, ona, ono je</td> <td>3. Oni, one, ona su</td> </tr> </table> <p>Upotreba glagola jesam u drugom pitanju: Gde si ti? Gde je on? Odgovor (na primer): Ja sam u Srbiji. On je u Srbiji. Polaznici međusobno postavljaju pitanja i odgovaraju.</p> <p>Nakon ove vežbe uvesti i odrični oblik: Ja nisam...</p> <p style="text-align: center;">Glagol NISAM</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">1. Ja nisam.</td> <td style="width: 50%;">1. Mi nismo.</td> </tr> <tr> <td>2. Ti nisi.</td> <td>2. Vi niste.</td> </tr> <tr> <td>3. On, ona, ono nije.</td> <td>3. Oni, one, ona nisu.</td> </tr> </table> <p>Npr. Ja nisam u Srbiji. On nije u Iranu.</p> <p>Pitanje: Odakle si? Odgovor: Ja sam iz Srbije. Ja sam iz Irana.</p> <p>Podeliti nastavni list sa zadatkom. Uraditi dva primera na času, a ostale dati za domaći zadatak.</p>	1. Ja sam	1. Mi smo	2. Ti si	2. Vi ste	3. On, ona, ono je	3. Oni, one, ona su	1. Ja nisam.	1. Mi nismo.	2. Ti nisi.	2. Vi niste.	3. On, ona, ono nije.	3. Oni, one, ona nisu.	35 minuta
1. Ja sam	1. Mi smo													
2. Ti si	2. Vi ste													
3. On, ona, ono je	3. Oni, one, ona su													
1. Ja nisam.	1. Mi nismo.													
2. Ti nisi.	2. Vi niste.													
3. On, ona, ono nije.	3. Oni, one, ona nisu.													
Završni deo časa	Usmeno ponoviti današnje gradivo.	5 minuta												

4. čas

Tema časa: Predstavljanje

Cilj časa:

Proveriti da li su polaznici usvojili dosadašnje gradivo (o Srbiji i oblici predstavljanja).

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su uspešno rešili zadatke iz nastavnog lista.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Nastavni list

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Proveriti domaći zadatak. Podeliti nastavni list svakom polazniku.	5 minuta
Centralni deo časa	Rešavanje zadataka sa nastavnog lista Zadaci: <ol style="list-style-type: none">1. Kako se zoveš? _____.2. Odakle si? _____.3. Gde si ti? _____.4. Glavni grad Srbije je _____.5. Reke u Srbiji: _____.6. Planine u Srbiji: _____.7. Gradovi u Srbiji: _____.8. Upisati u nemu kartu nazive zemalja koje se graniče sa Srbijom.	25 minuta
Završni deo časa	Proveriti da li su zadaci urađeni tačno.	15 minuta

5. čas

Tema časa: Predstavljanje								
Cilj časa: Polaznici treba da usvoje glagol govoriti, da nauče da ga menjaju po licima u prezentu; da se upoznaju sa terminima za jezike okruženja; da li govoriš srpski.								
Očekivani ishodi časa: Polaznici uspešno menjaju glagol govoriti po licima u prezentu; povezuju jezik okruženja sa državom u kojoj se koristi.								
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Sveska 2. Olovke u boji, markeri								
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti						
Uvodni deo časa	Pustiti neku opuštajuću muziku i na taj način se pripremiti za predstojeći čas obrade nove nastavne jedinice.	5 minuta						
Centralni deo časa	<p>Postaviti pitanje: Gde si ti?</p> <p>Očekivati odgovor: Ja sam u Srbiji. / Mi smo u Srbiji.</p> <p>Napisati na table: Srbija srpski jezik Ja govorim srpski.</p> <p>Glagol GOVORITI u prezentu:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">Ja govorim.</td> <td style="width: 50%;">Mi govorimo.</td> </tr> <tr> <td>Ti govoriš.</td> <td>Vi govorite.</td> </tr> <tr> <td>On, ona, ono govori.</td> <td>Oni, one, ona govore.</td> </tr> </table> <p>Vežbati izgovor i promenu glagola po licima.</p> <p>Nadovezati se na ovu temu i upoznati polaznike kursa sa nazivima jezika okruženja: mađarski, hrvatski, rumunski, bugarski, makedonski, albanski.</p> <p>Povezati jezik sa državom okruženja, na primer, Mađarska – mađarski jezik; Rumunija – rumunski jezik...</p> <p>Pitanje: Da li govoriš mađarski?</p> <p>Odgovor: Da, govorim. / Ne, ne govorim.</p> <p>– Da li govoriš srpski? – Da, govorim. – Da li govoriš farsi? – Ne, ne govorim.</p>	Ja govorim.	Mi govorimo.	Ti govoriš.	Vi govorite.	On, ona, ono govori.	Oni, one, ona govore.	35 minuta
Ja govorim.	Mi govorimo.							
Ti govoriš.	Vi govorite.							
On, ona, ono govori.	Oni, one, ona govore.							
Završni deo časa	Pred kraj časa pustiti ponovo opuštajuću muziku, pozdraviti se sa polaznicima. Do viđenja, vidimo se sutra! (Tako vežbaju pozdravljanje.)	5 minuta						

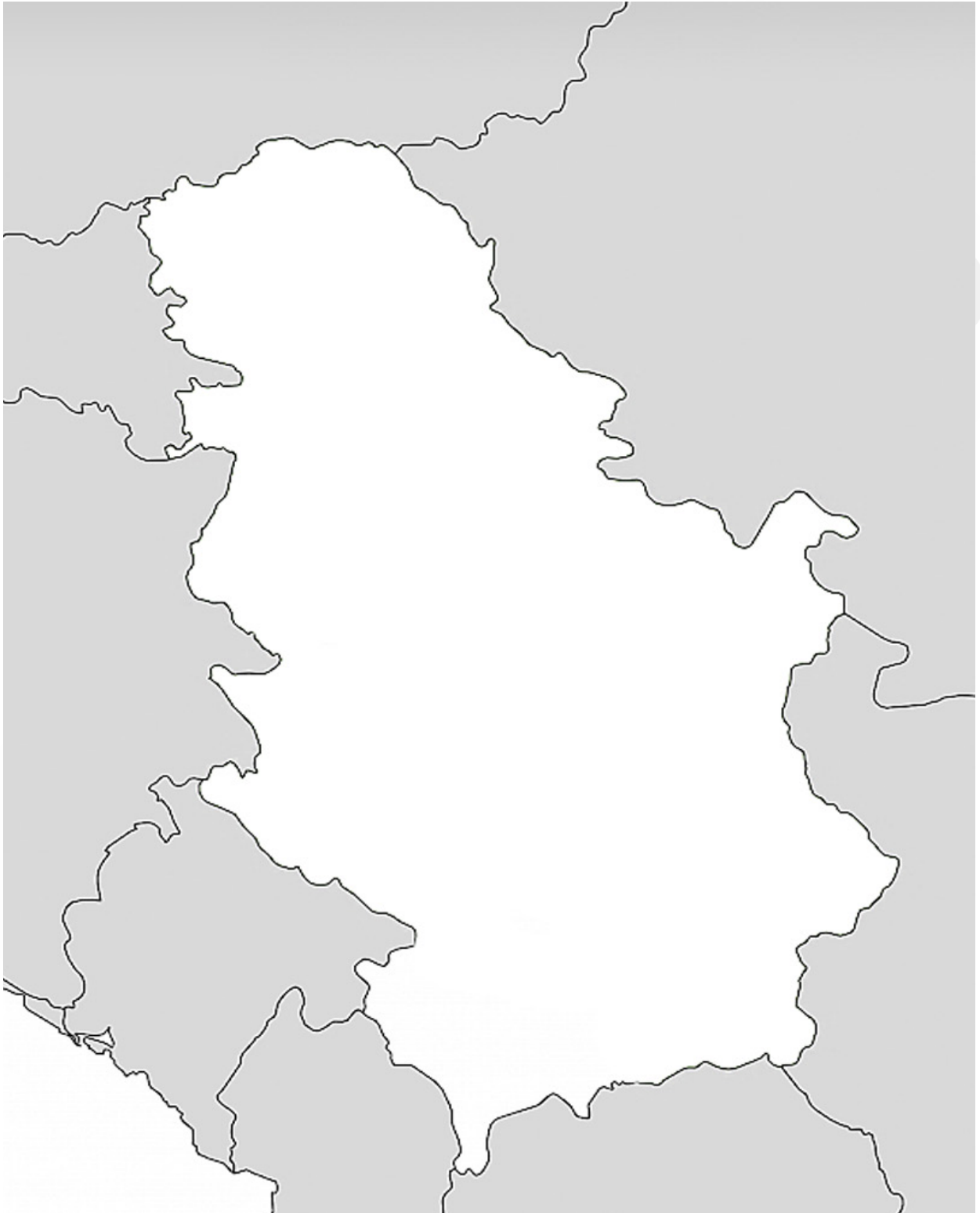
Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Test

Nastavni list:

1. Kako se zoveš? _____.
2. Odakle si? _____.
3. Gde si ti? _____.
4. Glavni grad Srbije je _____.
5. Reke u Srbiji: _____.
6. Planine u Srbiji: _____.
7. Gradovi u Srbiji: _____.
8. Upisati u nemu kartu nazive zemalja koje se graniče sa Srbijom.

Priručni materijal 2 – Nema karta Srbije

Tema 3. Moja soba

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Moja soba (predmeti u sobi); orijentacija u prostoru; brojanje.• Boje.• Prostorije u kući.• Prisvojne zamenice.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Usvajanje termina za predmete u sobi.• Orijehtacija u prostoru (gore, dole, levo, desno se nešto nalazi), ispred, iza...Brojevi od 1 do 20.• Usvajanje termina za boje i prostorije u kući.• Pravilna upotreba prisvojnih zamenica.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su usvojili termine za pojmove u sobi, mogu da opišu gde se neki predmet nalazi; mogu da broje do 20.• Polaznici su usvojili termine za boje i prostorije u kući.• Polaznici pravilno upotrebljavaju prisvojne zamenice u komunikaciji.

1. čas

Tema časa: Moja soba		
<p>Cilj časa: Polaznici treba da usvoje termine za predmete u sobi; orijentacija u prostoru (nešto se nalazi gore, dole, levo, desno, ispred, iza...); da nauče brojeve od 1 do 20.</p>		
<p>Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili termine za pojmove u sobi, mogu da opišu gde se neki predmet nalazi i da broje do 20.</p>		
<p>Neophodni materijali za realizaciju časa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. PPT prezentacija – moja soba 2. Sveska 3. Nastavni list 4. Olovke u boji, markeri 		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Temu započeti <i>PowerPoint</i> prezentacijom, prvi slajd – fotografija sobe i naziv teme koju polaznici kursa zapisuju u svoje sveske.	5 minuta
Centralni deo časa	<p style="text-align: center;">Soba.</p> <p>Predmeti u sobi: krevet, stolica, sto, vrata, prozor, slika, torba, orman, lampa, polica, tepih, televizor – pokazivanje predmeta sa slajda. Jastuk, zid, knjiga – pokazivanje predmeta sa fotografija Svaki polaznik pojedinačno ponavlja za predavačem nove reči, vežba izgovor.</p> <p>Orijentacija u prostoru: Stolica je ispred stola. Gde je stolica? Torba je ispod stola. Gde je torba? Lampa je na stolu. Gde je lampa? Krevet je levo od stola. Gde je krevet? Tepih je na podu. Gde je tepih?</p> <p>Sledeća vežba: Koliko ima predmeta u sobi? (Učenje brojeva) Podeliti nastavni list na kojem su odštampani brojevi od 1 do 20 – vežbati izgovor. Vežba: Prebrojati predmete u sobi.</p> <p>Koliko ima kreveta u sobi? Koliko ima lampi u sobi? U sobi ima jedan krevet. U sobi ima jedna lampa.</p>	35 minuta
Završni deo časa	<p>Usmeno ponoviti novonaučene pojmove.</p> <p>Zadatak za domaći zadatak: Koliko ima stolica u sobi? Koliko ima tepiha u sobi? Koliko ima polica u sobi?</p>	5 minuta

2. čas

Teme časa: Boje i prostorije u kući		
Cilj časa: Polaznici treba da usvoje termine za boje i ostale prostorije u kući.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili termine za boje i prostorije u kući.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: <ol style="list-style-type: none"> 1. PPT prezentacija – moja soba 2. Sveska 3. Olovke u boji, markeri 		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	<p>Provera domaćeg zadatka uz <i>PowerPoint</i> prezentaciju, prvi slajd (moja soba)</p> <p>Koliko ima stolica u sobi? U sobi ima jedna stolica.</p> <p>Koliko ima tepiha u sobi? U sobi ima jedan tepih.</p> <p>Koliko ima polica u sobi? U sobi ima četiri police.</p>	5 minuta
Centralni deo časa	<p>Na današnjem času polaznici kursa će se upoznati sa terminima za boje. Predavač pokazuje drvene boje, izgovara naziv svake boje, za njim to čine polaznici.</p> <p>Boje: plava, žuta, crvena, zelena, narandžasta, bela, braon, crna, roza, ljubičasta.</p> <p>Iste boje treba uočiti na fotografiji sobe; uočiti koje su boje predmeti u sobi.</p> <p>Rečenična konstrukcija: Koje boje je stolica?</p> <p>Odgovor: Stolica je braon.</p> <p>Koje boje je krevet?</p> <p>Krevet je ljubičast.</p> <p>Vežba: Koje boje je torba? Koje boje je tepih? Koje boje je polica? Koje boje je zid?</p> <p>Ova vežba ne služi samo da polaznici vežbaju nazive boja nego i da pokažu koliko su dobro usvojili i termine za predmete u sobi.</p> <p>Posle uspešno rešene vežbe, predavač može da pređe na sledeći deo teme, a to su ostale prostorije u kući.</p> <p>Dečja soba, kupatilo, dnevna soba, hodnik, kuhinja – pokazati fotografije na <i>PowerPoint</i> prezentaciji.</p>	35 minuta
Završni deo časa	Usmeno ponoviti novonaučene pojmove.	5 minuta

3. čas

Teme časa: Moja soba, brojevi, boje

Cilj časa:

Polaznici treba da ponove usvojene reči za prostorije u kući, boje, brojeve od 1 do 20.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su uspešno rešili zadatke iz nastavnog lista.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT prezentacija – moja soba
2. Nastavni list

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Pred polaznicima je slajd sa fotografijom sobe (nova soba, ne sa prethodnih časova). Na fotografiji će naći odgovore na zadatke iz nastavnog lista koji će im predavač podeliti.	5 minuta
Centralni deo časa	Zadaci sa nastavnog lista <ol style="list-style-type: none">1. Koliko ima jastuka?2. Koje boje je krevet?3. Gde je lampa?4. Koliko ima polica?5. Date su im fotografije prostorija u kući, ispod njih treba da napišu koja je to prostorija.	20 minuta
Završni deo časa	Proveriti da li su zadaci urađeni tačno.	20 minuta

4. čas

Teme časa: Moja soba, prisvojne zamenice																								
Cilj časa: Naučiti polaznike da pravilno upotrebljavaju prisvojne zamenice.																								
Očekivani ishodi časa: Polaznici su naučili da pravilno upotrebljavaju prisvojne zamenice u komunikaciji.																								
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT prezentacija – moja soba 2. Sveska																								
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti																						
Uvodni deo časa	Ponoviti sa učenicima lične zamenice kako bi ih uveli u današnju nastavnu jedinicu, a to su prisvojne zamenice.	5 minuta																						
Centralni deo časa	<p>Prisvojne zamenice</p> <p>Da li je ovo tvoj jastuk? – Da, moj je. / Ne, nije moj.</p> <table border="0"> <tr> <td>Lična zamenica</td> <td>Prisvojna zamenica</td> </tr> <tr> <td>JA</td> <td>MOJ, MOJA MOJE</td> </tr> <tr> <td>TI</td> <td>TVOJ, TVOJA, TVOJE</td> </tr> <tr> <td>ON</td> <td>NJEGOV, NJEGOVA, NJEGOVO</td> </tr> <tr> <td>ONA</td> <td>NJEN, NJENA, NJENO</td> </tr> <tr> <td>ONO</td> <td>NJEGOV, NJEGOVA, NJEGOVO</td> </tr> <tr> <td>MI</td> <td>NAŠ, NAŠA, NAŠE</td> </tr> <tr> <td>VI</td> <td>VAŠ, VAŠA, VAŠE</td> </tr> <tr> <td>ONI</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ONE</td> <td>NJIHOV, NJIHOVA, NJIHOVO</td> </tr> <tr> <td>ONA</td> <td></td> </tr> </table> <p>Vežbati primere: moja soba, tvoj jastuk, naša kuća, vaš televizor, moja plava torba.</p>	Lična zamenica	Prisvojna zamenica	JA	MOJ, MOJA MOJE	TI	TVOJ, TVOJA, TVOJE	ON	NJEGOV, NJEGOVA, NJEGOVO	ONA	NJEN, NJENA, NJENO	ONO	NJEGOV, NJEGOVA, NJEGOVO	MI	NAŠ, NAŠA, NAŠE	VI	VAŠ, VAŠA, VAŠE	ONI		ONE	NJIHOV, NJIHOVA, NJIHOVO	ONA		35 minuta
Lična zamenica	Prisvojna zamenica																							
JA	MOJ, MOJA MOJE																							
TI	TVOJ, TVOJA, TVOJE																							
ON	NJEGOV, NJEGOVA, NJEGOVO																							
ONA	NJEN, NJENA, NJENO																							
ONO	NJEGOV, NJEGOVA, NJEGOVO																							
MI	NAŠ, NAŠA, NAŠE																							
VI	VAŠ, VAŠA, VAŠE																							
ONI																								
ONE	NJIHOV, NJIHOVA, NJIHOVO																							
ONA																								
Završni deo časa	Usmeno ponoviti novonaučene pojmove.	5 minuta																						

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Brojevi

BROJEVI – nastavni list

1 – JEDAN	11 – JEDANAEST
2 – DVA	12 – DVANAEST
3 – TRI	13 – TRINAEST
4 – ČETIRI	14 – ČETRINAEST
5 – PET	15 – PETNAEST
6 – ŠEST	16 – ŠESNAEST
7 – SEDAM	17 – SEDAMNAEST
8 – OSAM	18 – OSAMNAEST
9 – DEVET	19 – DEVETNAEST
10 – DESET	20 – DVADESET

Tema 4. Porodica

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Članovi porodice; prisvojne zamenice.• Glagoli imati/nemati.• Dani u nedelji.• Meseci.• Prilozi za vreme.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici treba da usvoje termine za članove porodice, da mogu da predstavu svoju porodicu na srpskom jeziku; ponavljanje prisvojnih zamenica, brojeva; promena glagola imati po licima u prezentu.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su usvojili termine za članove porodice, umeju da ih predstavu na srpskom jeziku.

1. čas

Teme časa: Porodica, članovi porodice																						
Cilj časa: Polaznici treba da usvoje termine za članove porodice, da mogu da predstave svoju porodicu na srpskom jeziku; ponavljanje prisvojnih zamenica, brojeva; promena glagola imati po licima u prezentu.																						
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili termine za članove porodice, umeju da ih predstave na srpskom jeziku.																						
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT prezentacija – Moja porodica																						
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti																				
Uvodni deo časa	Čas započeti PowerPoint prezentacijom, pustiti prvi slajd na kom je fotografija jedne porodice, tj. članovi porodice; zapisati naslov nastavne jedinice na tabli.	5 minuta																				
Centralni deo časa	<p style="text-align: center;"><u>Porodica, članovi porodice</u></p> <table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>tata</td> <td>muž</td> <td rowspan="2">}</td> <td rowspan="2">Tata i mama su muž i žena.</td> </tr> <tr> <td>mama</td> <td>žena</td> </tr> <tr> <td>sin</td> <td>brat</td> <td rowspan="2">}</td> <td rowspan="2">Sin i kćerka su brat i sestra.</td> </tr> <tr> <td>kćerka</td> <td>sestra</td> </tr> <tr> <td>baka</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>deda</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>Dok beleže termine, pokazati im fotografiju svakog pojedinačnog člana.</p> <p>Ova tema je pogodna za ponavljanje brojeva i prisvojnih zamenica.</p> <p>Pitanje: Koliko članova ima tvoja porodica? Odgovor: Moja porodica <u>ima</u> pet članova.</p> <p>Glagol: IMATI Ja imam. Mi imamo. Ti imaš. Vi imate. On, ona, ono ima. Oni, one, ona imaju.</p> <p>Koliko imaš sestara? ---- Ja imam dve sestre.</p> <p>Predstavljanje: Ovo je moj tata.</p> <p>Moj / tvoj / njegov / naš / vaš / njihov tata, brat, deda, sin Moja / tvoja / njegova / naša / vaša / njihova mama, sestra, baka, kćerka Kako se zove tvoj tata? ----- Moj tata se zove (ponavljanje glagola zvati se) Kako se zove tvoja sestra? ----- Moja sestra se zove</p>	tata	muž	}	Tata i mama su muž i žena.	mama	žena	sin	brat	}	Sin i kćerka su brat i sestra.	kćerka	sestra	baka				deda				35 minuta
tata	muž	}	Tata i mama su muž i žena.																			
mama	žena																					
sin	brat	}	Sin i kćerka su brat i sestra.																			
kćerka	sestra																					
baka																						
deda																						
Završni deo časa	Usmeno ponavljanje gradiva učenog na današnjem času.	5 minuta																				

2. čas

Teme časa: Dani u nedelji, meseci		
Cilj časa: Polaznici treba da usvoje termine za dane u nedelji, mesece u godini; da nauče da se orijentišu u vremenu.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili termine za dane u nedelji, mesece u godini.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT prezentacija 2. Sveska 3. Markeri		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Čas započeti <i>PowerPoint</i> prezentacijom, pustiti prvi slajd na kojem je fotografija jedne porodice – članovi porodice; ponoviti gradivo sa prethodnog časa (Koliko članova ima tvoja porodica? Kako se zove tvoj tata? Kako se zove tvoja mama? Koliko imaš sestara?).	5 minuta
Centralni deo časa	<p style="text-align: center;"><u>Dani u nedelji</u></p> <p>Ponedeljak, utorak, sreda, četvrtak, petak, <u>subota</u>, <u>nedelja</u> vikend</p> <p>Usvajanje priloga za vreme: <u>juče</u>, <u>danas</u>, <u>sutra</u></p> <p>Danas je ponedeljak. (Pitanje: Koji je danas dan?)</p> <p><u>Sutra</u> je utorak. (Koji je sutra dan?)</p> <p><u>Juče</u> je bila nedelja. (Koji je bio juče dan?)</p> <div style="text-align: center;"> <p>prekjūče juče danas sutra prekosutra</p> </div> <p>sedam dana = sedmica 30 dana = jedan mesec</p> <p>Meseci: januar, februar, mart, april, maj, jun, jul, avgust, septembar, oktobar, novembar, decembar. 12 meseci = jedna godina Koji je sada mesec? ----- Sada je novembar.</p>	35 minuta
Završni deo časa	Usmeno ponavljanje gradiva učenog na današnjem času.	5 minuta

3. čas

Teme časa: Dani u nedelji, meseci u godini

Cilj časa:

Naučiti polaznike da se orijentišu u vremenu; da usvoje termine za redne brojeve.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici mogu da kažu koji je danas dan, koji je sutra dan, koji je datum; usvojili su termine za redne brojeve.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Sveska
2. Markeri

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti																				
Uvodni deo časa	Ponoviti sa polaznicima dane u nedelji; mesece – usmeno.	5 minuta																				
Centralni deo časa	<p>Vežba</p> <p>Koji je sada mesec? Koji je danas dan? Koji je bio dan juče? Koji je sutra dan?</p> <p>Rešavaju samostalno, predavač nadgleda rad i pomaže.</p> <p>Analiza rešenja</p> <p>Sada je novembar. Danas je utorak. Juče je bio ponedeljak. Sutra je sreda.</p> <p>Novo: Koji je danas datum? Danas je <u>utorak, 10. novembar</u>.</p> <p>Redni brojevi</p> <table style="margin-left: 40px;"> <tr><td>1.</td><td>prvi</td></tr> <tr><td>2.</td><td>drugi</td></tr> <tr><td>3.</td><td>treći</td></tr> <tr><td>4.</td><td>četvrti</td></tr> <tr><td>5.</td><td>peti</td></tr> <tr><td>6.</td><td>šesti</td></tr> <tr><td>7.</td><td>sedmi</td></tr> <tr><td>8.</td><td>osmi</td></tr> <tr><td>9.</td><td>deveti</td></tr> <tr><td>10.</td><td>deseti</td></tr> </table> <p>Koji je juče bio dan? Juče je bio ponedeljak, 9. novembar.</p>	1.	prvi	2.	drugi	3.	treći	4.	četvrti	5.	peti	6.	šesti	7.	sedmi	8.	osmi	9.	deveti	10.	deseti	35 minuta
1.	prvi																					
2.	drugi																					
3.	treći																					
4.	četvrti																					
5.	peti																					
6.	šesti																					
7.	sedmi																					
8.	osmi																					
9.	deveti																					
10.	deseti																					
Završni deo časa	Usmeno ponavljanje gradiva učenog na današnjem času.	5 minuta																				

4. čas

Teme časa: Dani u nedelji, meseci u godini		
Cilj časa: Proveriti da li su polaznici usvojili teme koje su do sada obrađene.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili dosadašnje teme.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Nastavni list		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Podeliti nastavni list; dati kratka uputstva.	5 minuta
Centralni deo časa	Zadaci: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kako se zoveš? 2. Odakle si? 3. Koliko imaš godina? 4. Koliko članova ima tvoja porodica? 5. Kako se zove tvoja baba? 6. Koji je danas dan? 7. Koji je juče bio dan? 8. Da li govoriš bugarski? 9. Koja je ovo boja <u>(žuta)</u> ? 	20 minuta
Završni deo časa	Analiza rešenja.	20 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1

Nastavni list:

1. Kako se zoveš? _____.
2. Odakle si? _____.
3. Koliko imaš godina? _____.
4. Koliko članova ima tvoja porodica? _____.
5. Kako se zove tvoja baba? _____.
6. Koji je danas dan? _____.
7. Koji je juče bio dan? _____.
8. Da li govoriš bugarski? _____.
9. Koja je ovo boja _____ (žuta) _____ ?

Tema 5. Zapošljavanje

Trajanje: 2 x 45 minuta

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Zapošljavanje i zanimanje.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa osnovnim veštinama važnim za zapošljavanje.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa osnovnim veštinama važnim za zapošljavanje i setom zanimanja.

1. i 2. čas

Teme časa: Veštine zapošljivosti; osnovna zanimanja		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa osnovnim veštinama za zapošljavanje, sa traženim zanimanjima u Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici razumeju koje su osnovne veštine neophodne za zapošljavanje (prezentacija, CV, razgovor itd.).		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Zapošljvanje		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Pustiti PPT prezentaciju koja učesnike uvodi u temu, a to je zaposlenje i potraga za poslom.	5 minuta
Centralni deo časa	Ceo čas neka bude usredsređen na prezentaciju koja će najbolje uputiti polaznike u tok. Bilo bi poželjno da tokom ovih časova predavač ima i prevodioca za farsu, u slučaju da polaznici kursa ne znaju nijedan drugi jezik osim svog maternjeg. Ako znaju engleski, nije potreban prevodilac jer predavaču taj jezik može da koristi kao jezik posrednik. Na prezentaciji su data zanimanja koja su najtraženija u Srbiji; istaknute su veštine koje treba da poseduje čovek koji želi tim zanimanjem da se bavi; isticanjem veština, učesnici kursa mogu da prepoznaju svoje lične veštine.	35 minuta
Završni deo časa	Podeliti učesnicima spisak traženih zanimanja u Srbiji.	5 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 - Spisak traženih zanimanja u Srbiji

Zanimanje	Neophodne veštine i znanja	Gde ima najviše posla?	Gde naći informacije?
Stolar	Obrada drveta, izrada različitih predmeta od drveta, kreativnost, preciznost	Cela Srbija	Poslovi.infostud.com
Kuvar	Kuvanje, poznavanje namirnica, kreativnost, timski rad	...	Poslovi.infostud.com
Pekar	Priprema sastojaka za smesu za testo, priprema smese za testo, mešenje testa, oblikovanje testa, pakovanje hleba i peciva	Cela Srbija	Poslovi.infostud.com
Vozač	Izdržljivost, istrajnost, organizacija prevoza, transport, vozačka dozvola	Cela Srbija	Poslovi.infostud.com
Krojač	Izrada kroja prema uzetim merama i modelu, polaganje materijala na sto za krojenje, mašinsko ili ručno rezanje materijala po šablonu, sortiranje i priprema skrojjenih delova, sastavljanje krojenih delova u konačan proizvod pomoću mašine za šivenje	Novi Pazar	Poslovi.infostud.com

Tema 6. Ljudsko telo

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznavanje sa terminima za delove ljudskog tela; termini za garderobu (obuću i odeću).• Vežbanje.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Naučiti polaznike da imenuju delove ljudskog tela i garderobe.• Vežbanje gradiva.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su usvojili dosadašnje gradivo (umeju da predstave svoju porodicu i sebe; znaju termine za boje, ljudsko telo i garderobu).• Govornik sastavlja jednostavnije rečnične konstrukcije, postavlja pitanja, odgovara na njih.

1. čas

Teme časa: Ljudsko telo, garderoba		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa terminima za delove ljudskog tela i sa terminima za garderobu (obuću i odeću).		
Očekivani ishodi časa: Polaznici kursa znaju da imenuju delove ljudskog tela i garderobe.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Pano na kojem će biti prikazana slika sa delovima tela		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Podeliti nastavne listove – prikaz čoveka, tj. delova tela; zalepiti na zid nastavni list u većem planu kako bi nastavnik mogao lakše da objašnjava.	5 minuta
Centralni deo časa	<p><u>Delovi dela</u></p> <p>Glava, vrat, rame, ruka, šaka, stomak, noga, oko, usta, nos, kosa (sve vreme pokazivati delove na panou). Pitanje koje treba da se postavi: Šta je ovo? (pokazati na određeni deo tela).</p> <p>Odgovor: Ovo je ruka itd.</p> <p>Objasniti: 1 ruka – 2 ruke 1 noga – 2 noge 1 uho – uši 1 oko – oči</p> <p>Datu temu povezati sa odećom. Termini: jakna, pantalone, džemper, suknja, haljina, kapa, šal, rukavice, čarape, cipele, čizme, papuče, patike.</p>	20 minuta
Završni deo časa	Vežbanje izgovora i pisanje termina.	15 minuta

Teme časa: Ljudsko telo, garderoba**Cilj časa:**

Vežbanje gradiva sa prethodnog časa, delovi ljudskog tela, garderoba.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su usvojili termine za delove tela; garderobe; sastavljaju jednostavnije rečenične konstrukcije, postavljaju pitanja, odgovaraju na njih.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Pano

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Ponoviti delove tela uz fotografije.	5 minuta
Centralni deo časa	Rečenične konstrukcije: Da li imaš kapu? – Da, imam. / Ne, nemam. Koje je boje kapa? – Kapa je crvena. (pokazati) Koje boje je haljina? – Haljina je plava. <ul style="list-style-type: none"> • Kosa – duga, kratka • Oči – krupne, sitne, plave, zelene • Devojka – lepa, visoka/niska <ul style="list-style-type: none"> • Volim/ne volim da nosim ... 	35 minuta
Završni deo časa	Ponavljjanje gradiva sa prethodnog i ovog časa.	5 minuta

4. čas

Teme časa: Predstavljanje, porodica, boje, brojevi, ljudsko telo

Cilj časa:

Ponoviti sve teme koje su do sada obrađene.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su usvojili dosadašnje gradivo (umeju da predstavljaju svoju porodicu i sebe; znaju termine za boje, ljudsko telo i za garderobu).

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Pano
2. Nastavni list

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Podeliti vežbu (nastavni list sa zadacima).	5 minuta
Centralni deo časa	<p>Vežba:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kako se zoveš? 2. Odakle si? 3. Koliko članova ima tvoja porodica? 4. Kako se zove tvoja mama? 5. Kako se zove tvoj tata? 6. Koji je danas dan? 7. Kada si rođen? 8. Šta je ovo? (uz ilustraciju nekog dela tela) 9. Koje boje je haljina? (data je fotografija haljine) 10. Da li imaš šaljicu? 	20 minuta
Završni deo časa	Analiza odgovora.	15 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Ljudsko telo

Priručni materijal 2 – Ponovimo zajedno, nastavni list

1. Kako se zoveš? _____.

2. Odakle si? _____.

3. Koliko članova ima tvoja porodica? _____.

4. Kako se zove tvoja mama? _____.

5. Kako se zove tvoj tata? _____.

6. Koji je danas dan? _____.

7. Kada si rođen? _____.

8. Šta je ovo?

9. Koje boje je haljina? (data je fotografija haljine) _____.

10. Da li imaš šal? _____.

Tema 7. Na ulici

Trajanje: 90 minuta (2 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Ulica.• Prevozna sredstva.• Glagol voziti.• Orijentacija.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Osposobiti polaznike da se orijentišu u određenom mestu; da usvoje termine za prevozna sredstva; da nauče promenu glagola voziti u prezentu.• Osposobiti polaznike da se snađu u nekom mestu, kako da traže pomoć ili kako da nekoga upute da dođe do određenog mesta.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznik može da se orijentiše u određenom prostoru; usvojio je termine za prevozna sredstva; ume pravilno – u odgovarajućem licu da upotrebi glagol voziti.• Polaznik ume da se snađe u nekom mestu; zna kako da se obrati za pomoć, razume uputstvo.

1. čas

Teme časa: Ulica, prevozna sredstva								
Cilj časa: Orijentacija u određenom mestu, usvajanje termina za prevozna sredstva; promena glagola voziti u prezentu.								
Očekivani ishodi časa: Polaznici mogu da se orijentišu u određenom prostoru; usvojili su termine za prevozna sredstva; umeju pravilno – u odgovarajućem licu da upotrebe glagol <i>voziti</i> .								
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Nastavni list 2. PPT- Na ulici								
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti						
Uvodni deo časa	<p>Podeliti nastavni list na kojem je data fotografija ulice.</p> <p>Objasniti šta se vidi na fotografiji: Devojke šetaju. pričaju.</p>	10 minuta						
Centralni deo časa	<p>Sa polaznicima usmeno ponoviti opis prve fotografije, a zatim preći na analizu sledeće.</p> <p>Na fotografiji: Pešački prelaz – pokazati Sledeća fotografija: Pešak prelazi pešački prelaz. Na desnoj strani je znak za pešački prelaz. Na fotografiji se vidi automobil. Prevozno sredstvo</p> <p>Prikazivati fotografije, izgovarati i zapisivati: Ovo je... automobil, autobus, motocikl, bicikl, voz, kamion, avion. Nakon toga prikazati fotografiju na kojoj žena vozi automobil, na taj način obraditi glagol voziti.</p> <p>Npr. Ona vozi automobil.</p> <table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>Ja vozim.</td> <td>Mi vozimo.</td> </tr> <tr> <td>Ti voziš.</td> <td>Vi vozite.</td> </tr> <tr> <td>On, ona, ono vozi.</td> <td>Oni, one, ona voze.</td> </tr> </table> <p>Šta voziš? Vozim automobil (kamion, bicikl...).</p>	Ja vozim.	Mi vozimo.	Ti voziš.	Vi vozite.	On, ona, ono vozi.	Oni, one, ona voze.	20 minuta
Ja vozim.	Mi vozimo.							
Ti voziš.	Vi vozite.							
On, ona, ono vozi.	Oni, one, ona voze.							
Završni deo časa	Ponoviti sve novoobrađeno na današnjem času. Objasniti fotografije.	15 minuta						

2. čas

Teme časa: Ulica, situacija na ulici, orijentacija

Cilj časa:

Osposobiti polaznike da se snađu u nekom mestu, kako da traže pomoć ili kako da nekoga upute da dođe do određenog mesta.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici umeju da se snađu u nekom mestu; znaju kako da se obrate za pomoć, razumeju uputstvo.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Nastavni list
2. PPT

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Podeliti mapu grada i na taj način uputiti polaznike u temu današnjeg časa.	5 minuta
Centralni deo časa	<p>Ista fotografija nalazi se i na PPT prezentaciji, ali sa putanjom koja pokazuje kuda treba da se kreće putnik kako bi došao do određenog cilja (u pitanju je mapa Novog Sada; polazna tačka je Dunavska ulica, od nje treba da stigne do Bulevara Mihajla Pupina).</p> <p><u>Kako doći do Bulevara Mihajla Pupina?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Dobar dan! Gde se nalazi Bulevar Mihajla Pupina? – Dobar dan! Idite pravo kroz ovu ulicu do kraja, zatim na raskrsnici skrenite desno. Idite zatim pravo, na semaforu pređite ulicu i stigli se. – Hvala! <p><u>Kako doći do banke? (od Matice srpske do banke)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Dobar dan! Gde se nalazi banka? – Dobar dan! Idite pravo, do kraja ulice, zatim skrenite levo, idite do semafora, pređite pešački prelaz pravo, na sledećem pređite desno i stigli se. – Hvala! <p>Zavisno od tempa časa, provežbajte sami neku situaciju na ulici, odredite sami putanju, a polaznici neka objasne kako mogu da dođu do odredišta. Ako ne stignete na času, onda to dajte za domaći zadatak.</p>	30 minuta
Završni deo časa	<p>Glagol <u>ići</u> – imperativ</p> <p>Ja / Mi idemo. Ti idi. Vi idite. On neka ide. Oni neka idu.</p>	10 minuta

Priručni materijal 2 – snalaženje na ulici

SNALAŽENJE NA ULICI

Kako doći do Bulevara Mihajla Pupina?

- Dobar dan! Gde se nalazi Bulevar Mihajla Pupina?
- Dobar dan! Idite pravo kroz ovu ulicu do kraja, zatim na raskrsnici skrenite desno. Idite zatim pravo, na semaforu pređite ulicu i stigli ste.
- Hvala!

Kako doći do banke? (od Matice srpske do banke)

- Dobar dan! Gde se nalazi banka?
- Dobar dan! Idite pravo, do kraja ulice, zatim skrenite levo, idite do semafora, pređite pešački prelaz pravo, na sledećem pređite desno i stigli se.
- Hvala!

Tema 8. Kupovina

Trajanje: 135 minuta (3 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Kupovina.• Butik, prodavnica.• Brojevi, boje.• Glagol <i>kupovati</i>.• Hrana.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Komunikacija u radnji (butiku); pravilna upotreba glagola kupovati u prezentu; usvajanje brojeva od 100 do 1.000 i od 1.000 do 10.000; utvrđivanje termina za boje i odeću.• Snalaženje u prodavnici; termini za namirnice koje se mogu kupiti u prodavnici; usvajanje mernih jedinica, njihova upotreba uz određene namirnice.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici upotrebljavaju jednostavne rečenične konstrukcije (pitanje – Koliko košta nešto? I odgovor na njega); pravilno upotrebljavaju glagol kupovati u prezentu; utvrdili su termine za boje i odeću.• Usvojili su leksiku koja se odnosi na namirnice i merne jedinice.

1. čas

Teme časa: Kupovina, brojevi, boje		
Cilj časa: Komunikacija u radnji (butiku); pravilna upotreba glagola kupovati u prezentu; usvajanje brojeva od 100 do 1.000 i od 1.000 do 10.000; utvrđivanje termina za boje i odeću.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici upotrebljavaju jednostavne rečenične konstrukcije (pitanje – Koliko košta nešto? I odgovor na njega); pravilno upotrebljavaju glagol kupovati u prezentu; utvrdili su termine za boje i odeću.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Nastavni list		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	<p>Proveriti domaći zadatak sa prethodnog časa. Ispraviti greške, ako ih je bilo. Objasniti nedoumice.</p> <p>Ponoviti termine za odevne predmete. Pokazati fotografije.</p>	10 minuta
Centralni deo časa	<p>Glagol kupovati Ja kupujem. Mi kupujemo. Ti kupuješ. Vi kupujete. On kupuje. Oni kupuju.</p> <p>(pokazati fotografije koje prikazuju kupovanje) Nakon toga, pokazati fotografije na kojima su različiti katalogi iz butika sa cenama artikala. Na taj način predavač može polaznike kursa da nauči brojeve od 100 do 1.000 (predavač ispisuje brojeve na tabli, dok piše, izgovara svaki broj).</p> <p>Rečenična konstrukcija koju treba da usvoje polaznici jeste: Koliko košta? Npr. Koliko košta haljina? Haljina košta 1.000 dinara.</p> <p>Pošto cene odevnih predmeta prelaze broj 1.000, podeliti nastavni list na kojem su ispisani i brojevi do 1.000 do 10.000.</p> <p>Uz fotografije butika i cena na odevnim predmetima vežbati brojeve i termine za odeću i obuću.</p>	20 minuta
Završni deo časa	Pošto odevne predmete krase boje, na kraju časa sa polaznicima možete da ponovite i boje (na primer, Koje boje je majica?).	5 minuta

2. čas

Teme časa: Kupovina, brojevi, prodavnica

Cilj časa:

Snalaženje u prodavnici; termini za namirnice koje se mogu kupiti u prodavnici; usvajanje mernih jedinica, njihova upotreba uz određene namirnice.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su usvojili leksiku koja se odnosi na namirnice i merne jedinice.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Reklamni materijal (predavač može da donese na čas proizvoljan materijal)

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Ponavljjanje brojeva.	10 minuta
Centralni deo časa	<p>Pred polaznicima su različite reklame, iz različitih prodavnica, sa ciljem usvajanja nove leksike (hrana, piće, kozmetika).</p> <p>Rečenična konstrukcija koja se usvaja: Šta kupuješ u prodavnici? U prodavnici kupujem: mleko, hleb, sok, kafu, čaj, sir, meso, so, brašno, šećer, keks, biber, čokoladu.</p> <p>Vežbati rečeničnu konstrukciju sa prethodnog časa: Koliko košta (mleko)? (cilj – vežbanje brojeva)</p> <p>Merne jedinice: kg, g, l 1 kg = 1.000 g</p> <p>sok, mleko, čaj – merimo u litrima kafu, sir, meso, keks – merimo u gramima i kilogramima</p>	25 minuta
Završni deo časa	Ponavljjanje gradiva.	10 minuta

3. čas

Teme časa: Kupovina, brojevi, prodavnica		
Cilj časa: Proveriti da li su polaznici kursa usvojili do sada obrađene teme.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili teme kursa; stekli su osnove komunikacije na srpskom jeziku; mogu da sastave jednostavne rečenične konstrukcije.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Nastavni list		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Podeliti nastavne listove sa zadacima.	5 minuta
Centralni deo časa	Nastavni list: 1. Kako se zoveš? 2. Odakle si? 3. Koliko imaš godina? 4. Kako ti se zove tata? 5. Koliko članova ima tvoja porodica? 6. Kada si rođen? 7. Koji je danas dan? 8. Da li govoriš srpski? 9. Koje boje je majica? 10. Šta je ovo? (na slici je nos) 11. Koliko košta mleko? 12. Koji je ovo broj? 345	30 minuta
Završni deo časa	Analiza zadataka.	10 minuta

Tema 9. Hrana

Trajanje: 135 min (3 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Hrana (povrće, voće).• Glagol <i>jesti</i> u prezentu.• Glagol <i>voleti</i> u potvrdnom i odričnom obliku.• Ukusi.• Na pijaci.• U prodavnici brze hrane.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Usvajanje termina za hranu (vrste povrća i voća); pravilna upotreba glagola <i>jesti</i> u prezentu.• Lako sporazumevanje na javnom mestu, kupovina na pijaci.• Pravilna upotreba glagola <i>piti</i> u prezentu.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su usvojili termine za voće i povrće; pravilno upotrebljavaju glagol <i>jesti</i> u prezentu.• Polaznici sastavljaju jednostavnije rečenične konstrukcije.• Pravilno upotrebljavaju glagol <i>piti</i> u prezentu.

1. čas

Teme časa: Hrana; voće, povrće		
Cilj časa: Usvajanje termina na hranu (vrste povrća i voća); pravilna upotreba glagola jesti u prezentu.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili termine za voće i povrće; pravilno upotrebljavaju glagol jesti u prezentu.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT - Hrana		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Podeliti nastavni list sa voćem i povrćem. Zapisati naslov današnje teme na tabli.	5 minuta
Centralni deo časa	<p>Povrće i voće</p> <p>Povrće: pasulj, krompir, kupus, šargarepa, paprika, cvekla, paradajz, krastavac, luk – svaku biljku pokazati. Ovo je... Voće: jabuka, kruška, jagoda, grožđe, lubenica, višnja, šljiva, banana, pomorandža, breskva, limun, borovnica – svaku biljku pokazati. Ovo je... Polaznike naučiti novi glagol jesti.</p> <p>Ja jedem. Mi jedemo. Ti jedeš. Vi jedete. On jede. Oni jedu.</p> <p>Vežbati – rečenična konstrukcija: Šta voliš da jedeš? Volim da jedem... Šta ne voliš da jedeš? Ne volim da jedem...</p>	35 minuta
Završni deo časa	Ukusi: ljuto, slatko, kiselo, gorko.	5 minuta

2. čas

Teme časa: Hrana; voće, povrće; na pijaci; snalaženje na određenom mestu		
Cilj časa: Lako sporazumevanje na javnom mestu, kupovina na pijaci.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici sastavljaju jednostavnije rečenične konstrukcije.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Nastavni list		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Ponoviti usmeno šta je naučeno na prethodnom času; voće, povrće; šta (ne) voliš da jedeš? voliš da jedeš?	5 minuta
Centralni deo časa	<p>Dijalog</p> <p style="text-align: center;">Na pijaci</p> <p>Mušterija: Dobar dan! Koliko košta paradajz?</p> <p>Prodavac: Deset dinara kilogram.</p> <p>Mušterija: Da li je svež?</p> <p>Prodavac: Da, jeste.</p> <p>Mušterija: Dobro, onda kilogram paradajza.</p> <p>Prodavac: Da li želite još nešto?</p> <p>Mušterija: Da. Koliko koštaju jabuke?</p> <p>Prodavac: Sto dinara.</p> <p>Mušterija: Zašto su tako skupe?</p> <p>Prodavac: Skupe? Nisu skupe. Koliko želite?</p> <p>Mušterija: Kilogram.</p> <p>Prodavac: Izvolite. Sto deset dinara.</p> <p>Mušterija: Izvolite.</p> <p>Prodavac: Hvala, do viđenja!</p> <p>Objasniti prideve: skupo – jeftino</p>	35 minuta
Završni deo časa	Analiza gradiva.	5 minuta

3. čas

Teme časa: Hrana; voće, povrće; na pijaci; snalaženje na određenom mestu

Cilj časa:

Lako sporazumevanje na javnom mestu, poručivanje jela u prodavnici brze hrane; pravilna upotreba glagola *piti* u prezentu.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici sastavljaju jednostavnije rečenične konstrukcije; pravilno upotrebljavaju glagol *piti* u prezentu.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Nastavni list

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Ponoviti usmeno šta je naučeno na prethodnom času.	5 minuta
Centralni deo časa	<p><u>U prodavnici brze hrane</u></p> <p>Dijalog:</p> <p>Mušterija: Dobar dan, molim Vas jednu pljeskavicu.</p> <p>Prodavac: Dobro. Šta želite od priloga?</p> <p>Mušterija: Šta imate?</p> <p>Prodavac: Kečap, majonez, pavlaku, luk, paradajz, kupus.</p> <p>Mušterija: Paradajz i pavlaka.</p> <p>Prodavac: Dobro. Još nešto?</p> <p>Mušterija: Ne. Koliko košta?</p> <p>Prodavac: 170 dinara.</p> <p>Mušterija: Izvolite. Do viđenja!</p> <p>Dijalozi, tj. situacije na pijaci i u prodavnici brze hrane omogućavaju polaznicima kursa da uoče koje rečenične konstrukcije mogu da upotrebe kada se nađu u sličnim situacijama.</p> <p>Nakon vežbe, podelite nastavni list na kojem je dat izgled jelovnika; na taj način će se polaznici upoznati sa različitim vrstama jela koje mogu da jedu kod nas.</p>	30 minuta
Završni deo časa	<p>Pridevi: toplo – hladno</p> <p>Glagol <i>piti</i> (jer u jelovniku su data i pića)</p> <p>Ja <u>pijem</u>. Mi <u>pijemo</u>.</p> <p>Ti <u>piješ</u>. Vi <u>pijete</u>.</p> <p>On, ona, ono <u>pije</u>. Oni <u>piju</u>.</p>	10 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – povrće i voće, nastavni list

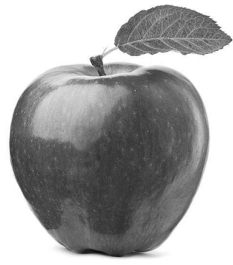
POVRĆE

VOČE

Priručni materijal 2 – Dijalog na pijaci

Na pijaci

Mušterija: Dobar dan! Koliko košta paradajz?

Prodavac: Deset dinara kilogram.

Mušterija: Da li je svež?

Prodavac: Da, jeste.

Mušterija: Dobro, onda kilogram paradajza.

Prodavac: Da li želite još nešto?

Mušterija: Da. Koliko koštaju jabuke?

Prodavac: Sto dinara.

Mušterija: Zašto su tako skupe?

Prodavac: Skupe? Nisu skupe. Koliko želite?

Mušterija: Kilogram.

Prodavac: Izvolite. Sto deset dinara.

Mušterija: Izvolite.

Prodavac: Hvala, do viđenja!

Priručni materijal 3 – U prodavnici brze hrane

U prodavnici brze hrane

Mušterija: Dobar dan, molim Vas jednu pljeskavicu.

Prodavac; Dobro. Šta želite od priloga?

Mušterija: Šta imate?

Prodavac: Kečap, majonez, pavlaku, luk, paradajz, kupus.

Mušterija: Paradajz i pavlaka.

Prodavac: Dobro. Još nešto?

Mušterija: Ne. Koliko košta?

Prodavac: 170 dinara.

Mušterija: Izvolite. Do viđenja!

Tema 10. Zdravlje

Trajanje: 90 minuta (2 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Zdravlje.• Zdravstveno stanje.• Lične zamenice u akuzativu (kraći oblik).• Pridevi: zdrav, bolestan.• Lekar, pacijent.• Apoteka, bolnica.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Iskazivanje zdravstvenog stanja.• Utvrditi, ponoviti usvojenost tema obrađenih na kursu.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici mogu bez teškoća da iskažu svoje zdravstveno stanje.• Polaznici su stekli osnove komunikacije na srpskom jeziku.

1. čas

Teme časa: Zdravlje, ljudsko telo		
Cilj časa: Usvajanje terminologije koja se tiče zdravlja, kako iskazati da nas nešto boli; upotreba ličnih zamenica u akuzativu.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili terminologiju koja se odnosi na zdravlje.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Nastavni list – Zdravlje		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	U jednoj od prethodnih lekcija naučeni su delovi tela; ponoviti ih uz propratne fotografije. Ovo je...	5 minuta
Centralni deo časa	<p>Zdravstveno stanje</p> <p>Rečenične konstrukcije:</p> <p>Šta te boli?</p> <p style="padding-left: 40px;">Boli <u>me</u> glava.</p> <p style="padding-left: 80px;">ruka.</p> <p style="padding-left: 80px;">grlo.</p> <p style="padding-left: 80px;">stomak. (uz propratne fotografije)</p> <p>Zamenice: Ja ---- me Mi -----nas</p> <p style="padding-left: 40px;">Ti ----- te Vi ----- vas</p> <p style="padding-left: 40px;">On, ono -----ga Oni, one, ona ---- njih</p> <p style="padding-left: 40px;">Ona ---- nju</p> <p>Pojmovi: temperatura, lek, sirup, kašalj, doktor,doktorka, pacijent</p> <p>Pridevi: zdrav, bolestan</p> <p>Apoteka: Lek kupujem u apoteci.</p> <p>Bolestan ----- Idem u bolnicu.</p>	35 minuta
Završni deo časa	Sve ponoviti usmeno.	5 minuta

2. čas

Teme časa: Zdravlje, ljudsko telo		
Cilj časa: Ponoviti i utvrditi obrađene teme na kursu.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili osnove komunikacije na srpskom jeziku.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Nastavni list		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Usmeno ponoviti šta je obrađeno na prethodnom času uz propratne fotografije kao podsetnik.	5 minuta
Centralni deo časa	Nastavni list – rešavanje zadataka <ol style="list-style-type: none"> 1. Odakle si? 2. Kako se zoveš? 3. Koliko imaš godina? 4. Koji je juče bio dan? 5. Koja je ovo boja <u> (plava) </u>? 6. Koji je ovo broj? 2346 7. Reka u Srbiji? 8. Šta voliš da jedeš? 9. Šta ne voliš da piješ? 10. Koliko košta paradajz? 11. Da li govoriš srpski? 12. Šta te boli? 13. Gde je Beograd? (označiti na karti) 14. Zanimanje. 	25 minuta
Završni deo časa	Analiza rešenja.	15 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 - nastavni list

Nastavni list – SRPSKI JEZIK

1. Odakle si?

_____.

2. Kako se zoveš?

_____.

3. Koliko imaš godina?

_____.

4. Koji je juče bio dan?

_____.

5. Koja je ovo boja

(plava) _____.

6. Koji je ovo broj?

2.346 _____.

7. Reka u Srbiji:

_____.

8. Šta voliš da jedeš?

_____.

9. Šta ne voliš da piješ?

_____.

10. Šta je ovo? (glava)

_____.

11. Koliko košta paradajz?

(68 dinara) _____.

12. Da li govoriš srpski?

_____.

13. Šta te boli?

_____.

14. Gde je Beograd? (označiti na karti)

15. Zanimanje. _____.

Sesije građanskog i interkulturalnog obrazovanja

U narednom delu priručnika možete pronaći spisak tema koje će biti obrađivane na sesijama građanskog i interkulturalnog obrazovanja, detaljan opis časova i priručne materijale koji će biti korišćeni za svaku pojedinačnu lekciju.

Teme koje se obrađuju na sesijama građanskog i interkulturalnog obrazovanja:

1. Istorijska analiza državljanstva, građanske i interkulturalne edukacije i ljudskih prava
2. Društvo, vlada i država
3. Parlamentarni i ustavni poredak
4. Srbija – naša zemlja
5. Mir u svetu, terorizam, siromaštvo. Mobilnost i migracije – razlozi, humanizam, tolerancija. Izbeglice. Trgovina ljudima
6. Osnovne ideje i vrednosti Evropske unije. Koncept vladavine prava i socijalne zaštite
7. Smeštaj za moju porodicu
8. Zapošljavanje i zanimanje
9. Demokratija
10. Sistem zdravstvene zaštite. Socijalna sigurnost i sistem osiguranja
11. Obrazovanje u savremenom svetu i moje obrazovanje
12. Zajedničke vrednosti – standardi i vrednosti
13. Rad i posao – prava i odgovornosti. Tržište rada i mogućnosti za zapošljavanje. Traženje posla. Stavovi prema radu i motivacija
14. Kontinuirano učenje i celoživotno obrazovanje
15. Socijalna (ne)jednakost i društveno raslojavanje. Građanska participacija
16. Volonterski rad i nevladine organizacije

Tema 1. Istorijska analiza državljanstva, građanske i interkulturalne edukacije i ljudskih prava

Trajanje: 90minuta (2 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Istorijska analiza državljanstva.• Interkulturalna edukacija o građanskim i ljudskim pravima.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa pojmom državljanstva.• Upoznati polaznike sa građanskim i ljudskim pravima uopšte i pravima koje dobijaju sticanjem državljanstva.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa osnovnim pojmovima i oblicima državljanstva.• Polaznici su upoznati sa osnovnim znanjima iz oblasti građanskih i ljudskih prava.

1. čas

Tema časa: Istorijska analiza državljanstva		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa osnovnim pojmovima o državljanstvu.		
Očekivani ishodi časa: Učesnici razumeju kako se stiče državljanstvo i koji oblici državljanstva postoje.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Državljanstvo – pojam, oblici i načini sticanja i gubitka		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Upoznavanje sa temom tako što predavač započinje diskusiju o tome koje državljanstvo trenutno poseduju učesnici i kakva su njihova iskustva i saznanja o tome kako se stiče državljanstvo u Republici Srbiji i u državama njihovog porekla.	5 minuta
Centralni deo časa	Pošto se u uvodnom delu časa razgovaralo na temu državljanstva, predavač objašnjava osnovne pojmove i istorijske činjenice u vezi sa državljanstvom. Koristeći PPT prezentaciju učesnici se upoznaju sa temama kao što su sticanje državljanstva, načini i uslovi koji treba da budu ispunjeni za sticanje državljanstva, prava koja stičemo državljanstvom, gubitak državljanstva.	35 minuta
Završni deo časa	Predavač proverava da li su učesnici razumeli pojam državljanstva i prava koja se dobijaju sticanjem državljanstva. Učesnici ponavljaju ono što su zapamtili. Još jednom se prelazi PPT prezentacija radi što boljeg utvrđivanja gradiva.	5 minuta

2. čas

Tema časa: Interkulturalna edukacija o građanskim i ljudskim pravima

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa različitostima na ovu temu na nivou država.

Očekivani ishodi časa:

Razumevanje različitosti građanskih i ljudskih prava na nivou država.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Građanska i ljudska prava
2. PPT – Diskriminacija

Pruručni materijal:

1. Ljudska i građanska prava

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Predavač se u uvodnom delu vraća na prethodno predavanje da bi povezoao prethodno sa novim predavanjem. Započinje pitanjem: Koja prava su vam zagarantovana državljanstvom? Potom govori o građanskim i ljudskim pravima, praveći razliku među njima.	5 minuta
Centralni deo časa	Uz pomoć PPT prezentacije učesnici se upoznaju sa temom građanskih i ljudskih prava. Na kraju ove sekcije još jednom se taksativno nabrajaju građanska i ljudska prava kako bi se što bolje utvrdila za vežbu predviđenu na kraju časa. Nakon toga se prelazi na temu diskriminacije, koja je tesno povezana sa ljudskim i građanskim pravima. Tema diskriminacije obrađena je u posebnoj PPT prezentaciji sa dosta ilustracija. Predavač podstiče diskusiju o diskriminaciji pitanjem: Da li smatrate da ste nekad bili diskriminisani zbog nekog ličnog svojstva?	35 minuta
Završni deo časa	Polaznicima se podeli pruručni materijal u kome treba da označe da li nabrojana prava spadaju u ljudska ili građanska sa ciljem da se proveri da li su napravili razliku među njima.	5 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 - Ljudska i građanska prava

Vežba razlikovanja ljudskih i građanskih prava

Svaki primer će biti obrazložen.

Pravo na život

Pravo na seksualnu orijentaciju

Pravo na posedovanje imovine

Pravo na brak

Pravo na odlučivanje o rađanju dece

Pravo na glasanje na izborima

Pravo na kupovinu

Pravo na rad

Pravo na zdravlje

Pravo na slobodno kretanje

Pravo na slobodu izražavanja

Pravo na učestvovanje u političkom životu

Tema 2. Društvo, vlada i država

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Društvo, vlada i država, oblici javne vlasti.• Građansko društvo, vladavina prava, građanske inicijative.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa osnovnim pojmovima funkcionisanja država, vlada i javne vlasti.• Upoznati polaznike sa principima funkcionisanja vladavine prava, načina organizovanja građana/ki.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa osnovnim pojmovima i načinima funkcionisanja i organizovanja u okviru država.• Polaznici su upoznati sa načinima funkcionisanja vlasti i oblicima organizovanja građana/ki.

1. čas

Teme časa: Društvo, vlada i država, oblici javne vlasti		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa prirodom i definicijom društva, vlada i država.		
Očekivani ishod časa: Razumevanje načina funkcionisanja i organizovanja sistema u okviru država.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Društvo, država i vlada		
Priručni materijali: 1. Predsednici država		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Ponavljanje gradiva sa prethodnog časa, sa osvrtom na temu državljanstva, kako se stiče i koja prava podrazumeva.	5 minuta
Centralni deo časa	Uz pomoć PPT prezentacije polaznici se upoznaju sa novim pojmovima kojima se definišu društvo, država, državno uređenje. Prave se jasne razlike između njih. Predavač podstiče diskusiju o državnom uređenju u državama iz kojih polaznici dolaze. Kada je siguran da je većina njih razumela razlike između državnih uređenja, prelazi se na prvu vežbu u okviru bloka časova.	35 minuta
Završni deo časa	Predavač podeli priručni material svim učesnicima. Cilj vežbe je da se države povežu sa njihovim predsednicima. Svaki učesnik samostalno radi vežbu.	5 minuta

2. čas

Teme časa: Društvo, vlada i država, oblici javne vlasti		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa prirodom i definicijom društva, vlade i države.		
Očekivani ishod časa: Razumevanje načina funkcionisanja i organizovanja sistema u okviru država.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT - Društvo, država i vlada		
Priručni materijali: 1. Oblici vladavine		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Nastavlja se aktivnost sa prethodnog časa tako što se zajedno sa polaznicima proveravaju tačni odgovori u prethodnoj vežbi.	5 minuta
Centralni deo časa	Predavač nastavlja sa predavanjem uvodeći nove pojmove kao što su javna vlast, podela vlasti, kako se bira vlast. Predavanje je potkrepljeno primerima različitih država. Predavač zatim deli priručni materijal svim polaznicima. U vežbi su nabrojane države, a polaznici treba da stave plus pored tačnog oblika organizovanja javne vlasti u njima. Učesnici imaju 5 minuta za popunjavanje.	35 minuta
Završni deo časa	Predavač zajedno sa učesnicima proverava tačnost odgovora na pitanja iz vežbe.	5 minuta

3. čas

Teme časa: Vladavina prava, pravni poredak i građansko društvo

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa pojmom vladavine prava, načinima organizovanja građana/ki u društvu, ličnim i grupnim inicijativama za rešavanje problema.

Očekivani ishodi časa:

Razumevanje pojmova vladavine prava i građanskog društva.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Građansko društvo
2. Flipčart i flomasteri

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Upoznavanje sa osnovnim pojmom vladavine prava i građanskog društva. Predavač pokušava da zajedno sa učesnicima definiše građansko društvo.	5 minuta
Centralni deo časa	Predavač odgovara na pitanja – šta je vladavina prava, šta ako ona izostane, šta je pravni poredak. Nakon toga prelazi se na pojam građanskog društva i načine uključivanja građana u rešavanje javnih problema ili konfliktnih situacija, kao i stepene organizovanja građanskog društva. Za ovaj deo časa koristi se PPT 2 – Građansko društvo.	35 minuta
Završni deo časa	Proveravanje znanja tako što se osnovni pojmovi sa kojima su se polaznici upoznali na predavanju definišu tako što se ispisuju flomasterima na flipčartu.	5 minuta

4. čas

Teme časa: Vladavina prava, pravni poredak i građansko društvo

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa pojmom vladavine prava, načinima organizovanja građana/ki u društvu, ličnim i grupnim inicijativama za rešavanje problema.

Očekivani ishodi časa:

Razumevanje pojmova vladavine prava i građanskog društva.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT - Građansko društvo
2. Flipčart i flomasteri

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Sa flipčarta se pročitaju pojmovi koji su definisani na prethodnom času.	5 minuta
Centralni deo časa	Radionica „Reagovanje u vanrednim situacijama“. Predavač predstavlja situaciju: Desila se poplava u gradu u kome živi 50.000 stanovnika. Grad je pod vodom, stanovnici su uglavnom na krovovima kuća i višim spratovima zgrada. Proglašena je vanredna situacija na teritoriji grada. Zadatak polaznika je da napišu šta u takvoj situaciji treba prvo uraditi ako ste jedan od četiri glavna aktera. Učesnike treba podeliti u četiri grupe. Prva grupa će predstavljati državne organe (vlada, predsednik, ministarstva, lokalna samouprava). Druga grupa predstavlja vojsku, policiju, medicinsku službu. Treća grupa predstavlja humanitarne organizacije I organizacije građanskog društva. Četvrta grupa su građani i pojedinci, privatne firme i sl. Svaka grupa radi pojedinačno i svoje odgovore piše na flipčartu. Za vežbu je predviđeno 15 minuta za rad u grupama. Na kraju predstavnici grupa čitaju rezultate rada.	35 minuta
Završni deo časa	Diskusija o urađenoj vežbi.	5 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 -Predsednici država

Barham Salih	SAD
Aleksandar Vučić	Velika Britanija
Hasan Rohani	Francuska
Emanuel Makron	Iran
Tereza Mej	Irak
Ašraf Gani	Avganistan
Imran Khan	Indija
Ram Nat Kovind	Pakistan
Aleksander van der Belen	Austrija

Priručni materijal 2 – Oblici vladavine

Oblici vladavine – označiti u kolonama sa + i –

Država	Monarhija/republika	Autokratija/demokratija
SAD		
Velika Britanija		
Francuska		
Iran		
Irak		
Avganistan		
Indija		
Pakistan		
Austrija		
Nemačka		

Tema 3. Parlamentarni i ustavni poredak

Trajanje: 90 minuta (2 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Parlamentarni i ustavni poredak.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa osnovnim podacima o parlamentarnom i ustavnom poretku.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa osnovnim pojmovima i načinima formiranja parlamenata, istorijom ustava i značajem funkcionisanja ustavnog poretka.

1. čas

Tema časa: Parlamentarni poredak		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa osnovnim pojmovima parlamentarnog poretka.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici razumeju šta je parlament i kako funkcioniše parlamentarni poredak.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT - Parlamentarni poredak 2. Flipčart i flomasteri		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Predavač predstavlja pojam parlamentarnog poretka i njegov istorijat.	5 minuta
Centralni deo časa	Uz pomoć PPT prezentacije predavač objašnjava načine funkcionisanja parlamentarnih poredaka u svetu.	35 minuta
Završni deo časa	Vežba – Nazivi parlamenata u svetu i u državama iz kojih dolaze polaznici. Učesnici pišu odgovore na flipčartu.	5 minuta

2. čas

Tema časa: Ustavni poredak		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa osnovnim pojmovima ustavnog poretka.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici razumeju važnost ustava i ustavnosti.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT - Ustavni poredak 2. Flipčart i flomasteri		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Predavač postavlja pitanje: Da li znate šta je ustav? Sledi definisanje pojma.	5 minuta
Centralni deo časa	Predavač se dalje nadovezuje na istorijat ustava, primere po državama, šta podrazumeva ustavnost, mehanizme zaštite ustavnosti. Pojmovi su prikazani na PPT prezentaciji.	35 minuta
Završni deo časa	Vežba znanja – Kad su doneti ustavi u državama iz kojih polaznici dolaze.	5 minuta

Tema 4. Srbija – naša država

Trajanje: 180 minuta (4 časa x 45 min)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Srbija (geografija i kratka istorija, duhovna i tradicionalna kultura).• Konstituisanje države (principi, sadržaj i funkcija) .• Moderni demokratski sistem Republike Srbije.• Država: predsednik, Skupština, ministri, sudovi, lokalna samouprava .
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Utvrditi da li su usvojene teme obrađene na kursu.• Naučiti osnovne pojmove u Srbiji o funkcionisanju sistema, o Srbiji uopšte.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznik može bez teškoća da nauči osnovne pojmove o Srbiji.• Polaznik je razumeo i usvojio materijal sa lakoćom, razumevajući prenete teme.

1. čas

Tema časa: Srbija i o Srbiji		
Cilj časa: Usvajanje osnovnih informacija o Srbiji, upoznavanje sa geografijom i istorijom naroda, duhovnom i tradicionalnom kulturom Srbije.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici znaju osnovne informacije o Srbiji.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: <ol style="list-style-type: none">1. PPT – Srbija2. Karta Evrope3. Papiri na kojima će polaznici pisati4. Olovke i flomasteri		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator upoznaje polaznike sa sadržajima i osnovnim pojmovima koji će biti obrađivani na času.	5 minuta
Centralni deo časa	Uz pomoć PPT prezentacije Geografija i istorija Srbije, facilitator polaznicima predstavlja osnovne informacije koje treba da znaju. Zatim ih poziva na diskusiju, pita ih šta su od predstavljenog sadržaja već znali. Tokom predavanja o istorijskim sadržajima, polaznici se pozivaju da saopšte interesantne činjenice iz istorije zemlje iz koje dolaze. Polaznici potom rešavaju kratak kviz sa pitanjima iz lekcije.	35 minuta
Završni deo časa	Facilitator sumira sve što je obrađivano tokom časa.	5 minuta

2. čas

Tema časa: Moderni demokratski sistem države Srbije		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa demokratskim sistemom Srbije.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su upoznati sa ključnim pojmovima i osnovnim informacijama o demokratiji u Srbiji.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: <ol style="list-style-type: none">1. PPT – Moderni demokratski sistem države Srbije		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Usmeno ponoviti šta je obrađeno na prethodnom času, uz propratne fotografije kao podsetnik.	10 minuta
Centralni deo časa	Facilitator predstavlja sadržaje: konstituisanje države, principi jedne države i njena funkcija, institucije, demokratski sistem države i demokratija u Srbiji i svetu. Tokom prezentovanja sadržaja, facilitator može pozvati polaznike da daju svoje mišljenje o funkciji države, demokratiji i slično, kao i da uporede dosadašnja iskustva o životu u različitim državama.	25 minuta
Završni deo časa	Facilitator sa polaznicima ponavlja ključne informacije koje su istaknute na času. Polaznici rešavaju kratak test. Odgovori na pitanja polaznika.	10 minuta

3. čas

Teme časa: Država, predsednik, ministarstva		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa informacijama o državnoj upravi u Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su upoznati sa osnovnim informacijama o državnoj upravi u Srbiji.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT - Država, predsednik, ministarstva		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Usmeno ponoviti šta je obrađeno na prethodnom času, uz propratne fotografije kao podsetnik.	10 minuta
Centralni deo časa	Facilitator upoznaje polaznike sa informacijama o vlasti u Srbiji, ko je predsednik, koja su njegova zaduženja, koja se ministarstva nalaze u sastavu vlade i koje su njihove nadležnosti, na koji način se donose zakoni u Srbiji.	25 minuta
Završni deo časa	Facilitator sumira predstavljeno gradiva i odgovara na potencijalna pitanja polaznika.	10 minuta

4. čas

Tema časa: Lokalna samouprava		
Cilj časa: Upoznavanje polaznika sa pojmom i radom lokalne samouprave u Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su stekli osnovna znanja o lokalnoj samoupravi.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Lokalna samouprava i sudstvo		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator usmeno ponavlja šta je obrađeno na prethodnom času, uz propratne fotografije kao podsetnik.	10 minuta
Centralni deo časa	Uz pomoć PPT prezentacije, facilitator predstavlja ključne pojmove koje polaznici treba da usvoje o radu lokalne samouprave u Srbiji i daje im informacije koje su važne za njihovu trenutnu situaciju. U drugom delu prezentacije, predstavljeni su neki od običaja u Srbiji (pozdravi, tipična hrana). Facilitator poziva učesnike da opišu običaje države iz koje dolaze, tradicionalna jela, verske praznike i slično.	25 minuta
Završni deo časa	Polaznici sa facilitatorom ponavljaju naučeno na času i rade kratak kviz. Facilitator odgovara na potencijalna pitanja učesnika.	10 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 - Geografija i istorija Srbije

Odgovorite na sledeća pitanja:

Koji je glavni grad Srbije?

Koliko stanovnika ima Republika Srbija?

Koje pokrajine ima Republika Srbija?

Koje spomenike poznajete u Srbiji?

Koje banje poznajete u Srbiji?

Najveća opština?

Najpoznatija ulica u Beogradu?

Najpoznatije zgrade Beograda su...

Priručni materijal 2 – Moderni demokratski sistem Srbije

Pitati polaznike:

Ko je predsednik države?

Ko je predsednik Vlade?

Ko je predsednik Skupštine?

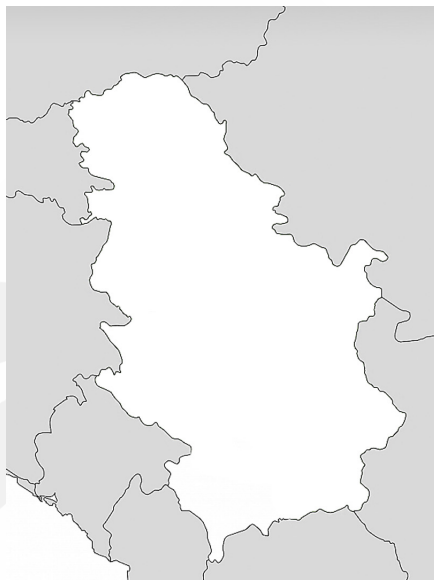
Koja pisma su u Srbiji u službenoj upotrebi?

Šta je ustav?

Šta je ministarstvo ?

Šta znamo o Narodnoj skupštini?

Šta znamo o ljudima u Srbiji ?

Priručni materijal 3 – Lokalna samouprava I sudstvo

Pitati polaznike:

Šta čini teritoriju Srbije?

Kakvo je društveno uređenje Srbije?

Koji je najvažniji zakon u Srbiji, koji reguliše sve?

Kako su sudovi podeljeni u Srbiji?

Za one koji žele da nauče više

Istražite istoriju Srbije

Pročitajte o najpoznatijim ličnostima Srbije

Upoznajte kulturu Srbije

Probajte srbijanske specijalitete

Upoznajte muziku Srbije

Izvori – Materijali za proučavanje i istraživanje:

<https://sr.wikipedia.org/sr-ec>

<https://www.srbija.gov.rs/>

<https://portal.sud.rs/code/navigate.aspx?Id=523>

Tema 5. Mir u svetu, terorizam, siromaštvo. Mobilnost i migracije – razlozi, humanizam, tolerancija. Izbeglice. Trgovina ljudima

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Mir u svetu, humanizam, tolerancija.• Rat i terorizam.• Mobilnost i migracije – razlozi. Izbeglice.• Siromaštvo i trgovina ljudima.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa osnovnim pojmovima mir, humanizam i tolerancija, sa veštinama tolerancije i humanitarnim veštinama.• Upoznati polaznike sa osnovnim pojmovima rat i terorizam, sa veštinama rešavanja konflikata i veštinama postizanja mira.• Upoznati polaznike sa pojmovima i razlozima migracija i izbeglištva.• Upoznati polaznike sa pojmovima siromaštvo i trgovina ljudima.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa osnovnim pojmovima mir, humanizam i tolerancija, sa veštinama tolerancije humanitarnim veštinama.• Polaznici su upoznati sa osnovnim pojmovima rat i terorizam, sa veštinama rešavanja konflikata i veštinama postizanja mira.• Polaznici su upoznati sa pojmovima i razlozima migracija i izbeglištva.• Polaznici su upoznati sa pojmovima siromaštvo i trgovina ljudima.

1. čas

Teme časa: Mir u svetu, humanizam, tolerancija

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa osnovnim pojmovima mir, humanizam i tolerancija, sa veštinama tolerancije i humanitarnim veštinama.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su usvojili znanja o osnovnim pojmovima mir, humanizam i tolerancija, sa veštinama tolerancije i humanitarnim veštinama.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Mir u svetu, humanizam, tolerancija
2. Video klip – Mir u svetu i video-klip – Tolerancija ;

Priručni materijal:

1. Vežba 1 – Predrasude

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Polaznicima će najpre biti predstavljene teme koje će se obrađivati na času. Razgovor o osnovnim pojmovima. Šta je za njih prva asocijacija na teme mir, humanizam i tolerancija? Prikaz kratkog šaljivog video-klipa na temu mira u svetu.	5 minuta
Centralni deo časa	Polaznici će putem PPT prezentacije biti upoznati sa osnovnim pojmovima i veštinama koje su tema ovog časa. Tokom časa će se voditi diskusija o tim pojmovima. Na kraju ovog predavanja, biće prikazan video-klip na temu tolerancije.	25 minuta
Završni deo časa	<p>Vežba koja se tiče učenja veština tolerancije i humanitarnih veština. Svaki polaznik dobija jedan primerak scenarija i čita ga u sebi. Cilj vežbe je da polaznici dovedu u pitanje stereotipe i predrasude o drugim ljudima i pripadnicima manjina. Otkrivaju kako ljudi vide pripadnike različitih manjina.</p> <p>Polaznik bira tri osobe iz scenarija sa kojima bi želeo da putuje vozom u istom kupeu spavaćih kola i još tri sa kojima to ne bi želeo (stavlja oznake + i –). Predavač podstiče diskusiju povodom iznetih stavova sledećim pitanjima: Koji su bili glavni faktori odlučivanja? Ako se grupa nije usaglasila sa listom izbora putnika, zašto nije? Koje stereotipe sadrži lista putnika? Odakle ove predrasude ili klišeji potiču? Kako biste se vi, recimo, osećali kada niko ne bi hteo da putuje sa vama?</p> <p>Polaznici postaju svesni svojih ograničenja kad je u pitanju tolerancija i svojih sukobljenih sistema vrednosti. Obučavaju se kako da razviju veštine aktivnog slušanja dok odlučuju da li da se slože sa tuđim mišljenjem.</p>	15 minuta

2. čas

Teme časa: Rat i terorizam

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa osnovnim pojmovima rat i terorizam, sa veštinama rešavanja konflikata i veštinama uspostavljanja mira.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su usvojili znanja o osnovnim pojmovima rat i terorizam, sa veštinama rešavanja konflikata i veštinama uspostavljanja mira.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Rat i terorizam

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Polaznici se najpre upoznaju sa osnovnim pojmovima i veštinama koji će im biti prezentovani na času. Definisanje pojma rata i prve asocijacije koje polaznici imaju na tu temu.	5 minuta
Centralni deo časa	PPT prezentacija sa pojmovima rat, vrste rata, rešavanje konflikata, terorizam, vrste terorizma. Predavač prati aktivnost učesnika na času.	35 minuta
Završni deo časa	Razgovor o opcijama za mirno rešavanje konflikata u njihovim zemljama.	5 minuta

3. čas

Teme časa: Mobilnost i migracije – razlozi. Izbeglice

Cilj časa :

Upoznati polaznike sa pojmovima migracija i mobilnost stanovništva i terminima izbeglica, migrant, azilant.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su usvojili znanja o osnovnim terminima i vrstama migracija i migranata.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Mobilnost i migracije – razlozi. Izbeglice

Priručni materijali:

1. Vežba 2 – Mapa puta

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Tokom uvodnog dela časa upoznati učesnike sa osnovnim temama koje će se obrađivati na času. Čas počinje razgovorom na temu koji status učesnici imaju u Republici Srbiji.	5 minuta
Centralni deo časa	PPT prezentacija sa ciljem sticanja znanja o osnovnim pojmovima iz oblasti migracija. Naročita pažnja posvećena je terminima migrant, izbeglica, azilant i osnovnim razlikama između termina. Na kraju ovog dela predavač proverava da li su učesnici uočili razliku između osnovnih pojmova.	35 minuta
Završni deo časa	Polaznici dobijaju kartu sveta na kojoj će obeležiti rutu kojom su stigli do Srbije.	5 minuta

4. čas

Teme časa: Siromaštvo i trgovina ljudima

Cilj časa:

Upoznati učesnike sa pojmovima siromaštvo, vrstama siromaštva i trgovinom ljudima.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su stekli znanja o pojmu siromaštva i trgovine ljudima, vrstama zadatih pojmova.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT - Siromaštvo i trgovina ljudima
2. Video-klip - Siromaštvo

Priručni materijali:

1. Vežba 3-Oglasi za posao

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Upoznati polaznike sa pojmovima siromaštvo i trgovina ljudima. Postaviti im pitanje: <i>Šta je za njih siromaštvo?</i>	5 minuta
Centralni deo časa	Polaznici će, putem PPT prezentacije, sticati znanje o siromaštvu, vrstama i merama za suzbijanje siromaštva i kako da prepoznaju trgovinu ljudima. Zatim će im biti prikazan kratak video-klip o siromaštvu.	35 minuta
Završni deo časa	Polaznici će na kraju časa biti podeljeni u nekoliko grupa. Dobiće nekoliko odštampanih oglasa za posao. Treba da izaberu one koji bi mogli da budu oglasi iza kojih se krije trgovina ljudima.	5 minuta

Priručni materijali

Vežba 1 – Predrasude

Scenario

Započeli ste dugo putovanje vozom koje će trajati nekoliko dana. Delite kupe za spavanje sa još troje ljudi.

Sa kojim od sledećih putnika biste rado delili vaš kupe? (Obeležite sa +).

Sa kojim putnicima ne biste želeli da delite kupe za spavanje? (Obeležite sa -).

- Gojazni švajcarski bankar
- Italijanski di-džej koji konzumira drogu
- Afrikanac koji prodaje egzotične artikle
- Rom koji je upravo izašao iz zatvora
- Nemačka rok pevačica, feministkinja
- Strana studentkinja homoseksualnog opredeljenja
- Mlada Rumunka sa detetom
- Pijani engleski skinhed
- HIV pozitivna prostitutka
- Jako siromašna izbeglica
- Naoružani strani vojnik
- Mlada žena koja govori samo francuski jezik

Vežba 2 - Karta sveta – mapa puta

Vežba 3 - Oglasi za posao

- Tražimo varioce sa iskustvom za rad u Nemačkoj. Plata 2.000 evra.
- Atraktivne devojke do 27 godina za čuvanje dece u Italiji. Plata 1.500 evra, obezbeđeni stan i hrana.
- Potrebne medicinske sestre sa iskustvom za negu starijih pacijenata u Nemačkoj. Plata 1.500 evra. Obavezno znanje nemačkog jezika nivo B1.
- Potrebne devojke do 25 godina, visoke 170–185 cm za poslove fotomodela i snimanje spotova. Odlična zarada.
- Čuvanje dece u Americi. Plata do 3.000 dolara. Stan, hrana i avionska karta obezbeđeni.
- Potrebni konobari i konobarice za rad na primorju. Sređujemo sve potrebne papire i dozvole. Odlična zarada. Stan i hrana obezbeđeni.
- Potrebna mlađa ženska osoba prijatne spoljašnjosti za čuvanje dece u dobro situiranoj porodici u Austriji. Probni rad 3 meseca. Mogućnost dobre zarade. Znanje nemačkog jezika nije potrebno.
- Promoterke do 25 godina. Lepe i zgodne. Rad u sezoni – Španija, Italija, Francuska. Fenomenalna zarada.
- Potrebni radnici u mašinskoj industriji u Češkoj zbog povećanog obima posla. Plata 1.000 evra. Smeštaj u radničkim barakama, obroci obezbeđeni u radničkoj kantini. Svi zainteresovani treba da se jave na biro radi prijave, a potom će biti upućeni na zdravstveni pregled.
- Rad na prekookeanskim brodovima i kruzerima. Konobari, konobarice, šankeri, kuvari i pomoćno osoblje za rad u kuhinji. Razgovor je zakazan u nacionalnoj službi za zapošljavanje 2. februara xxxx godine u 10 sati.
- Potrebne mlade i atraktivne maserke za rad u salonu masaže. Plata odlična.

Tema 6. Osnovne ideje i vrednosti Evropske unije. Koncept vladavine prava i socijalne zaštite

Trajanje: 180 minuta (3 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Osnovne vrednosti i ideje Evropske unije.• Vladavina prava.• Socijalna zaštita.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa osnovnim podacima o Evropskoj uniji i njenim vrednostima.• Upoznati polaznike sa pojmom i elementima vladavine prava.• Upoznati polaznike sa osnovama sistema socijalne zaštite.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa konceptom osnovnih vrednosti Evropske unije i sa razlozima zbog kojih je nastala.• Polaznici prepoznaju pojam vladavine prava.• Polaznici razumeju značaj vladavine prava.• Polaznici su upoznati sa osnovama sistema socijalne zaštite u evropskom kontekstu.

1 čas

Teme časa: Osnovne vrednosti i ideje Evropske unije

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa osnovnim podacima o Evropskoj uniji i njenim vrednostima.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su upoznati sa konceptom osnovnih vrednosti Evropske unije i sa razlozima zbog kojih je nastala.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Evropska unija
2. Isečeni priručni materijal Slagalice evropskog kontinenta

Priručni materijali:

1. Evropska unija – osnovni podaci
2. Slagalice evropskog kontinenta
3. Karta Evrope

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator upoznaje polaznike sa temom časa i celokupne oblasti kojom će se baviti u segmentu <i>Osnovne ideje i vrednosti Evropske unije. Koncept vladavine prava i socijalne zaštite.</i>	10 minuta
Centralni deo časa	Kao prvi zadatak u centralnom delu časa, učesnici dobijaju odštampan i isečen priručni materijal 2, sa zadatkom da u grupi slože mapu Evrope. Kada završe, facilitator upoznaje učesnike sa osnovama Evropske unije, koristeći PPT – Evropska unija. Polazi od prethodnog zadatka – mape koju su dobili, na kojoj su plavom bojom obeležene zemlje članice Evropske unije. Pomoću prezentacije polaznici se upoznaju sa osnovnim informacijama o Evropskoj uniji (polazne osnove, istorijski kontekst, članice, vrednosti itd.). Facilitator podstiče na diskusiju i postavlja pitanja, na primer, šta su polaznici već znali, šta im je posebno interesantno, koje zemlje bi voleli da posete i slično.	40 minuta
Završni deo časa	U ovom delu časa, radi ponavljanja naučenog, učesnici uz vođstvo facilitatora rešavaju kviz 5 osnovnih pitanja o EU. Učesnici na kraju časa dobijaju odštampane priručne materijale 1 i 3.	10 minuta

2. čas

Teme časa: Vladavina prava i podela vlasti u svetu orijentisanom ka Zapadu		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa pojmom vladavine prava i podele vlasti.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici prepoznaju pojam vladavine prava i razumeju značaj vladavine prava.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: <ol style="list-style-type: none"> 1. PPT – Vladavina prava 2. Flipčart papir 3. Krep traka 4. Flomasteri različitih boja 5. Isečeni priručni materijal Podela vlasti za svakog polaznika 		
Priručni materijali: <ol style="list-style-type: none"> 1. Podela vlasti 2. Vladavina prava – osnovne informacije 		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Tokom uvodnog dela časa facilitator uvodi pojam vladavine prava postavljajući pitanje polaznicima: Kada kažem vladavina prava, šta vam prvo pada na pamet? Na flipčart papir, koji je prethodno zalepio na tablu/zid, facilitator ispisuje odgovore i daje povratnu informaciju na svaki odgovor.	10 minuta
Centralni deo časa	Nakon završenog brejnstorminga, facilitator, putem PPT Vladavina prava uvodi učesnike dublje u pojam i značaj vladavine prava. Gde god je to moguće, vraća se na flipčart i odgovore polaznika. Podstiče polaznike na diskusiju i postavlja pitanja.	40 minuta
Završni deo časa	Polaznici se dele u tri grupe i svaka dobija jednu karticu sa određenom granom vlasti i kartice sa opisima nadležnosti. Putem priručnog materijala Podela vlasti, sve grupe treba da razmotre tri grane podele vlasti (zakonodavna, izvršna i sudska) i povežu njihov naziv sa nadležnostima. Voditelj na kraju daje dublje obrazloženje podele vlasti i sumira predavanje časa.	10 minuta

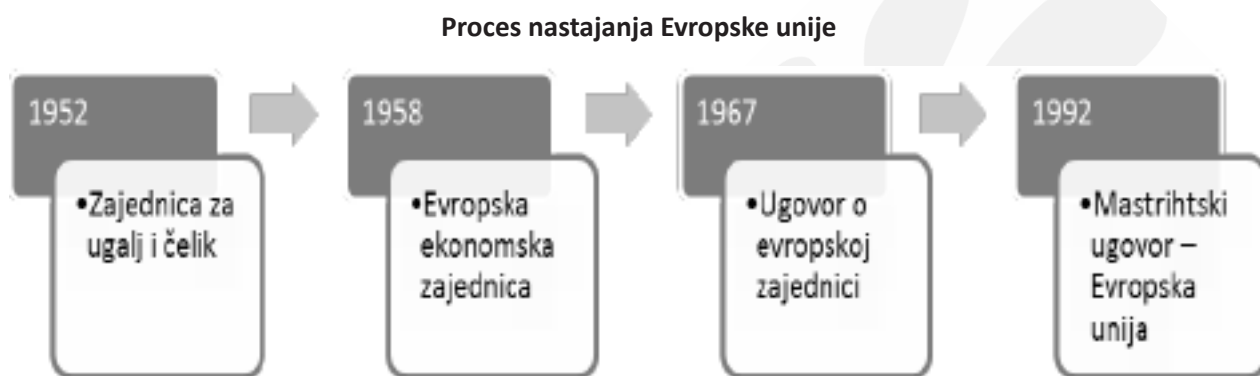
3. čas

Teme koje čas pokriva: Socijalna zaštita		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa osnovama sistema socijalne zaštite.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su upoznati sa osnovama sistema socijalne zaštite u evropskom kontekstu.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: <ol style="list-style-type: none"> 1. PPT – socijalna zaštita 		
Priručni materijali: <ol style="list-style-type: none"> 1. Socijalna zaštita – osnovni podaci 		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator sa polaznicima obnavlja značenje pojma vladavine prava i ljudskih prava. Jedno od tih prava je i pravo na socijalnu zaštitu.	10 minuta
Centralni deo časa	Putem PPT prezentacije – <i>Socijalna zaštita</i> facilitator uvodi polaznike u značaj sistema socijalne zaštite u evropskom kontekstu i Srbiji. Podstiče ih na diskusiju i postavlja pitanja. Nakon završene prezentacije, pokreće diskusiju o tome <i>koje su usluge polaznici već koristili u Srbiji</i> . Cilj zadatka je da polaznici shvate da već koriste usluge sistema socijalne zaštite i da u diskusiji dođu do zajedničkog shvatanja o tome šta je i kako funkcionise sistem, kao i da međusobno razmene informacije.	40 minuta
Završni deo časa	Facilitator se na kraju časa vraća na celokupnu oblast 6 i sumira njene glavne tačke.	10 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 - Evropska unija – Osnovne informacije

Evropska unija je jedinstvena politička zajednica 28 zemalja, koje ujedinjuju zajedničke vrednosti i nastojanje za očuvanje mira na evropskom kontinentu. Zvanično je pod ovim imenom osnovana 1992. godine, potpisivanjem Mاستrihtskog ugovora.

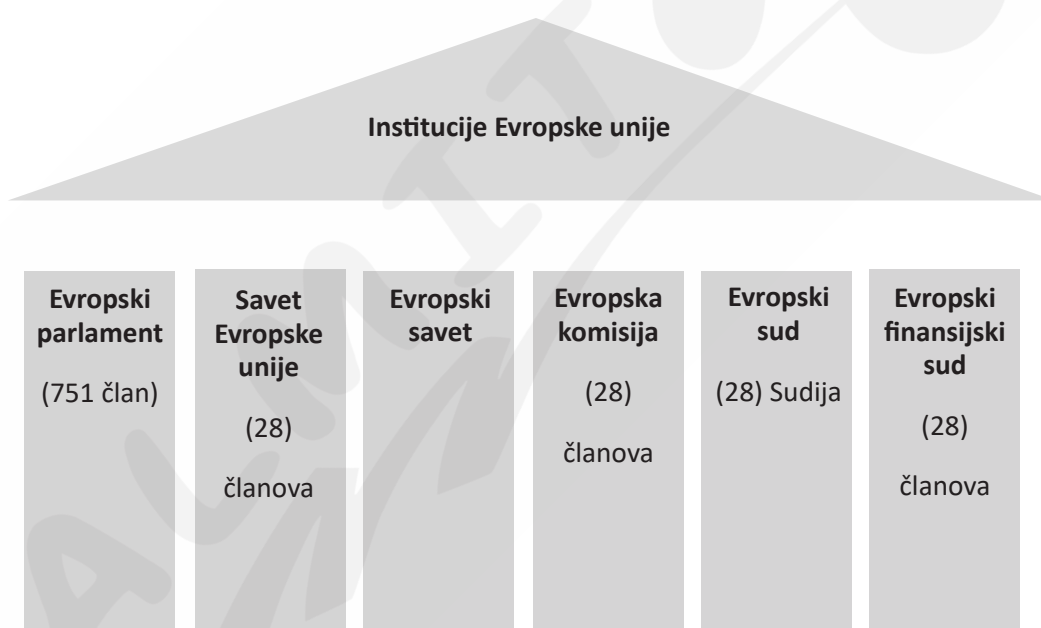
Zemlje članice EU

Austrija	Letonija	Finska	Portugal
Belgija	Luksemburg	Francuska	Rumunija
Bugarska	Mađarska	Grčka	Slovačka
Kipar	Malta	Hrvatska	Slovenija
Češka	Holandija	Irska	Španija
Danska	Nemačka	Italija	Švedska
Estonija	Poljska	Litvanija	Ujedinjeno Kraljevstvo

Zajedničke vrednosti koje ujedinjuju zemlje u Evropskoj uniji

Ljudsko dostojanstvo	Ljudsko dostojanstvo predstavlja osnov ljudskih prava i ne sme biti povređeno, samim tim se mora zaštititi ustavima i zakonima.
Sloboda	Sloboda građana u EU je višedimenzionalna. Na primer, sloboda kretanja pruža njenim građanima mogućnost da se nesmetano kreću u okvirima EU. Individualne slobode kao što su poštovanje privatnosti, sloboda mišljenja, religioznost... zaštićene su Poveljom Evropske unije o osnovnim pravima.
Demokratija	Biti građanin EU znači imati politička prava jer je funkcionisanje EU zasnovano na reprezentativnoj demokratiji. Svaki odrasli građanin ima pravo da bira predstavnike koji ga zastupaju i da se sam kandiduje.
Jednakost	Jednakost znači da su svi građani jednaki pred zakonom. Na primer, jednakost između muškaraca i žena u svim segmentima uređena je u evropskim politikama. Iako nejednakosti i dalje postoje, EU je zabeležila veliki napredak u toj oblasti.
Vladavina prava	Evropska unija je zasnovana na vladavini prava. Sve što EU radi zasnovano je na sporazumima, koje su zemlje članice dobrovoljno i demokratski donele i podržale. Pravo i pravda su podržani nezavisnim sudstvom.
Ljudska prava	Ljudska prava su zaštićena Poveljom Evropske unije o osnovnim pravima. To znači da je svako zaštićen od diskriminacije u odnosu na: seksualno opredeljenje, rasno ili etničko poreklo, religijsko opredeljenje, invaliditet, uzrast ili seksualnu orijentaciju..., a podrazumeva i pravo na zaštitu ličnih podataka, pošteno i pravično suđenje...

Osnov funkcionisanja Evropske unije čine njene institucije

Za one koji žele da nauče više

- Istražite gde se nalazi svaka od članica Evropske unije.
- Istražite kako i zbog čega Velika Britanija izlazi iz Evropske unije.
- Pogledajte šta svaka država mora da uradi da bi se pridružila Evropskoj uniji.

Izvori – Materijali za dalje čitanje i proučavanje

http://downloads.bos.rs/Evropski%20dnevnik/Dozivi_EU_Publikacija_Evropski_dnevnik_2018_2019.pdf

<http://www.europa.rs/upload/documents/20140725/upoznajte%20eu.pdf>

<https://euoparlamenti.info/en/values-and-objectives/values/>

http://recinam.rs/wp-content/uploads/2016/11/Prirucnik-za-nastavnike-2016_2017_web.pdf

<https://europa.eu/european-union/about-eu/>

https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_en

https://en.wikipedia.org/wiki/European_Union

https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Europe

<https://en.wikipedia.org/wiki/Euro>

Priručni materijal 2 - Slagalica evropskog kontinenta

Uputstvo: Pre same realizacije casa, iseći kartu, koliko je to moguće, tako da svaki deo predstavlja jednu državu Evrope.

Priručni materijal 3 – Karta Evrope (za polaznike)

Priručni materijal 4 – Podjela vlasti (za facilitatore)

Iseći elemente

Zamoliti učesnike da spoje grane vlasti sa njihovim nadležnostima.

Zakonodavna vlast

Prva grupa nadležnosti

- Donosi ustav i zakone
- Bira organe izvršne vlasti
- Kontrolirše organe izvršne vlasti
- Odlučuje o porezima, doprinosima...

Glavni predstavnici su narodna skupština i njeni zastupnici. poslanici?

Izvršna vlast

Druga grupa nadležnosti

- Štiti slobode i prava građana.
- Obezbeđuje ustavnost i poštovanje zakona.
- Rešava različite sporove u situaciji kršenja zakona.

...

Sudska vlast

Treća grupa nadležnosti:

- Vodi politiku.
- Bavi se izvršavanjem zakona i propisa.
- Predlaže zakone i propise.
- Donosi godišnji budžet.

– ...

Glavni predstavnik je vlada.

Priručni materijal 5 - Vladavina prava – Osnovne informacije (za polaznike)

Vladavina prava je osnovna pretpostavka ustava i počiva na neotuđivim ljudskim pravima. Vladavina prava se ostvaruje slobodnim i neposrednim izborima, ustavnim jamstvima ljudskih i manjinskih prava, podelom vlasti, nezavisnom sudskom vlašću i povinovanjem vlasti ustavu i zakonu.

Organizacija *World Justice Project* definisala je četiri osnovna i univerzalna principa vladavine prava. To su:

Odgovornost podrazumeva da su svaki predstavnik vlasti i građanin podjednako odgovorni pred ustavom i zakonima.

Da zakoni koji se donose budu jasni, javno dostupni, stabilni i pravični; da se primenjuju jednako za sve; da štite osnovna prava, uključujući sigurnost osoba i vlasništva i da osiguravaju osnovna ljudska prava.

Procesi u kojima se zakoni donose i sprovode javno su dostupni, pravični i efikasni.

Da postoji **pravično rešavanje sporova** je, prvenstveno, pravovremeno. Sporove rešavaju kompetentne, etične i nezavisne institucije i pojedinci (sudovi i sudije), čiji je rad javno dostupan, imaju adekvatne resurse i finansira ih zajednica kojoj služe.

Posebno mora da se vodi računa o poštovanju ljudskih i manjinskih prava. Postoji više nezavisnih i javnih institucija koje se bave tim poslom (zaštitnik građana, Evropski sud za ljudska prava, evropski zaštitnik građana itd.).

Za one koji žele da nauče više:

- Istražite koje čime se bavi Evropski sud za ljudska prava.
- Na koji način se organizuju izbori u Republici Srbiji i ko ima pravo glasa?
- Razmislite zbog čega je, nekad, pravosudni sistem spor i neefikasan.

Izvori – Materijali za dalje čitanje i proučavanje

<https://www.osce.org/rule-of-law>

<https://worldjusticeproject.org/about-us/overview/what-rule-law>

https://en.wikipedia.org/wiki/Rule_of_law

<http://www.ustavni.sud.rs/page/view/139-100028/ustav-republike-srbije>

<https://www.unhcr.org/rule-law-transitional-justice.html>

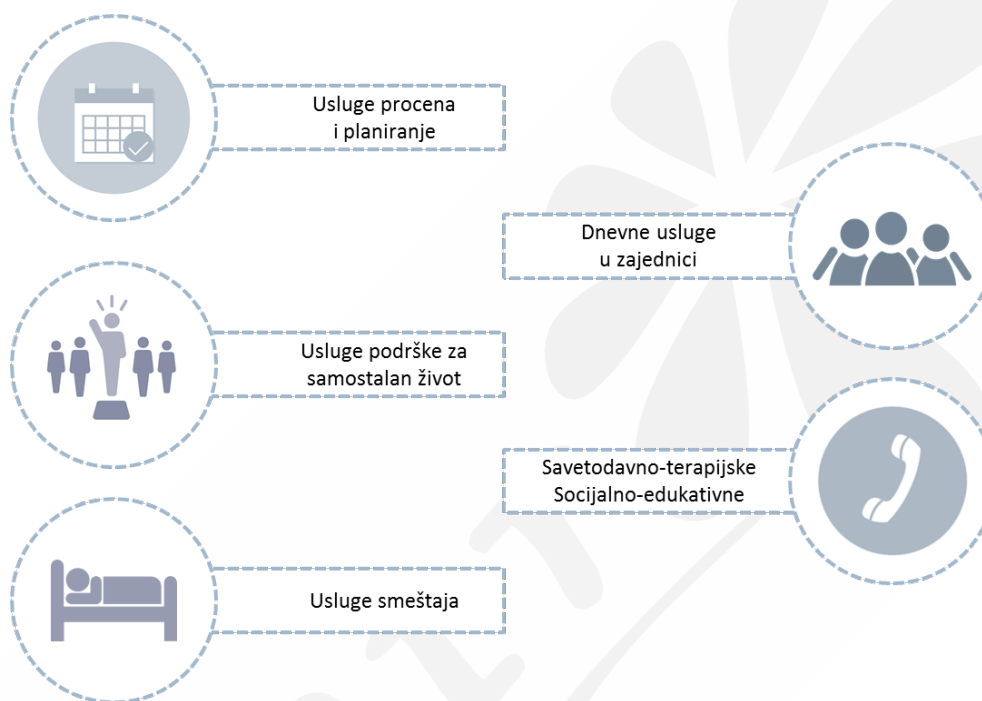

Priručni materijal 6 - Socijalna zaštita – Osnovne informacije (za polaznike)

Socijalna zaštita je „bilo koji sistem usluga putem kojeg država pruža podršku građanima sa neadekvatnim primanjima ili bez primanja“. Kako svaki pojedinac u nekom trenutku može da se nađe u situaciji da mu je potrebna finansijska podrška i druga vrsta podrška, pravo na socijalnu zaštitu je prepoznato i u Deklaraciji UN o ljudskim pravima, u čijem se članu 22 kaže: „Svako, kao član društva, **ima pravo na socijalno osiguranje** i pravo da ostvaruje ekonomska, socijalna i kulturna prava neophodna za svoje dostojanstvo i za slobodan razvoj svoje ličnosti.“

Sistem socijalne zaštite u Republici Srbiji uređen je Zakonom o socijalnoj zaštiti, u kojem se definišu osnovna prava i usluge sistema, kao i nadležnosti za njegovo sprovođenje.

Usluge koje proža sistem socijalne zaštite u Republici Srbiji

Usluge sistema socijalne zaštite dostupne su građanima kojima su one potrebne, a podeljene su u kategorije:

- za decu i mlade do 26 godina i
- za starije od 26 godina,

pod uslovom da su građani Republike Srbije ili strani državljani i lica bez državljanstva koji stiču pravo na socijalnu zaštitu u skladu sa međunarodnim sporazumima.

Institucije nadležne za sprovođenje usluga socijalne zaštite su: centri za socijalni rad; centri za smeštaj dece i omladine; akreditovane organizacije građanskog društva; centri za azil; zdravstvene ustanove itd. Sistem socijalne zaštite koordinira Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije.

Za one koji žele da nauče više

- Istražite koje usluge u Republici Srbiji imate pravo da koristite.
- Istražite kako izgledaju sistemi socijalne zaštite u različitim državama Evropske unije.

Izvori – Materijali za dalje čitanje i proučavanje

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858>

<https://www.minrzs.gov.rs/files/doc/podrocica/Zakon%20o%20socijalnoj%20zastiti.pdf>

https://en.wikipedia.org/wiki/Social_security

<http://socialprotection-humanrights.org/key-issues/disadvantaged-and-vulnerable-groups/refugees-and-asylum-seekers/>

<https://www.asylumineurope.org/reports/country/serbia>

Temaa 7. Smeštaj za moju porodicu

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Smeštaj za moju porodicu.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa osnovnim veštinama ekološke svesti.• Upoznati polaznike sa pojmom i veštinama sticanja samopouzdanja.• Upoznati polaznike sa pojmovima samokontrole i samodiscipline.• Upoznati polaznike sa pojmovima nezavisnosti i asertivnosti.• Upoznati polaznike sa pojmom socijalna sposobnost (interkulturalni pristup).• Upoznati polaznike sa veštinama donošenja odluka u aktivnostima koje podrazumevaju određenu količinu stresa i rizika, kontrola stresa.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa osnovnim veštinama ekološke svesti.• Polaznici su upoznati sa pojmom i veštinama sticanja samopouzdanja.• Polaznici su upoznati sa pojmovima samokontrole i samodiscipline.• Polaznici su upoznati sa pojmovima nezavisnost i asertivnost.• Polaznici su upoznati sa pojmom socijalna sposobnost (interkulturalni pristup).• Polaznici su upoznati sa veštinama donošenja odluka kroz aktivnosti koje podrazumevaju određenu količinu stresa i rizika, kontrola stresa.

1. čas

Tema časa: Veštine ekološke svesti

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa osnovnim veštinama ekološke svesti.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici razumeju koje su osnovne veštine ekološke svesti.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Smeštaj za moju porodicu
2. Papir A4
3. Stare novine
4. Lepak
5. Makaze
6. Plastične flaše

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Razgovor o ekologiji i upoznavanje sa temom. Odgovori na pitanje: <i>Šta je za vas ekologija?</i>	5 minuta
Centralni deo časa	Putem PPT prezentacije, polaznici će steći osnovna znanja o temi ekologije i kako da na što bolji način brinu o svojoj okolini.	35 minuta
Završni deo časa	Polaznici će recikliranjem starih novina, čepova i plastičnih flaša napraviti korisne predmete ili kreativna dela.	5 minuta

Teme časa: Samopouzdanje, samokontrola i samodisciplina**Cilj časa:**

Upoznati polaznike sa osnovnim veštinama sticanja samopouzdanja, samokontrole i samodiscipline.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su stekli znanja o osnovnim pojmovima i veštinama samopouzdanja, samokontrole i samodiscipline.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Smeštaj za moju porodicu

Priručni materijal:

1. Vežba 1 – Samokontrola
2. Vežba 2 – Metar za bes

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Polaznici će opisati kako se osećaju kad su besni.	5 minuta
Centralni deo časa	Putem PPT prezentacije steći će znanja o osnovnim pojmovima koji su tema časa i o veštinama samokontrole i samodiscipline. Potom će na listu papira napisati lične osobine na koje su ponosni i pročitati ih pred ostalim polaznicima.	25 minuta
Završni deo časa	<p>U ovom delu časa predviđene su dve vežbe čiji je cilj sticanje veština samokontrole.</p> <p>Tokom prve vežbe važno je da učesnici nauče da kontrolišu ono što govore sebi, u mislima i da budu svesni svojih misli u svakom trenutku. Treba da preuzmu odgovornost za sopstvene emocionalne reakcije u životu. Predavač im sugeriše da kada osećaju da su uračunljivi i da imaju punu kontrolu nad različitim situacijama u kojima se mogu naći, počinju da osećaju sopstvenu moć. Naime, kada se suočavamo sa situacijom koja izaziva nepoželjnu emocionalnu reakciju, treba da smanjimo ljutnju i bes tako što ćemo se fokusirati na ponašanje, a ne na osobu čije nas je ponašanje „izbacilo iz takta“. To treba preoblikovati tako da ponašanje bude problem na čije rešavanje se fokusiramo, a ne na raspravu sa osobom čije nas je ponašanje iznerviralo.</p> <p>Koristite humor!</p> <p>Druga vežba – Metar za bes jedna je od osnovnih strategija samopomoći i prvi korak za samostalno uviđanje intenziteta besa, te samim tim i prvi korak u savladavanju besnih reakcija. Strategija koja pomaže da izmerimo količinu besa i efikasnije postavimo ciljeve za promenu. Metar za bes služi da postanemo svesni da besno reagujemo i da naučimo kako da kontrolišemo bes.</p>	15 minuta

3. čas

Teme časa: Nezavisnost i asertivnost		
Cilj časa: Sticanje veština i znanja o asertivnosti i nezavisnosti.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su stekli znanja o veštinama asertivnosti i nezavisnosti.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Asertivnost		
Priručni materijal: 1. Vežba 3 – Asertivnost		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Na početku časa predavač pita polaznike kako reaguju kad treba da se izbore za neka svoja prava, na primer, da pitaju direktora za povećanje plate, da saopšte da nisu zadovoljni uslovima rada i sl.	5 minuta
Centralni deo časa	U ovom delu časa polaznici se upoznaju sa pojmom asertivnosti, sa akcentom na veštine asertivnosti kroz primere. Fokus je na razlikovanju između asertivnog, agresivnog i pasivnog ponašanja. Razgovor o nezavisnosti i o tome koji uslovi treba da budu ispunjeni da bi se neko osećao nezavisnim.	25 minuta
Završni deo časa	Polaznici popunjavaju test asertivnosti i proveravaju rezultate testa zajedno sa predavačem. Test se radi u nekoliko grupa.	15 minuta

4. čas

Teme časa: Socijalna sposobnost i sposobnost donošenja odluka		
Cilj časa: Upoznavanje i sticanje veština socijalne sposobnosti i sposobnosti donošenja odluka.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su stekli znanja o veštinama socijalne sposobnosti i sposobnosti donošenja odluka.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Smeštaj za moju porodicu		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Upoznavanje sa osnovnim pojmovima i predavanjem.	5 minuta
Centralni deo časa	Rrezentacija na temu socijalnih veština i donošenja odluka. Podstiče se diskusija o donošenju odluka, koliko je teško doneti odluke koje su od životne važnosti, da li se savetuju sa bliskim ljudima kada donose odluke, kako su doneli odluku da krenu na put i sl.	30 minuta
Završni deo časa	Ponavljanje osnovnih pojmova o veštinama koje su polaznici stekli tokom prethodna 4 časa na temu Smeštaj za moju porodicu: pojmovi ekološke svesti, samokontrole, samopouzdanja, asertivnosti, nezavisnosti, samodiscipline, socijalne i sposobnosti donošenja odluka.	10 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Samokontrola

U deset koraka naučite da koristite deo mozga koji je zadužen za samokontrolu.

Osvesti okidač – odmah nakon što vas nešto „izbaci iz takta“, zapišite šta vas je tačno razljutilo.

Osvesti telo – zapišite kako se fizički osećate (ubrzavaju vam se disanje i puls, boli vas želudac, osećate navalu krvi u glavu i sl.) i koliko je taj osećaj intenzivan.

Osvesti osećanje – odaberite reč koja najbolje opisuje vaše emotivno stanje i zapišite jeste li ljuti, besni, uplašeni, frustrirani, prestravljeni i sl. i zapišite koliko je to stanje intenzivno.

Osvesti poriv – u sekundi razmislite na šta vas ljutnja tera; da li želite da udarite krivca, da vrištite, da odete kod šefa i kažete mu svašta, da psujete, da se sklupčate i ostanete u krevetu ostatak dana...

Osvesti posledicu – razmislite šta će se dogoditi ako to i učinite u tom trenutku, idućeg dana i za nedelju dana.

Osvesti shvatanje – procenite da li problem shvatate previše lično.

Osvesti stvarnost – pokušajte da pronađete druga objašnjenja i uzroke za ono što vas je razljutilo.

Osvesti rešenje – razmislite šta biste mogli da učinite, osim prvobitnog poriva, i kako da reagujete.

Osvesti dobrobit – razmislite koje su dobre posledice takve reakcije.

Osvesti blisku osobu – ako i dalje ne možete da se suzdržate od impulsivnog reagovanja, zamislite nekog ko se istinski brine za vas i voli vas. Zamislite šta bi vam rekao i to zapišite.

Metar za bes možemo prikazati skalom sa deset podeoka. Broj 1 predstavlja situaciju u kojoj uopšte ne bismo osetili bes, a broj 10 tačku pucanja, situaciju u kojoj bismo uvek osetili bes. Između je prazan prostor na kojem svako ponaosob određuje događaje zbog kojih bi ispoljio bes u različitom stepenu. Povodom čega osećate manji, a povodom čega veći intenzitet besa? Odredite mesto na skali za situacije koje su okidači za vaše besne odgovore i već ćete se naći na putu osveščivanja i moći ćete da pravite dalje planove za kontrolu besa.

ALMITA

Priručni materijal 3 – Asertivnost

Agresivni scenario

Prijateljica: Čao. Šta ima novo?

Trener: Čekam te već dvadeset minuta. Gde si do sada? (retoričko pitanje)

Prijateljica: Ej, nisam primetila koliko je sati!

Trener: Trebalo bi da nosiš sat! (sarkazam)

Prijateljica: Baš si preosetljiva. Pa nisam toliko zakasnila.

Trener: Kako možeš to da kažeš!? Kasniš dvadeset minuta. (retoričko pitanje)

Prijateljica: Ma daj, baš si sitničava. Bila sam sprečena.

Trener: Ja sitničava? Ti si sitničava – dvadeset minuta nije malo. (etiketiranje)

Prijateljica: Ne bi trebalo da se zbog toga potresaš!

Trener: Ti ne treba meni da govoriš kako ja treba da se osećam!

Prijateljica: Dobro, sledeći put ću probati da dođem na vreme.

Trener: Hvala.

Neasertivni scenario

Prijateljica: Čao. Šta ima novo?

Trener: E, stigla si! Čao!

Prijateljica: Ej, nisam primetila koliko je sati!

Trener: Nema veze, samo dvadeset minuta (neiskrenost – u instrukciji piše da je iznervirana)

Prijateljica: Baš si preosetljiva. Pa nisam toliko zakasnila.

Trener: Ma u pravu si. Baš sam cepidlaka. Iznervirala sam se. (omalovažava sebe)

Prijateljica: Ma daj, baš si sitničava. Bila sam sprečena.

Trener: Izvini, meni je baš stalo do tačnosti (izvinjava se za svoja osećanja)

Prijateljica: Ne bi trebalo da se zbog toga potresaš!

Trener: Znam, da bar nisam tako sitničava. To je moja opsesija, ha, ha“ (ismevanje i etiketa)

Prijateljica: Dobro, sledeći put ću probati da dođem na vreme.

Trener: Hvala.

Asertivni scenario

Prijateljica: Čao. Šta ima novo?

Trener: Čekam te već dvadeset minuta i nervram se!

Prijateljica: Ej, nisam primetila koliko je sati!

Trener: Bila bih ti zahvalna da se potrudiš da dođeš na vreme. Neprijatno mi je da toliko dugo zauziram sto, kad toliki ljudi čekaju. (usmerenost na „ja“)

Prijateljica: Baš si osetljiva. Pa nisam toliko zakasnila.

Trener: Samo sam htela da ti kažem kako se osećam. Baš mi je bilo neprijatno. (opet fokus na sebe, bez optuživanja)

Prijateljica: Ma daj, ne budi sitničava. Bila sam sprečena.

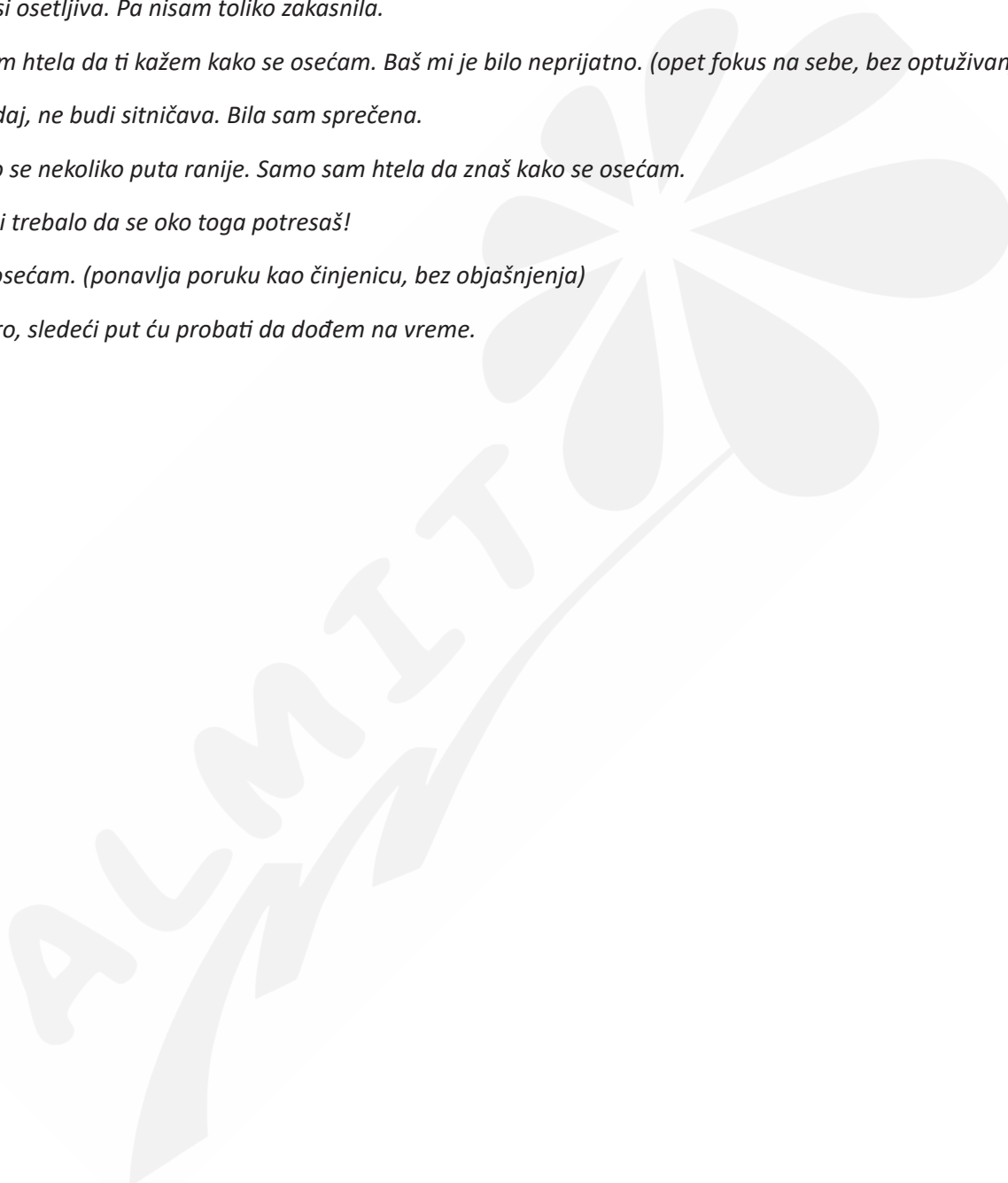
Trener: Dešavalo se nekoliko puta ranije. Samo sam htela da znaš kako se osećam.

Prijateljica: Ne bi trebalo da se oko toga potresaš!

Trener: Tako se osećam. (ponavlja poruku kao činjenicu, bez objašnjenja)

Prijateljica: Dobro, sledeći put ću probati da dođem na vreme.

Trener: Hvala.

Karakteristike asertivne, pasivne/neasertivne i agresivne komunikacije

Ponašanje	Asertivno	Pasivno/Nesertivno	Agresivno
Emocije	Konstruktivne: zabrinutost, kajanje, tuga, žaljenje, razočaranost, ljutnja, nezadovoljstvo, smirenost	Nekonstruktivne: anksioznost, neosnovan strah, osećanje krivice, depresivnost, povređenost	Nekonstruktivne: bes, povređenost, mržnja, neprijateljstvo
Neverbalno	Otvoren i direktan kontakt očima, uspravan stav, ruke sa strane, odgovarajuća distanca	Izbegavanje pogleda, pognuta glava, mlitav stav, povijena ramena, grickanje usana, nemirne ruke, nervozni pokreti	Piljenje u oči, naginjanje ka sagovorniku, rigidan stav, stisnute pesnice, ruke na kukovima, upiranje prstom
Glas	Snažan, čvrst, odmeren, jasan	Molećiv, monoton, izvinjavajući, mrmļajući, neodlučan	Povišen, grub, nadmen, podsmešljiv
Verbalno	Ja rečenice (Ja mislim/osećam/želim). Kooperativne reči (Kako da to rešimo?) Izražavanje interesovanja (Šta ti misliš/vidiš?)	Preopširne i molećive izjave (Ako bi možda mogao samo to), uzrečice (znaš, ovaj) Pravdajuće izjave (Ne moraš se smarati ako nećeš, Nije toliko važno).	Kratke, prekidajuće izjave, pretnje, pogrđna imena, zahtevi, optuživanje, sarkazam, evaluativne izjave (moraš, treba, užasno, grozno, nepodnošljivo)

Razlikovanje asertivnog, neasertivnog i agresivnog odgovora

Pročitajte svaku situaciju i odgovor i označite da li odgovor spada u asertivni (+), agresivni (--) ili pasivni (P).

1	Prijatelj vam telefonom saopštava da neće sa vama na odmor nekoliko dana pred put. Vi odgovarate:	To je u zadnji čas. Javiću se kasnije kada razmislim o ovome što si mi rekao.	
2	Roditelj grdi decu što nisu pospremili svoju sobu i kaže:	Nemogući ste. Koliko puta moram da vam kažem da spremite svoju sobu!	
3	Vaš kolega vam često šalje poluzavršene izveštaje. Vi kažete :	Ne mogu više da radim tvoj deo posla, površan si, sredi se.	
4	Muž želi da gleda fudbalsku utakmicu, a žena želi nešto drugo. Na njegovo pitanje „Da gledamo utakmicu?“, ona kaže:	Pa dobro, gledaj ti utakmicu. Ja bih mogla za to vreme da peglam, mada sam htela da gledam film.	
5	Roditelj je nezadovoljan jer školski psiholog nije ništa uradio da reši konflikt između nastavnika i njihovog sina i žali se direktoru:	Tražio sam da škola ispita šta se desilo i zabrinut sam što do sada ništa nije urađeno. Insistiram da se ta situacija ispita.	
6	Šef je agresivno kritikovao zaposlenog, koji mu odgovara:	Mislim da je vaša kritika delimično na mestu, ali bih voleo da ste bili manje lični kada su u pitanju moji propusti.	
7	Majka razgovara telefonom, a desetogodišnji sin je tri puta prekida pitanjem koje nije hitno. Majka kaže:	Ne mogu sada da razgovaram sa tobom. Završiću telefonski razgovor za nekoliko minuta i onda ćemo razgovarati.	
8	Došao je vaš red da spremite stan, ali vas mrzi. Partner/partnerka vam mirnim glasom kaže da spremite stan, a vi odgovarate:	Kasnije ću, čemu toliki pritisak? Nije nikakav problem! Zašto moram odmah!?	
9	Jedina ste žena u nekoj radnoj grupi i grupa traži od vas da vodite zapisnik. Vi odgovarate:	Spremna sam da ovog puta vodim zapisnik. Sledeći put bih želela da to radi neko drugi.	
10	Kolega traži da uradite jedan deo njegovog posla. Vi mu odgovarate:	Pa dobro... Mislim da ću moći, ali imam strašnu glavobolju, još od jutros.	
11	Jedan prijatelj vas moli da mu uveče pozajmite auto. Vi odgovarate:	Jesi li ti normalan?! Ja svoj auto nikome ne pozajmljujem.	
12	Uznemirava vas glasna muzika sa gornjeg sprata. Zovete komšije telefonom i kažete:	Alo, ja sam komšija ispod vas. Vaša muzika je preglasna. Molim vas da utišate.	
13	Kolega vas moli da mu pomognete nakon radnog vremena sa poslom koji ne može sam da završi. Vi ne želite to da radite i kažete:	Jao, moj muž/žena će biti besan/na ako ostanem. Stalno se žali da sam previše zauzet/a. Znaš kakvi su oni/e!	
14	Na sastanku sedi sedam muškaraca i jedna žena. Na početku sastanka predsedavajući traži od žene da vodi zapisnik. Ona odgovara:	Neću. Muka mi je od toga da ja stalno vodim zapisnik samo zato što sam žena.	

Tema 8. Zapošljavanje i zanimanje

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Veštine zapošljivost.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznavanje polaznika sa procesom aktivnog traženja posla u Srbiji.• Razvijanje veštine pisanja radne biografije za konkurisanje za posao.• Razvijanje veštine pisanja motivacionog pisma za konkurisanje za posao.• Pripremanje polaznika za razgovor za posao.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici poznaju elemente procesa traženja posla u Srbiji.• Polaznici znaju da napišu radnu biografiju.• Polaznici znaju da napišu motivaciono pismo.• Polaznici poznaju način na koji se odvija razgovor za posao.

1. čas

Tema časa: Aktivno traženje posla		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa procesom aktivnog traženja posla u Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici poznaju elemente procesa traženja posla u Srbiji.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Aktivno traženje posla		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da podele iskustva o poslovima kojima su se bavili u zemlji iz koje dolaze i o načinu na koji su došli do posla koji su obavljali. Facilitator podstiče diskusiju i postavlja pitanja kao što su: Koliko dugo ste se bavili tim poslom? Da li ste voleli svoj posao? Da li je to posao za koji ste se školovali?	5 minuta
Centralni deo časa	Facilitator predstavlja elemente procesa koristeći prezentaciju Aktivno traženje posla i povezuje ih sa iskustvima polaznika. Nadovezujući se na inpute polaznika, postavlja pitanja kako su došli do posla koji su obavljali, koliko dugo su tražili posao, kako smatraju da je najlakše doći do posla i slično.	20 minuta
Završni deo časa	Facilitator sumira glavne ideje i pita polaznike na koji način očekuju da pronađu posao u Srbiji. Ako je neko od polaznika imao iskustvo sa traženjem posla u Srbiji, može da ga podeli sa ostalima.	5 minuta

2. čas

Tema časa: Pisanje radne biografije		
Cilj časa: Razvijanje veštine pisanja radne biografije.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici znaju da napišu radnu biografiju.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: Priručni materijali: <ol style="list-style-type: none">1. Pravila pisanja radne biografije2. Obrazac za pisanje radne biografije koji će polaznici samostalno popuniti		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator na početku časa objašnjava da je uobičajen način prijave za posao na Zapadu pomoću radne biografije i nadovezuje se na iskustva polaznika o kojima su pričali na prethodnom času. Nakon toga, predstavlja funkciju i osnovna pravila pisanja radne biografije.	5 minuta
Centralni deo časa	Facilitator pokazuje primer dobro napisane radne biografije. Važno je istaći da je svaka radna biografija posebna i da polaznici nisu u obavezi da navedu sve detalje iz primera, poput ličnog profila ili osobe za preporuku. Nakon toga, polaznici dobijaju zadatak da uz pomoć priručnika za pisanje radne biografije i obrasca za pisanje CV-a napišu svoju radnu biografiju za posao kojim bi voleli da se bave, bilo da je to posao koji su već obavljali ili neki posao koji bi voleli da obavljaju u budućnosti. Preporuka je da polaznici pišu na svom maternjem jeziku. Ukoliko to nije moguće, polaznici imaju mogućnost da traže pomoć medijatora (prevodioca) ili drugog polaznika.	30 minuta
Završni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da diskutuju o dilemama/teškoćama sa kojima su se sreli u pisanju radne biografije. Facilitator postavlja pitanja koliko im je bilo teško da predstave sebe, da li su zadovoljni kako izgleda njihova radna biografija, da li ih to motiviše da pokušaju da pronađu posao i slično.	10 minuta

3. čas

Tema časa: Motivaciono pismo		
Cilj časa: Razvijanje veštine pisanja motivacionog pisma.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici znaju da napišu motivaciono pismo.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: Priručni materijali: <ol style="list-style-type: none">1. Pravila pisanja motivacionog pisma2. Obrazac za motivaciono pismo koji će polaznici samostalno popuniti		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator predstavlja funkciju i osnovna pravila pisanja motivacionog pisma.	5 minuta
Centralni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da uz pomoć priručnika i obrasca za motivaciono pismo samostalno napišu motivaciono pismo za posao kojim bi voleli da se bave. Preporuka je da polaznici pišu na svom maternjem jeziku. Ukoliko to nije moguće, polaznici imaju mogućnost da traže pomoć medijatora (prevodioca) ili drugog polaznika.	30 minuta
Završni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da diskutuju o dilemama/teškoćama sa kojima su se sreli u pisanju motivacionog pisma. Slično kao i na prethodnom času, facilitator ih pita da li im je bilo teško da predstave sebe i svoju motivaciju za rad i koliko bi njima, kada bi se našli u ulozi poslodavca, bilo važno motivaciono pismo kandidata koji konkuriše za posao.	10 minuta

4. čas

Tema časa: Razgovor za posao		
Cilj časa: Pripremanje polaznika za razgovor za posao.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici poznaju način na koji se odvija razgovor za posao.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: Priručni materijali: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kako se pripremiti za razgovor za posao 2. Flipčart na kojem će biti navedeni elementi koje su polaznici prepoznali kao bitne na razgovoru za posao 		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator predstavlja funkciju i osnovne karakteristike razgovora za posao. Polaznicima se objašnjava da nije svaki razgovor za posao isti i da on ne zavisi samo od prirode posla, već i od poslodavca (primer: nekad će se razgovor obaviti u prostorijama institucije u kojoj kandidat želi da radi, a nekad poslodavac može pozvati kandidata da se nađu negde drugde; nekad kandidat razgovara samo sa poslodavcem, a nekada sa komisijom).	10 minuta
Centralni deo časa	Jedan deo polaznika se deli u parove i dobijaju zadatak da odglume razgovor za posao. Jedan polaznik dobija ulogu poslodavca koji postavlja pitanja, drugi ulogu kandidata, koji treba da odgovori na pitanja. „Poslodavac“ može da se oslanja na pitanja iz priručnika kada postavlja pitanja, a „kandidat“ ima slobodu da na pitanja odgovara kako misli da treba. Nakon davanja instrukcija, polaznicima dati malo vremena da se pripreme. Predlog je da simulacija razgovora za posao traje 5 do 10 minuta. Ostali polaznici na kraju svakog razgovora mogu da prokomentarišu da li bi nešto drugačije odgovorili, da li smatraju da su pitanja adekvatna i slično. Predlog je da se ta aktivnost odvija na maternjem jeziku polaznika, a medijator (prevodilac) može uputiti facilitatora u faze njihovog razgovora i komentare ostalih polaznika.	35 minuta
Završni deo časa	Polaznici i facilitator zajednički sumiraju najznačajnije elemente iz centralnog dela časa. Polaznici diskutuju o dilemama u vezi sa razgovorom za posao. Facilitator treba da istakne da je svaki razgovor za posao specifičan i da njegov ishod zavisi od brojnih faktora, ali da kandidat treba da se pripremi najbolje što može i da bude optimističan.	15 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Pravila pisanja radne biografije

Radna biografija sadrži sledeće elemente:

- osnovne podatke o kandidatu (ime i prezime, mesto življenja),
- kontakt kandidata (imejl adresa koju kandidat redovno proverava i broj telefona koji je u funkciji),
- radno iskustvo (svi poslovi koje je kandidat obavljao),
- obrazovanje (naziv obrazovne institucije i period trajanja obrazovanja),
- veštine koje kandidat poseduje (znanje jezika, rad na računaru),
- hobiji i interesovanja (opciono).

Pravila pisanja radne biografije:

- Proverite da nema gramatičkih grešaka.
- Koristite jednostavan font (Times New Roman, Arial, Calibri).
- Ukoliko ste stavili svoju sliku, važno je da na njoj izgledate profesionalno.
- Radna biografija mora da bude prilagođena poslu za koji se konkuriše.
- Vodite računa o hronološkom redosledu pri navođenju radnog iskustva i obrazovanja (od poslednjeg ka prvom).

Dodatna uputstva:

- Proverite da li ste radnu biografiju poslali na vreme.
- Ukoliko imate mogućnost, zamolite prijatelja da vam kaže svoj utisak o Vašoj radnoj biografiji.

Priručni materijal 2 – Pisanje radne biografija / CV obrazac (za polaznike)

(Ime i prezime)

(Kratko o sebi- osobine ličnosti koje su relevantne za posao)

Mesto življenja:

Imejl adresa:

Broj telefona:

Iskustvo

Poslodavac	Period zaposlenja	Zaduženja

Obrazovanje

Obrazovna institucija	Period obrazovanja

Dodatno

(dodatne veštine poput znanja stranog jezika, rada na računaru, posedovanja vozačke dozvole)

- Znanje jezika (koji jezik i koji nivo)
- Rad na računaru (koji programi)
- Vozačka dozvola (samo ako je imate)

Priručni materijal 3 – Primer radne biografije (za polaznike)

Petar Petrović
(Ime i prezime)

Odgovoran radnik, sa više od deset godina radnog iskustva, timski igrač i uvek motivisan za učenje novih znanja

(Kratko o sebi- osobine ličnosti koje su relevantne za posao)

Mesto življenja:

Beograd, Srbija

Imejl adresa:

perapetrovic@gmail.com

Broj telefona:

0601234567

Iskustvo:

Poslodavac	Period zaposlenja	Pozicija/Zaduženja
Pekara „Jakovljević“	2015- trenutno	Prodavac
Restoran „Sunset“	2010-2015.	Konobar
Hotel „Srbija“	2009-2010.	Pomoćni kuvar
Keprom d.o.o.	2007- 2009.	Magacioner

Obrazovanje:

Obrazovna institucija	Period obrazovanja
Ugostiteljsko-turistička škola, Beograd Smer: Ugostiteljski tehničar	2003-2007.
Osnovna škola „Stevan Sinđelić“	1995-2003.

Dodatno:

(dodatne veštine poput znanja stranog jezika, rada na računaru, posedovanja vozačke dozvole)

- Znanje jezika: engleski jezik (napredni nivo), nemački jezik (osnovni nivo)
- Rad na računaru: Word, rad na internetu
- Vozačka dozvola: B kategorija

Priručni materijal 3 – Pravila pisanja motivacionog pisma

Motivaciono pismo je dokument koji se obično prilaže uz radnu biografiju i ima cilj da detaljnije predstavi Vas i Vaše radno iskustvo, veštine i sposobnosti.

Sadržaj motivacionog pisma:

- Uvodni deo – Vaše ime i prezime, obrazovanje koje ste stekli, za koju poziciju se prijavljujete, i na koji način ste saznali za taj posao.
- Zašto baš Vi? – U ovom delu treba da povežete svoje obrazovanje i dosadašnje radno iskustvo sa poslom za koji ste konkurisali.
- Zašto baš oni? – Treći deo motivacionog pisma treba da pokaže da ste se dovoljno informisali o organizaciji i njihovom radu i da ste zaista zainteresovani da radite za njih.
- Zaključak – U poslednjem delu možete navesti ostala dokumenta koja šaljete u prijavi za posao, kao što su preporuka prethodnog poslodavca, sertifikat o obuci koja je relevantna za taj posao i slično.

Dodatni saveti:

- Motivaciono pismo ne mora da ima jasnu strukturu, bitno je samo da obuhvati sve informacije koje želite da date poslodavcu, a nisu navedene u radnoj biografiji.
- Motivaciono pismo se piše u prvom licu jednine, u formi eseja, i njime se obraćate direktno poslodavcu.
- Ne bi trebalo da bude duže od jedne strane A4 formata.

Priručni materijal 4 – Pisanje motivacionog pisma / obrazac za pisanje motivacionog pisma (za polaznike)

<p>Prvi deo – Predstavljanje (ime i prezime, obrazovanje, pozicija za koju konkurišete i način za koji ste saznali za posao).</p>	
<p>Zašto baš Vi – Povezivanje prethodnog radnog iskustva i obrazovanja sa radnim mestom za koje konkurišete.</p>	
<p>Zašto baš oni – Pokažite poslodavcu da ste se dovoljno informisali o njihovoj kompaniji i da ste zaista motivisani da radite za njih.</p>	
<p>Zaključak – Možete navesti da li u prijavi za posao prilažete još neka dokumenta (preporuke ili sertifikate).</p>	

Priručni materijal 5 – Razgovor za posao – kako se pripremiti?

Cilj razgovora za posao

Ukoliko ste pozvani na razgovor za posao, to znači da je poslodavac stekao pozitivno mišljenje o Vama na osnovu Vaše radne biografije i motivacionog pisma i da razmatra da Vas zaposli. Cilj razgovora je da Vas poslodavac bolje upozna i da dobijete priliku da predstavite sebe i svoje radno iskustvo.

Saveti:

- Budite pripremljeni za razgovor i dodatno se informišite o aktivnostima koje ta organizacija sprovodi.
- Dođite u tačno dogovoreno vreme.
- Pročitajte još jednom Vašu radnu biografiju.
- Razmislite o pitanjima koji bi mogli da Vam postave i kako ćete odgovoriti na njih.
- Razmislite o tome šta Vi njih želite da pitate.
- Vodite računa o profesionalnom izgledu i ponašanju.
- Ne pokazujte pesimizam, predrasude i lenjost.
- Govorite polako i razumljivo, razmislite o svakom odgovoru koji dajete, kao i o pitanjima koje želite da postavite.
- Budite komunikativni – nemojte odgovarati samo sa da ili ne već svaki odgovor obrazložite.
- Ukoliko se ne slažete sa nečim što poslodavac govori, nemojte se svađati sa njim, ali možete izraziti neslaganje ako je argumentovano. Na primer, možete reći: „Moje iskustvo je drugačije...“ ili „Do sada nisam razmišljao/la u tom pravcu...“
- Kada je reč o uslovima rada, pokušajte da izbegnete direktna pitanja poput: „Kolika će mi biti plata?“ ili „Koliko imam dana godišnjeg odmora?“ Izvesno je da će Vam poslodavac sam reći te uslove na kraju sastanka ili na sledećem, ukoliko želi da još jednom razgovara sa Vama. Može Vas pitati koja su Vaša očekivanja u vezi sa platom. Preporučljivo je da kažete gornju i donju granicu (na primer, od 30.000 do 35.000 dinara).

Pitanja koja Vam poslodavac može postaviti

Pitanja koja Vam poslodavac postavlja služe za procenu Vaše ličnosti, sposobnosti i veština, kao i ciljeva u karijeri.

- Koje su Vaše najbolje osobine?
- Šta smatrate svojim manama?
- Kako bi Vas opisali Vaši prijatelji/Vaša porodica?
- Da li sebe vidite kao lidera?
- Šta je za Vas dobar lider?
- Opišite jedan problem koji ste imali na prethodnom poslu i na koji način ste ga rešili?
- Da li mislite da možete kvalitetno da radite više zadataka istovremeno?
- Da li sebe smatrate timskim igračem?
- Opišite svoj idealan posao.
- Na koji način možete da doprinesete ovom timu?
- Šta Vi očekujete od ovog posla?

Na kraju intervjua...

- Zahvalite se na pruženoj prilici, bez obzira na ishod.
- Pitajte na koji način i kada ćete biti obavešteni o ishodu.

Tema 9. Demokratija

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:

- Definicija i koncept demokratije.
- Principi moderne demokratije.
- Savremeni demokratski sistem.
- Ljudska prava.
- Diskriminacija.
- Državljanstvo i građani.
- Stanovništvo.

Ciljevi:

- Upoznati polaznike sa pojmom demokratije i osnovnim principima.
- Upoznati polaznike sa pojmom savremene demokratije, demokratskim građanstvom, uslugama zajednice i političkim aktivizmom.
- Upoznati polaznike sa pojmovima ljudskih prava i diskriminacije.
- Upoznati polaznike sa pojmovima državljanstva, građana i stanovništva u savremenoj dem. državi.

Očekivani ishodi:

- Polaznici su upoznati sa osnovnim pojmom demokratije i njenim principima.
- Polaznici su upoznati sa pojmom savremene demokratije, uslugama zajednice i političkim aktivizmom.
- Polaznicima je približeni pojmovi ljudskih prava i diskriminacije.
- Polaznici razumeju pojmove državljanstva, građana i stanovništva u savremenoj demokratskoj državi.

1 čas

Teme časa: Pojam demokratije i moderna demokratija

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa pojmom demokratije i osnovnim principima.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici razumeju koji su osnovni pojmovi demokratije i šta ona podrazumeva.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Državljanstvo i demokratija

Priručni materijali:

1. Priručni materijal - Pojam demokratije

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Predstavljanje i kratak uvod u temu koja će se obrađivati.	5 minuta
Centralni deo časa	Predavač polaznike upoznaje sa oblastima koje su usko povezane sa pojmom demokratije, a koje se nalaze u prezentaciji i hendautu 1. – Demokratija, koncept demokratije, definicija i principi moderne demografije. Tokom izlaganja, predavač će pokretati diskusiju o pojedinim temama i raditi na interaktivnosti tokom celog časa.	35 minuta
Završni deo časa	Predavač će zajedno sa polaznicima rezimirati obrađene pojmove i teme, a onda će im podeliti mini-test, kao vid provere naučenog. Test će raditi svaki polaznik ponaosob, ali uz pomoć predavača/prevodioca.	5 minuta

2. čas

Teme časa: Savremeni demokratski sistemi, demokratsko građanstvo i usluge zajednice

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa pojmom savremene demokratije, demokratskim građanstvom, uslugama zajednice i političkim aktivizmom.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su upoznati sa pojmom savremene demokratije, uslugama zajednice i političkim aktivizmom.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Državljanstvo i demokratija

Priručni materijali:

1. Savremeni demokratski sistemi, demokratsko građanstvo, usluge zajednice

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Ponavljjanje teme sa prethodnog časa i kratak uvod u pojmove povezane sa demokratijom, koji će se obrađivati u toku tog dana.	5 minuta
Centralni deo časa	Predavač polaznike upoznaje sa oblastima koje su usko povezane sa pojmovima savremene demokratije, demokratskim građanstvom, uslugama zajednice i političkim aktivizmom. Tokom izlaganja, predavač će pokretati diskusiju o pojedinim temama i raditi na interaktivnosti tokom celog časa. Postavljaće polaznicima pitanja poput: Koje druge oblike vladavine poznajete?, U čemu se ogleda razlika između tih sistema i demokratije?, Da li znate za neku zemlju u kojoj postoji takav drugi sistem?	35 minuta
Završni deo časa	Predavač će zajedno sa polaznicima rezimirati obrađene pojmove i teme, a onda će im podeliti mini-test, kao vid provere naučenog. Test će raditi svaki polaznik ponaosob, ali uz pomoć predavača/prevodioca.	5 minuta

3. čas

Teme časa: Ljudska prava i diskriminacija		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa pojmovima ljudskih prava i diskriminacije.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su upoznati sa pojmovima ljudskih prava i diskriminacije.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Državljanstvo i demokratija		
Priručni materijali: 1. Ljudska prava i diskriminacija		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Predavač će ukratko predstaviti siže tema sa prošlog predavanja i predstaviti polaznicima dve osnovne teme o kojima će biti reči tog dana – ljudska prava i diskriminacija.	5 minuta
Centralni deo časa	Predavač će pokrenuti raspravu o univerzalnim prirodnim pravima, a potom i o svakom pojedinačnom pravu. Polaznicima će postavljati pitanja poput: Šta vam je potrebno da biste živeli dobro, bezbedno i zdravo?, Da li su te potrebe na listi prava koja vam pripadaju? Zamoliće ih da te potrebe stave na papir i da ih još jednom pročitaju. Zatražiće od njih da utvrde da li na tom spisku ima nešto bez čega bi mogli. To nisu ljudska prava nego želje. Navešće primer: Svako ima pravo da živi u dobrim uslovima, pa nam može biti potrebno da zimi imamo toplu odeću. To se, međutim, razlikuje od želje da naša odeća bude po poslednjoj modi. Svrha ove vežbice je da ukaže na razliku između prava, potreba i želja. Zatim, će biti reči o povredama prava. Predavač će postavljati pitanja polaznicima. Da li su bili u nekoj situaciji u kojoj njihova prava nisu bila poštovana, da li su nekad osetili da njihova prava nisu poštovana...? Šta su tada uradili? Kako su znali da u nekoj situaciji nečija prava nisu bila poštovana? Da li su bilo šta tim povodom mogli da uradite? Šta treba ljudi da urade kada se ne poštuju njihova ili prava drugih ljudi? Kojem obliku diskriminacije ste bili svedoci...?	35 minuta
Završni deo časa	Predavač će zajedno sa učesnicima rezimirati obrađene teme ljudskih prava i diskriminacije, a onda će im podeliti mini-test, kao vid potvrde razumevanja i poznavanja materije koja je obrađivana tokom tog dana. Test će raditi svaki polaznik ponaosob, ali uz pomoć predavača/prevodioca.	5 minuta

4. čas

Teme časa: Državljanstvo i stanovništvo

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa pojmovima državljanstva, građana i stanovništva u savremenoj demokratskoj državi.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici razumeju pojmove državljanstva, građana i stanovništva u savremenoj demokratskoj državi.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Državljanstvo i demokratija

Priručni materijali:

1. Državljanstvo i stanovništvo

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Predavač će ukratko predstaviti siže tema sa prošlog predavanja i teme o kojima će biti reči tog dana – državljanstvo, građani i stanovništvo.	5 minuta
Centralni deo časa	Predavač će polaznicima objasniti odnos između pojedinca i države, odnosno koja prava i koje obaveze imaju građani jedne države. Takođe, pokrenuće diskusiju o načinima sticanja državljanstva i obraditi sa polaznicima pojam stanovništva.	35 minuta
Završni deo časa	Predavač će zajedno sa učesnicima rezimirati obrađene teme ljudskih prava i diskriminacije, a onda će im podeliti mini-test, kao vid provere razumevanja i poznavanja materije koja je obrađivana tog dana. Test će raditi svaki polaznik ponaosob, ali uz pomoć predavača/prevodioca.	5 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 - Pojam demokratije (za polaznike)

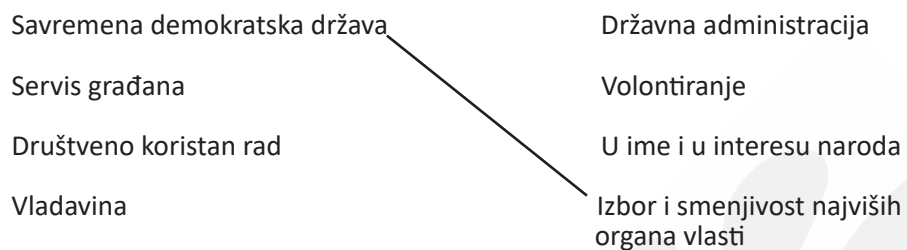
Zaokruži znak T ako je tvrdnja tačna ili znak F ako je netačna

Pojam „demokratija“ potiče iz Stare Grčke.	T	F
Demokratija je vladavina manjine.	T	F
Sloboda govora je jedan od principa moderne demokratije.	T	F
Pravo na suđenje prema zakonu ne odlikuje demokratsku državu.	T	F

ALMILIT

Priručni materijal 2 - Savremeni demokratski sistemi, demokratsko građanstvo, usluge zajednice

(za polaznike)

Priručni materijal 3 – Ljudska prava i diskriminacija (za polaznike)

ZAOKRUŽI TAČAN ODGOVOR:

1. Pravo vlasništva...

- A. znači da vlasti ne mogu uzeti nečiji posed ako je to od javnog interesa.
- B. krši se ako se celo selo evakuiše bez nadoknade štete kako bi se izgradila hidroelektrana.
- C. dozvoljava da osoba smatra svojim vlasništvom onu robu koju je ukrao/la.

2. Izbori

- A. Svi građani imaju pravo glasa, čak i ako su zbog kriminalne radnje izgubili svoja građanska prava.
- B. Ako je glasač poslodavac, može glasati za dve osobe.
- C. Glasanje se mora sprovesti tajno.

3. Sloboda izražavanja...

- A. može se ograničiti kako bi se zaštitilo od klevete.
- B. ne može se ograničiti zbog javnog morala.
- C. može se ograničiti kako bi se sprečila verska netolerancija.

4. Prema pravu na slobodu kretanja...

- A. osobi se može zabraniti da izabere mesto stanovanja iz razloga javne sigurnosti.
- B. neizdavanje vize osobi koja nije bila osuđena za zločin jeste kršenje ljudskih prava.
- C. zločinac se sme zatvoriti.

Priručni materijal 4 – Državljanstvo i stanovništvo (za polaznike)

Zaokruži znak T ako je tvrdnja tačna ili znak F ako je netačna

Državljanstvo je javno-pravni odnos između fizičkog lica i države	T	F
Državljanstvo zavisi od socijalnog statusa	T	F
Državljanstvo se može utvrditi prema mestu prebivališta	T	F
Stanovništvo je skup ljudi koji žive u jednom gradu	T	F
Državljanstvo i nacionalnost su pojmovi istog značenja	T	F

Tema 10. Sistem zdravstvene zaštite. Socijalna sigurnost i sistem osiguranja.

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Sistem zdravstvene zaštite.• Sistem socijalne zaštite.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa funkcionisanjem i osnovnim pravima u sistemu zdravstvene zaštite u Republici Srbiji.• Upoznati polaznike sa funkcionisanjem i osnovnim pravima u sistemu socijalne zaštite u Republici Srbiji.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa funkcionisanjem i osnovnim pravima u sistemu zdravstvene zaštite u Republici Srbiji.• Polaznici su upoznati sa funkcionisanjem i osnovnim pravima u sistemu socijalne zaštite u Republici Srbiji.

1. čas

Tema časa: Sistem zdravstvene zaštite		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa funkcionisanjem i osnovnim pravima u sistemu zdravstvene zaštite u Republici Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su usvojili znanja o funkcionisanju i osnovnim pravima u sistemu zdravstvene zaštite u Republici Srbiji.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Sistem zdravstvene zaštite		
Priručni materijal: 1. Vežba 1 - Lekari specijalisti		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Razgovor o pravu u oblasti zdravstvene zaštite u zemljama iz kojih polaznici dolaze.	5 minuta
Centralni deo časa	Uz pomoć PPT prezentacije, predavač upoznaje polaznike sa pravima zdravstvenog sistema u Republici Srbiji. Polaznici se detaljno upoznaju sa propisima i procedurama sticanja i ostvarivanja prava u oblasti zdravstvene zaštite.	35 minuta
Završni deo časa	Vežba 1 – spojiti lekare specijaliste sa njihovim specijalnostima. Svaki učesnik vežbu radi samostalno.	5 minuta

2. čas

Tema časa: Sistem zdravstvene zaštite		
Cilj časa: Obnavljanje gradiva o sistemu zdravstvene zaštite u Republici Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su obnovili znanje o funkcionisanju i osnovnim pravima u sistemu zdravstvene zaštite u Republici Srbiji. Polaznici su upoznati sa sistemima zdravstvene zaštite drugih država.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Sistem zdravstvene zaštite		
Priručni materijali: 1. Vežba 2 - Sistemi zdravstvene zaštite u različitim državama – sličnosti i razlike (samo 1 primerak za predavača)		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Ponoviti znanja o osnovnim pravima u sistemu zdravstvene zaštite, koja su obrađivana na prethodnom času.	5 minuta
Centralni deo časa	Upoznavanje sa zdravstvenim sistemima drugih država – sličnostima i razlikama u sistemima, ali i pravima u toj oblasti, sa posebnim osvrtom na migrantsku populaciju u tim državama. Predavač će iz pripremljenog materijala upoznavati učesnike sa temom.	35 minuta
Završni deo časa	Svako od učesnika treba da kaže koja je prava iz sistema zdravstvene zaštite koristio tokom boravka u Republici Srbiji i kakva su mu/joj iskustva.	5 minuta

3. čas

Tema časa: Sistem socijalne zaštite		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa funkcionisanjem i osnovnim pravima u sistemu socijalne zaštite u Republici Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Učesnici stekli znanja o funkcionisanju i osnovnim pravima u sistemu socijalne zaštite u Republici Srbiji.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Sistem socijalne zaštite		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Razgovor na temu prava iz oblasti socijalne zaštite u zemljama iz kojih dolaze polaznici. Koja prava su ostvarivali i na osnovu čega, da li ih je teško ostvariti, kome su dostupna i sl.?	5 minuta
Centralni deo časa	Uz pomoć PPT prezentacije, predavač predstavlja sistem socijalne zaštite i prava u Republici Srbiji. Polaznici se detaljno upoznaju sa nadležnostima i pravima, kao i vrstama pomoći koje su dostupne u Republici Srbiji.	35 minuta
Završni deo časa	Obnavljanje pređenog gradiva. Polaznici se podsećaju šta su zapamtili na času.	5 minuta

4. čas

Tema časa: Sistem socijalne zaštite		
Cilj časa: Obnavljanje gradiva o sistemu socijalne zaštite u Republici Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su obnovili znanje o funkcionisanju i osnovnim pravima u sistemu socijalne zaštite u Republici Srbiji. Polaznici su upoznati sa sistemima socijalne zaštite drugih država.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: Priručni materijali: 1. Vežba 2 – Sistemi zdravstvene zaštite u različitim državama – sličnosti i razlike (samo 1 primerak za predavača)		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Razgovor o tome da li su polaznici koristili neke usluge iz oblasti socijalne zaštite na teritoriji Republike Srbije i, ako jesu, kakva su im iskustva.	5 minuta
Centralni deo časa	Predavač, iz pripremljenog materijala, upoznaje polaznike sa osnovnim karakteristikama socijalnih sistema u različitim evropskim zemljama.	35 minuta
Završni deo časa	Ponavljanje tema obrađenih na prethodna četiri časa – Sistem zdravstvene i socijalne zaštite.	5 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 - Lekari specijalisti

Spojiti lekare specijaliste sa poljima njihovog delovanja.

Pulmolog

leči bolesti zuba

Kardiolog

leči decu

Stomatolog

operiše

Oftalmolog

leči bolesti pluća

Pedijatar

leči bolesti srca

Hirurg

leči bolesti očiju

Priručni materijal 2 – Socijalni i zdravstveni sistemi

(Materijal samo za predavača)

SAVEZNA REPUBLIKA NEMAČKA

Socijalno osiguranje SR Nemačke sastoji se od pet elemenata:

1. zdravstveno osiguranje,
2. osiguranje od nezgoda,
3. osiguranje za slučaj nezaposlenosti,
4. penzijsko osiguranje i
5. osiguranje za slučaj potrebe za tuđom negom.

Nemačka ima univerzalni sistem socijalne zaštite stanovništva, jedan od najrazvijenijih u svetu, koji podrazumeva da onaj ko ne zarađuje dovoljno za život, nema svoj krov nad glavom ni podršku porodice može da računa na pomoć države. Sistem je, istovremeno, tako uspostavljen da se svaka eventualna zloupotreba procesuirao kao krivično delo.

Tražilac ne može da bude korisnik pomoći neke druge institucije nemačke države, kao što je biro rada ili neka druga socijalna ustanova.

Puna socijalna pomoć, po pravilu, ne dodeljuje se ljudima koji imaju u svom vlasništvu stan ili kuću ili neke deponovane akcije na berzi.

Socijalna pomoć u Nemačkoj obuhvata plaćen stan od najmanje 45 kvadrata za samca, plaćeno grejanje i zdravstveno osiguranje i novac u visini u od 399 evra mesečno (od 1. januara 2016. godine 404 evra).

Bračni parovi dobijaju veću kvadraturu i 360 evra po osobi. Svaki sledeći punoletan član porodice dobija 320 evra. Deca uzrasta od 14 do 18 godina primaju 302 evra, od 6 do 14 godina 267 evra, a do 6. godine 234 evra. Uz to, deca iz socijalno ugroženih porodica dobijaju još 100 evra po godini školovanja.

Prema nacrtu zakona usvojenom 2016. godine, nezaposleni građani Evropske unije moći će u Nemačkoj da dobijaju socijalnu pomoć samo ako su u toj zemlji legalno živeli najmanje pet godina. Pre toga, rok za dobijanje socijalne pomoći je bio šest meseci.

Socijalna pomoć se mora zatražiti kod Kancelarije za socijalnu pomoć (Sozialamt), lično ili pismeno. Sistem u Nemačkoj je takav da socijalnu pomoć može tražiti i neka treća osoba koja je primetila da je socijalna pomoć nekome potrebna.

Svako ko dobija socijalnu pomoć ima pravo na dodatnu zaradu do 400 evra. Do te sume, socijalna pomoć mu se ne uskraćuje. Ali, ako zarađuje više od 400 evra, onda postoje jasni propisi kojima mu se smanjuje socijalna pomoć za određeni iznos.

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE

Američki zdravstveni sistem ima najviše troškove na svetu, ali, u poređenju sa drugim razvijenim zemljama, i najveće razlike u mogućnostima pristupa zdravstvenoj zaštiti. Pokušaji uvođenja osnovnog nacionalnog javnog osiguranja u toj zemlji nisu bili uspešni.

Sagledavanje zdravstvene zaštite u SAD i načina njenog funkcionisanja omogućava polaznicima da steknu saznanja o određenim problemima koji se tiču (ne)efikasnosti i (ne)adekvatnosti celokupnog sistema. Najznačajnija među njima su:

1. drastična nejednakost u pristupu i kvalitetu zdravstvene zaštite,
2. značajan deo populacije ne poseduje nijedan oblik zdravstvenog osiguranja i
3. visoki troškovi zdravstvene zaštite.

Objavljajući odlučan rat siromaštvu i postavljajući cilj „unapređenje kvaliteta celokupne američke civilizacije“, demokratski predsednik Lindon Džonson potpisao je, 1965. godine, dva potpuno nova programa zdravstvene zaštite – Medicaid i Medicare.

Federalnim propisima je predviđeno da pravo na Medicaid imaju:

1. porodice sa decom koje imaju niske prihode, a koje ispunjavaju kriterijume za ostvarivanje prava na AFDC (Aid to the Families with Dependent Children), koji su bili na snazi u julu 1996. godine;
2. korisnici SSI (Supplemental Security Income);
3. deca čije su majke korisnice Medicaid-a;
4. deca mlađa od 6 godina i trudnice, čiji porodični prihodi iznose 133% zvanične linije siromaštva;
5. lica koja su korisnici državne pomoći po osnovu hraniteljstva ili usvojenja i
6. određene podgrupe korisnika Medicare-a.

Godine 1935. usvojen je Social Security Act, koji je na nacionalnom nivou regulisao osiguranje rizika starosti i nezaposlenosti, kao i pomoć porodicama sa decom sa invaliditetom.

Osiguranje za slučaj nezaposlenosti ima cilj obezbediti naknadu regularno zaposlenim građanima koji, mimo svoje volje, izgube posao i koji su sposobni i voljni prihvatiti novo zapošljavanje. Osiguranje nezaposlenih prva je uspostavila država Viskonsin 1932. godine. Za razliku od osiguranja za starost koje reguliše federalna vlast, osiguranje za slučaj nezaposlenosti prepušteno je državama članicama američke federacije.

NORVEŠKA

Norveška je bila na vrhu Izveštaja Ujedinjenih nacija o sreći za 2017. godinu, sa visokim ocenama pokazatelja kao što su „nega, sloboda, velikodušnost, iskrenost, zdravlje, prihodi i dobro upravljanje“. Ta zemlja je zauzela visoko mesto i na Indeksu prosperiteta za 2017. godinu Instituta Legatum, a 2016. godine ocenjena je kao najbolja demokratija na svetu.

olitika koja je naklonjena roditeljstvu samo je jedan deo norveške države blagostanja. Svi su obuhvaćeni javnim zdravstvenim osiguranjem – što znači da imaju besplatnu zdravstvenu zaštitu u prijemnoj ambulanti – država nudi besplatne javne škole i visoko obrazovanje, a radnička prava i sindikati su jaki. Ako izgubite posao ili se razbolite, socijalni sistem će vas zaštititi, a vlada će vam pružiti finansijsku podršku i duže od godinu dana u nekim slučajevima.

Norveška poseduje ogromno bogatstvo (1 trilion američkih dolara) koje je stekla od zarade na nafti. Takođe, porezi u toj državi su visoki: prosečan porez na prihod za samca bez dece je 27,9%, prema podacima OECD-a, dok se najviša primanja oporezuju po stopi od 39%. Porez na dodatu vrednost od 25% na većinu robe i usluga čini Norvešku jednom od najskupljih zemalja za život.

BDP po glavi stanovnika: 70.812 \$

Roditeljsko odsustvo: 49 sedmica sa 100 odsto plate ili 59 sedmica sa 80 odsto.

Krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina prošlog veka dogodile su se promene u sistemu zdravstvenog osiguranja u Holandiji. Osnovna ideja vodilja tih promena bila je da zdravstvena zaštita mora da ostane „socijalno pravo“, ali da korisnici i ponuđači zdravstvenih usluga moraju da postanu mnogo svesniji zdravstvenih troškova. Stoga se uvodi sistem veće kompeticije između osiguravajućih društava te među zdravstvenim osobljem i zdravstvenim ustanovama. Istovremeno, prema reformskom planu, koji je postupno uvođen, veći naglasak na privatnim zdravstvenim fondovima ne bi smeo da vodi bilo kakvim razlikama u pružanju zdravstvenih usluga osiguranicima različitih fondova.

Zdravstveno osiguranje je obavezno kada živite i/ili radite u Holandiji. Postoji opšte osnovno osiguranje, koje plaćaju privatni osiguranici za medicinske troškove. Oni sa malom platom imaju prava na tzv. nadoknadu za negu (zorgtoeslag) u iznosu od najviše 330 evra godišnje.

To osiguranje je osnovno. Zato vam se preporučuje da uzmete i tzv. dodatno osiguranje za troškove:

- redovne zubarske nege,
- fizioterapije i
- ostalih dugoročnih lečenja.

Osnovno osiguranje i dodatno osiguranje ne moraju biti kod istog osiguravajućeg društva. Kada živite u Holandiji, moraćete da se imate lekara opšte prakse (huisarts). Možete sami da izaberete svog lekara opšte prakse, ali vam je izbor ograničen na naselje u kome živite. Većina lekara opšte prakse ima konsultacije u određeno vreme, koje morate unapred da zakažete. Ukoliko smatra da je potrebno specijalističko lečenje, lekar opšte prakse će vas uputiti kod specijaliste. Medicinska pomoć u bolnici ili kod specijaliste ne može biti ukazana bez uputa lekara opšte prakse! Jedini izuzeci su:

- zubarske usluge i
- lečenje na odeljenjima za urgentne i nesrećne slučajeve u velikim bolnicama.

Programi socijalnog osiguranja – BBZ (Bijstands Besluit Zelfstandigen). Holandski sistem socijalnog osiguranja jedan je od najsveobuhvatnijih u Evropskoj uniji. Čim počnete da radite u Holandiji, automatski počinjete da uplaćujete u holandski sistem socijalnog osiguranja. Većina doprinosa za socijalno osiguranje odbija se od plate. U slučaju tzv. osiguranja za zaposlene i vi i vaš poslodavac plaćate doprinos.

Ukoliko zakonito boravite u Holandiji, ali vam nedostaju sredstva za sopstveno izdržavanje zbog:

- trajnog invaliditeta i
- nezaposlenosti,

možete da zatražite pomoć od holandske države (Ministarstvo za socijalna pitanja).

Mogućnost da ostvarite pravo na pomoć usled nezaposlenosti do koje nije došlo vašom krivicom zamišljena je kao privremena mera. Na vama je da se potrudite da nađete posao što je pre moguće. U tom smislu, odgovarajućim se smatra bilo koji posao.

ITALIJA

Lica na radu u Italiji koja nisu državljani zemalja Evropske unije a imaju ugovor o radu imaju pristup Nacionalnoj zdravstvenoj službi (Servizio Sanitario Nazionale) sve do isteka boravišne dozvole (Permesso di Soggiorno). Za to vreme, uživaju istu zdravstvenu zaštitu kao i italijanski državljani (imaju pravo na specijalističke preglede, bolničko lečenje, protetiku i rehabilitaciju).

Bolesni radnici imaju pravo na odsustvo na maksimalan period predviđen zakonom i nacionalnim kolektivnim radnim ugovorom, uz zadržavanje radnog mesta. Za to vreme, radnici primaju novčanu nadoknadu koja se određuje procentualno u odnosu na njihova primanja. Kako bi iskoristili ove povlastice, radnici na bolovanju moraju priložiti doznake i podvrgnuti se proveru državnih organa.

Migranti koji nemaju boravišnu dozvolu i/ili radnu dozvolu mogu da posećuju italijanske bolnice i državne lekarske službe i dobiju ograničenu zdravstvenu knjižicu (tessera sanitaria leggera), koja im omogućava da besplatno dobiju osnovnu lekarsku negu i potrebne lekove, bez rizika da će biti prijavljeni policiji zbog svog neurednog statusa.

U načelu, radnici koji rade za poslodavca u Italiji osigurani su na osnovu italijanskog zakona o socijalnom osiguranju. Italija ima recipročne sporazume o socijalnom osiguranju sa 40 zemalja, po kojima iseljenici mogu da ostanu u sistemu socijalnog osiguranja svoje matične zemlje na određeno vreme. Socijalno osiguranje omogućava nadoknadu u slučaju nezaposlenosti, bolesti i trudnoće, nesreća na radu i profesionalnih bolesti, kao i starosnu, invalidsku i nasleđenu penziju i porodični dodatak. Sistemom upravlja Nacionalni zavod za socijalno osiguranje (Istituto Nazionale della Previdenza Sociale – INPS). Svi zaposleni i samozaposleni radnici koji žive u Italiji plaćaju doprinose za socijalno osiguranje, uz pojedine izuzetke. Poslodavac obavlja sve potrebne formalnosti za prijavu zaposlenih na socijalno osiguranje. Doprinos radnika poslodavac odbija od njegove bruto plate. Standardni ukupni doprinos za socijalno osiguranje koje plaćaju zaposleni iznosi oko 10% njihove bruto zarade. Razlikuju se stope doprinosa za zaposlene u proizvodnji, trgovini i poljoprivredi, kao i za radnike, službenike i rukovodioce koji imaju i druge beneficije.

ŠVEDSKA

Administrativna i finansijska moć locirana je u 26 regionalnih veća (county council) koja upravljaju primarnom i sekundarnom zdravstvenom zaštitom. Regionalne vlasti su odgovorne za prikupljanje poreza (13,5% ličnih prihoda) kojim se finansira oko 60% svih troškova zdravstvene zaštite. Nacionalna vlast osigurava, otprilike, još 15% kojima nastoji da smanji regionalne razlike u nivou zdravstvene zaštite. Struktura ostalog dela finansijskih sredstava raspoređena je između države zdravstvenog osiguranja (8%) i participacije pacijenata (4%).

Naknade za bolovanje iznose 90% plate, a isplaćuje ih država nakon što poslodavac plati prvih 14 dana bolovanja. Za nezaposlenu osobu utvrđen je minimalan iznos naknade. Porodične naknade osiguravaju do 90 dana odsustva s posla po detetu u godini dana, te takođe iznose 90% dotadašnjih prihoda. Od 1994. godine porodijsko bolovanje u Švedskoj traje tri godine, a naknada iznosi 80% plate.

Švedski model države blagostanja, odnosno socijalne zaštite implementira Agencija za socijalnu zaštitu Švedske. Sistem je uveo razne vrste socijalnih davanja kako bi se svim građanima omogućio pristojan nivo života.

Glavne vrste socijalnih davanja, to jest socijalne pomoći, koje čine okosnicu sistema države blagostanja jesu:

1. dečji dodatak, koji podrazumeva novčanu pomoć za izdržavanje dece mlađe od 16 godina, ali može da se primenjuje i na starije učenike i studente;
2. još jedna vrsta dečjeg dodatka, koja je namenjena roditeljima koji moraju da budu kod kuće kako bi brinuli o bolesnom detetu, to jest detetu sa invaliditetom. Tu pomoć je moguće ostvarivati maksimalno 480 dana po detetu;
3. socijalna pomoć za smeštaj lica koja ne mogu na drugi način sebi da obezbede dom;
4. oblici socijalne pomoći za sve one koji ne mogu da rade, uključujući i osobe sa invaliditetom;
5. naknada za nezaposlene, koja se može ostvarivati u praksi do 60 nedelja;
6. socijalne penzije, namenjene onima koji nisu u mogućnosti da ostvare redovnu penziju ili ne mogu da prežive od svoje penzije;
7. klasičan oblik socijalne pomoći, za sve one koji ne mogu da priušte sebi pristojan nivo životnog standarda. To davanje se dodeljuje na osnovu potreba koje socijalna služba opštine u kojoj takvo lice ima prebivalište.

Poslednjih godina, pod sve većim pritiskom povećanog broja korisnika sistema socijalne zaštite, pojedincima je sve teže da ostvare pravo na neki od oblika socijalne pomoći. Ipak, imajući u vidu složenost sistema socijalne zaštite, švedski model je najbliži državi blagostanja.

Tema 11. Obrazovanje u savremenom svetu i moje obrazovanje

Trajanje: 180 minuta (3 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Sistem obrazovanja u Srbiji.• Moje obrazovanje.• Obrazovanje budućnosti – „meke veštine“ (soft skills) i njihova važnost.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa osnovnim informacijama o formalnom sistemu obrazovanja u Srbiji.• Mapirati znanja i veštine koji polaznici poseduju.• Upoznati polaznike sa pojmom „meke veštine“.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa osnovnim informacijama o formalnom sistemu obrazovanja u Srbiji.• Polaznici mapiraju znanja i veštine koje poseduju.• Polaznici su upoznati sa pojmom „meke veštine“.

1. čas

Tema časa: Obrazovanje u Srbiji

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa osnovnim informacijama o sistemu formalnog obrazovanja u Srbiji.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici znaju osnovne informacije o sistemu formalnog obrazovanja u Srbiji.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Obrazovanje u Srbiji
2. Flipčart – Sličnosti i razlike u formalnom sistemu obrazovanju

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Polaznici dobijaju osnovne informacije o sistemu formalnog obrazovanja u Srbiji, koji su njegovi delovi i ko ima pravo da participira u sistemu obrazovanja uz pomoć PPT – Obrazovanje u Srbiji.	5 minuta
Centralni deo časa	Facilitator pita polaznike da objasne šta obuhvata sistem obrazovanja u zemlji iz koje dolaze. Da li obuhvata iste nivoe, da li je participacija obavezna za sve, ko ima pravo da ide u školu i da li obrazovanje predstavlja vrednost u njihovoj zemlji? Nakon toga, polaznici dobijaju detaljnije informacije o svakom delu sistema formalnog obrazovanja (predškolsko, osnovna škola, srednja škola, fakultet) na osnovu prezentacije – Obrazovanje u Srbiji. U delu kada se govori o visokom obrazovanju, facilitator pita polaznike da li neko od njih ima visoko obrazovanje, da li bi voleo/la da jednog dana upiše/završi fakultet, kakve su mogućnosti u zemlji iz koje dolaze, šta misle da bi mogli da dobiju time i kakva je perspektiva pronalaženja posla sa završenim fakultetom ili bez završenog fakulteta u kontekstu njihove sadašnje situacije.	40 minuta
Završni deo časa	Po završetku ovog dela gradiva, predavač će zamoliti polaznike da kažu gde primećuju razlike u sistemima u Srbiji i zemlji iz koje dolaze, a ukoliko imaju decu, da li su zainteresovani da uključe decu u sistem obrazovanja u Srbiji i da daju opšti utisak o formalnom sistemu obrazovanja.	15 minuta

2. čas

Tema časa: Moje obrazovanje

Cilj časa:

Mapiranje znanja i veština koje polaznici poseduju.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su u stanju da mapiraju sopstvena znanja i veštine.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Papiri na kojima će polaznici pisati svoja znanja i veštine
2. Flipčart na kojem će biti navedena sva znanja i veštine koje polaznici poseduju

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator povezuje prethodno obrađeno gradivo sa inputima polaznika i sumira najbitnije stvari do kojih se došlo u prethodnom delu. Nakon toga, facilitator pravi razliku između formalnog i neformalnog obrazovanja, a polaznici dobijaju zadatak da navedu šta su učili van formalnog sistema obrazovanja. Ta tema traži veću uključenost polaznika, pa bi bilo dobro da se napravi neformalnija atmosfera i da se podstiče diskusija, zbog čega je bitan odnos polaznika i facilitatora i medijatora (prevodioca).	5 minuta
Centralni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da na papiru napišu što više znanja i veština koje poseduju. Važno je da se svako znanje i veština predstave kao relevantni i u funkciji zapošljavanja. Polaznici se podstiču da pomognu jedni drugima da prepoznaju znanja i veštine. Ukoliko polaznici nisu u mogućnosti da sami napišu svoja znanja i veštine, to umesto njih može učiniti drugi polaznik ili medijator (prevodilac).	60 minuta
Završni deo časa	Facilitator sva znanja i veštine predstavlja na flipčartu i naglašava još jednom važnost mapiranja sopstvenih znanja i veština u funkciji zapošljavanja.	5 minuta

3. čas

Teme časa: Obrazovanje budućnosti – „meke veštine“ (soft skills) i njihova važnost

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa pojmom „mekih veština“.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su upoznati sa pojmom „mekih veština“ i prepoznaju različite „meke veštine“.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – „Soft skills“

Handouts:

1. „Soft skills“

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da daju mišljenje o karakteristikama savremenog sveta rada i o veštinama koje su potrebne na savremenom tržištu rada.	15 minuta
Centralni deo časa	Facilitator objašnjava pojam „mekih veština“ i koje se veštine podrazumevaju pod njima (komunikacija, timski rad, prilagodljivost, rešavanje problema, rešavanje konflikta, kritičko mišljenje, liderstvo). Nakon teorijskog dela, polaznici dobijaju zadatak da u diskusiji objasne na koji način su razvili određenu veštinu u svakodnevnom životu. Na primer, timski rad u različitim situacijama u kampovima, prilagodljivost tokom puta od zemlje iz koje dolaze do Srbije, liderstvo u porodičnim situacijama i tako dalje. Sledeći zadatak je da daju svoje mišljenje o tome koliko je neka od navedenih veština važna u poslovnom okruženju. Predlog je da facilitator postavlja jednostavnija pitanja: da li ste imali neki konflikt na poslu (rešavanje konflikta), da li volite da radite sa drugim ljudima i zašto (timski rad), da li mislite da možete da organizujete grupu ljudi i usmerite je ka jednom cilju, kao što je, na primer, organizovanje izlaska u grad ili kolektivno pohađanje časova srpskog (liderstvo), i povezuje ih sa teorijskim inputima.	25 minuta
Završni deo časa	Facilitator sumira najvažnije ideje do kojih se došlo u centralnom delu časa. Polaznicima se postavlja pitanje da li ove veštine smatraju važnim ili misle da je neophodno posedovati samo konkretne veštine za određeni posao (npr. pekar mora samo da zna da umesi hleb).	5 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – „Soft skills“

1. Komunikacija:

Zašto je potrebna? Pismene i verbalne komunikacijske veštine su od najvećeg značaja na radnom mestu zato što one mogu da odrede kako nekoga posmatramo. One takođe poboljšavaju šanse za izgradnju odnosa sa saradnicima. Veštine komunikacije povećavaju performanse jer pomažu da se izvuku jasna očekivanja od nadređenog i da se, u skladu sa tim, dobiju dalje smernice za rad.

Zašto poslodavci to traže? Radnici su produktivniji kada znaju kako da komuniciraju sa svojim timom.

2. Timski rad

Zašto je potreban? Uspeh kompanije retko zavisi od jedne osobe koja radi sama. Uspeh je rezultat rada mnogih ljudi na ostvarenju zajedničkog cilja. Kada zaposleni udruže svoje različite talente, svi dobijaju.

Zašto poslodavci to traže? Poslodavci traže timske igrače da pomognu u izgradnji prijateljske atmosfere na poslu, što doprinosi zadržavanju zaposlenih. Štaviše, sposobnost da se dobro komunicira sa saradnicima jača kvalitet rada pojedinca.

3. Prilagodljivost

Zašto je potrebna? Stvari se ne odvijaju uvek kako je planirano i zato zaposleni treba da budu spremni da se prilagode novoj situaciji i pronađu alternativno rešenje.

Zašto poslodavci to traže? Promene na bilo kom radnom mestu odvijaju se vrlo brzo i, shodno tome, poslodavcima su potrebni radnici koji se mogu prilagoditi promenama u industriji i održavaju kompaniju.

4. Rešavanje problema

Zašto je potrebno? Kada nešto pođe naopako, pojedinac može da se žali ili da preduzme akciju i to je ono što će ostali zaposleni primetiti. Ako pojedinac zna kako da ostane usmeren na rešavanje problema u kriznim situacijama, to može biti ključno za poslodavca.

Zašto poslodavci to traže? Kompanije se oslanjaju na ljude koji rešavaju probleme, koji su za njih najznačajniji jer imaju sposobnost da se snađu sa neočekivanim izazovima.

5. Kritičko posmatranje

Zašto je potrebno? Podaci ne znače mnogo ako nema ko da ih dobro protumači. Kritičko posmatranje pomaže da pojedinac postane bolji radnik gde god da radi zbog njegovog pristupa rešavanju problema.

Zašto poslodavci to traže? Kompanijama su potrebni ljudi koji kritički misle – koji donose novu perspektivu i nude kreativna rešenja i ideje kojima mogu da pomognu kompanijama da nadmaše konkurenciju ili poboljšaju celokupan rad kompanije.

6. Rešavanje konflikata

Zašto je potrebno? Svaka situacija koja angažuje više od jedne osobe u organizaciji predstavlja mogućnost za potencijalni konflikt jer je ljudska priroda takva. Sposobnost da se reše problemi sa saradnicima i da se radi na dobrim odnosima stvara uslove i za produktivniji rad.

Zašto poslodavci to traže? Mogućnost konstruktivnog rada i u situacijama kada se ne slažemo sa kolegama siguran je pokazatelj zrelosti – ali i potencijal liderstva. Pojedinaac na taj način pomaže promovisanju zdrave atmosfere na radnom mestu.

7. Liderstvo

Zašto je potrebno? Ako pojedinac ima samopouzdanje i jasnu viziju, to mu pomaže da utiče na svoje saradnike i podstakne ih sa svojim idejama sada i u budućnosti. Takve liderske veštine mogu dovesti do napredovanja u kompaniji.

Zašto poslodavci to traže? Šefovi i menadžeri uvek traže zaposlene sa potencijalom za rukovođenje jer će oni jednog dana preuzeti poslove i nastaviti da rukovode poslovanjem kompanije.

„Meke veštine“ mogu da se razvijaju na različite načine. Najčešće se razvijaju sticanjem radnog iskustva jer pojedinac na različitim poslovima ima priliku da radi sa različitim ljudima, pa kroz iskustvo razvija i komunikacione veštine, timski rad, veštine rešavanja konflikta i ostale „meke veštine“. Nezavisno od toga, neke kompanije organizuju i obuke za razvijanje tih veština.

Tema 12. Zajedničke vrednosti – standardi i vrednosti

Trajanje: 180 minuta (3 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Društveni i lični identitet.• Vrednosti društva i pojedinca.• Konflikti kao posledica kulturnih i vrednosnih različitosti.• Komunikacija i interkulturalna komunikacija.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznavanje polaznika sa pojmovima društvenog i ličnog identiteta.• Razumevanje konteksta različitih vrednosti u jednom društvu.• Razumevanje konflikta kao posledice različitih vrednosti.• Razumevanje važnosti interkulturalne komunikacije i uvažavanje različitih vrednosti.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici prepoznaju i razumeju pojam društvenog identiteta.• Polaznici prepoznaju i razumeju pojam ličnog identiteta.• Polaznici razumeju različitost u vrednostima i kulture dijaloga.• Polaznici prepoznaju konflikt kao posledicu različitih vrednosti u jednom društvu.• Polaznici prepoznaju pojam i vrednost interkulturalne komunikacije.

1. čas

Teme časa: Društveni i lični identitet

Cilj časa:

Upoznavanje polaznika sa pojmovima društvenog i ličnog identiteta.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici prepoznaju i razumeju pojmove ličnog identiteta i društvenog identiteta.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Flipčart papira na kojima će facilitator nacrtati dva ledena brega
2. Flomasteri
3. Papiri
4. PPT – Lični i društveni identitet

Priručni materijali:

1. Lični „Ledeni breg”

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator upoznaje polaznike sa temom časa i celokupnom oblašću kojom će se baviti tokom obrade teme broj 12. Da bi uključio polaznike, facilitator pokreće diskusiju o tome šta je lični identitet. Poziva ih da razmisle šta je specifično za njih same, a šta ih razlikuje od drugih ili šta je baš za njih specifično i da to zapišu na papir. Poziva polaznike da se dobrovoljno jave i kažu šta su zapisali.	10 minuta
Centralni deo časa	<p>Nakon sumiranja prethodne diskusije, polaznicima se dodeljuje priručni materijal Lični „ledeni breg“. Objašnjava im se da je svako od nas jedan ledeni breg (može se koristiti prezentacija). Vidljivo je ono što se nalazi iznad površine vode i to je ono što svako može da zaključi o nama na prvi pogled. Ono što je ispod vode nije vidljivo i da bi se to uočilo, potrebno je da bolje upoznamo određenu osobu. Ono što ujedinjuje ceo ledeni breg to je naš lični identitet (vidljivo i nevidljivo o nama).</p> <p>Polaznici se pozivaju da porazmisle i zapišu šta smatraju da je kod njih vidljivo, a šta nevidljivo. Za to imaju pet minuta. Nakon toga, facilitator poziva nekog od polaznika da obrazloži svoj ledeni breg.</p> <p>Facilitator na velikom flipčartu objašnjava da je isto i sa našim nacionalnim kulturama. Objašnjava da je u gornjem delu ono što je vidljivo i uočljivo o svakoj kulturi. Pita učesnike šta su oni mogli da zakluče o Srbiji kad su došli.</p> <p>Nakon detaljnijeg upoznavanja sa državom u kojoj trenutno borave, oni su mogli da zakluče „šta se nalazi ispod vode“. Ako nema odgovora, facilitator daje neke primere: način na koji razmišljamo o različitim temama; viđenje fizičkog kažnjavanja dece; konflikti i rešavanje konflikata itd.</p>	50 minuta
Završni deo časa	Facilitator iznosi i drugi flipčart. Kaže da on predstavlja njihovu ili neku drugu kulturu i objašnjava da se najveći kulturološki „udari“ dešavaju kada se sudare ti delovi kulture ispod vode. Navodi primer jednakosti između muškaraca i žena u zapadnom svetu. Poziva polaznike da se pripreme svoje primere jer će se upravo time baviti tokom narednog časa.	5minuta

2. čas

Teme časa: Vrednosti društva i pojedinca; konflikti kao posledica kulturnih i vrednosnih različitosti

Cilj časa:

Razumevanje konteksta različitih vrednosti u jednom društvu; razumevanje konflikta kao posledice različitih vrednosti.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici razumeju različitost vrednosti i kulture dijaloga; prepoznaju konflikt kao posledicu različitih vrednosti u jednom društvu.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Lični i društveni identitet

Priručni materijali:

1. Lične vrednosti pojedinca

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Kao početnu aktivnost u ovom bloku, polaznici dobijaju hendaut – Lične vrednosti. Svako od njih treba da zaokruži tri vrednosti sa spiska koje su ključne za njega. Voditelj pokreće diskusiju pozivajući polaznike da se jave i kažu koje su za njih najvažnije lične vrednosti.	5 minuta
Centralni deo časa	Voditelj uvodi polaznike u temu putem prezentacije. Objašnjava razliku između ličnih i društvenih vrednosti. Objašnjava da lične vrednosti zavise od kulture i društva u kojem odrastamo. Voditelj se vraća na model iceberg culture i objašnjava da su lične i društvene vrednosti upravo ono što je „ispod vode“. Kao što smo imali priliku da vidimo na kraju prethodnog časa, to ponekad stvara konflikte. Zbog toga su tolerancija i uvažavanja različitosti važne vrednosti. Objašnjava pojmove na primerima. Daje zadatak sa prezentacije – primer fizičkog kažnjavanja dece.	50 minuta
Završni deo časa	Voditelj objašnjava da postoji uvažavanje vrednosti, ali i nešto što se zove vladavina prava i zakoni. Da su određene vrednosti neprihvatljive i da postoji potreba da se vrednosti menjaju. To objašnjava na primeru fizičkog kažnjavanja dece.	10 minuta

3. čas

Teme časa: Komunikacija i interkulturalna komunikacija

Cilj časa:

Razumevanje važnosti interkulturalne komunikacije i uvažavanje različitih vrednosti.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici prepoznaju pojam i vrednost interkulturalne komunikacije.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

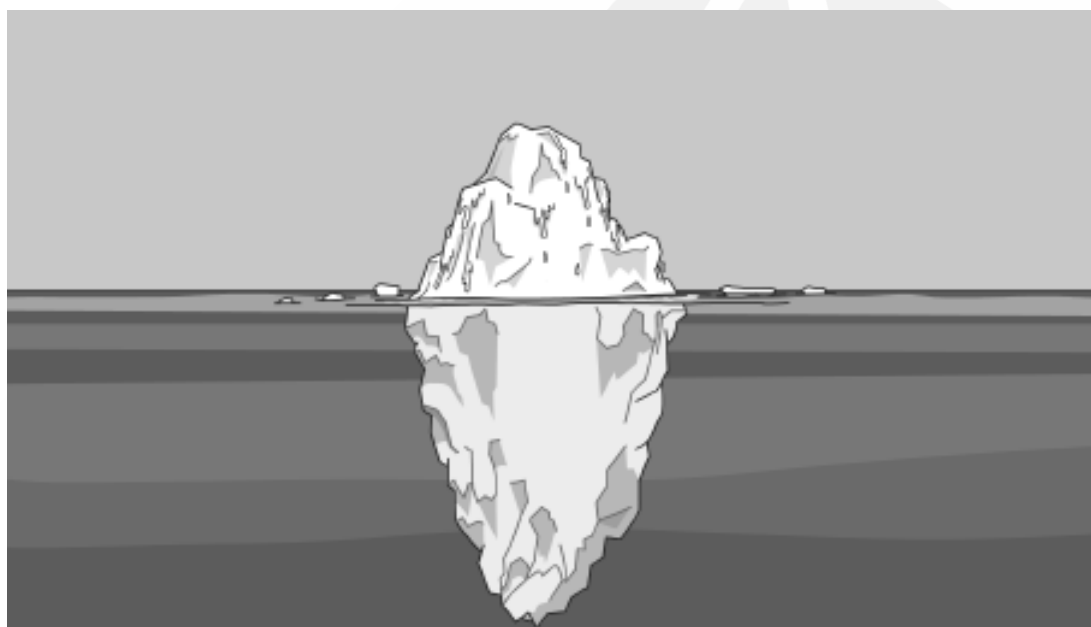
1. PPT - interkulturalna komunikacija
2. Flipčart papir
3. Flomasteri

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator se vraća na prethodnu temu, a to su konflikti nastali zbog neusklađenosti vrednosti. Postavlja pitanje polaznicima: <i>Šta je sve kultura?</i> Na flip čart zapisuje odgovore učesnika.	5 minuta
Centralni deo časa	U ovom delu časa facilitator upoznaje učesnike sa temom kulturne različitosti i interkulturalne komunikacije. Poseban segment se odnosi na vrednosti i veštine koje su potrebne za interkulturalnu komunikaciju. Facilitator podstiče na diskusiju i postavlja pitanja polaznicima.	35 minuta
Završni deo časa	Facilitator se na kraju časa vraća na celokupnu oblast koju su obradili, od pitanja ličnih i nacionalnih vrednosti, do važnosti usaglašavanja i uvažavanja različitosti sa ciljem kvalitetnog zajedničkog života.	5 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – „Ledeni breg“

Gornji deo ledenog brega	
Donji deo ledenog brega	

Priručni materijal 2 – Lične vrednosti pojedinca (za polaznike)

Odaberite tri vrednosti koje su za vas najvažnije:

1	Ljubav	11	Finansije
2	Postignuće	12	Sigurnost
3	Avantura	13	Porodica
4	Balans	14	Religija
5	Lepota	15	Lojalnost
6	Znanje i veštine	16	Učenje
7	Rast	17	Humor
8	Zabava	18	Doprinos društvu
9	Pravda	19	Sreća
10	Dobrota	20	Liderstvo

ALMILIT

Priručni materijal 3– Komunikacija i interkulturalna komunikacija

Za one koji žele da nauče više

- Istražite koji se elementi neverbalne komunikacije koriste u Srbiji i Evropi, ali ne i u vašoj kulturi.
- Razmislite šta je specifično za vašu kulturu, a potpuno je različito u kulturama Srbije i Evrope.
- Istražite koje bi vaše vrednosti mogle da budu izazov za vašu integraciju u evropsku kulturu.

Izvori – Materijali za dalje čitanje i proučavanje

<https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/2560-3205/2016/2560-32051608137S.pdf>

<https://www.skillsyouneed.com/ips/intercultural-communication.html>

https://www.academia.edu/1453422/Uloga_interkulture_komunikacije_The_Role_of_Intercultural_Communication

http://balans.org.ba/wp-content/uploads/2018/02/Kemal-Obad_Interkulturalna-komunikacija.pdf

<https://www.commisceo-global.com/blog/intercultural-communication-tips>

<https://www.chrysos.org.uk/blog/top-ten-tips-for-effective-cross-cultural-communi>

<https://www.international-excellence.com/culturecorner/articles-and-tips/42-culture-corner/articles-and-tips/111-5-critical-tips-for-communicating-with-foreigners>

Tema 13. Rad i posao – prava i odgovornosti. Tržište rada i mogućnosti za zapošljavanje. Traženje posla. Stavovi prema radu i motivacija.

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Tržište rada u Srbiji.• Zakon o radu.• Aktivno traženje posla.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa karakteristikama tržišta rada u Srbiji.• Upoznati polaznike sa Zakonom o radu u Srbiji.• Upoznati polaznike sa mogućnostima za traženje posla.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici znaju koja su deficitarna zanimanja u Srbiji.• Polaznici znaju koji su najtraženiji obrazovni profili.• Polaznici znaju koja su njihova prava i obaveze na osnovu Zakona o radu.• Polaznici znaju koja su njihova prava kao tražilaca azila u kontekstu zapošljavanja.• Polaznici poznaju mogućnosti za traženje posla u Srbiji i šire.

1. čas

Tema časa: Tržište rada u Srbiji		
Cilj časa: Upoznavanje polaznika sa karakteristikama tržišta rada u Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici znaju koja su deficitarna zanimanja u Srbiji i koji su najtraženiji obrazovni profili.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Tržište rada u Srbiji		
Priručni materijali: 1. Najtraženija zanimanja u Srbiji		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator upoznaje polaznike sa temom časa i celokupne oblasti kojom će se baviti tokom obrade teme broj 13. Kako se ta tema odnosi na zapošljavanje i tržište rada, voditelj pita svakog od polaznika čime su se do sada bavili u svojoj zemlji porekla.	15 minuta
Centralni deo časa	Polaznici dobijaju detaljnije informacije o osnovnim karakteristikama tržišta rada u Srbiji (deficitarna zanimanja, očekivanja od plate, problemi i mogućnosti...). Facilitator kontinuirano podstiče diskusiju i postavlja pitanja.	35 minuta
Završni deo časa	Facilitator sumira osnovne informacije iznete na predavanju i poziva polaznike da pogledaju priručni materijal „Najtraženija zanimanja u Srbiji“.	10 minuta

2. čas

Tema časa: Zakon o radu		
Cilj časa: Upoznavanje polaznika sa Zakonom o radu u Srbiji.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici znaju koja su njihova prava i obaveze na osnovu Zakona o radu. Polaznici znaju koja su njihova prava i obaveze kao tražioca azila u kontekstu zapošljavanja.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Zakon o radu u Srbiji – Osnovne informacije		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator ponavlja najvažnije iz prethodnog predavanja o deficitarnim zanimanjima u Srbiji. Objašnjava temu kojom će se baviti na ovom času.	10 minuta
Centralni deo časa	Polaznici dobijaju detaljnije informacije o osnovnim karakteristikama Zakona o radu Republike Srbije. Poseban segment časa će se odnositi na kontekst zapošljavanja i zakona o azilu, odnosno njihovu mogućnost da se zaposle u Srbiji ako zatraže azil.	25 minuta
Završni deo časa	Facilitator napominje da oni nisu u obavezi ni mogućnosti da kao osobe koje su izrazile nameru da traže azil u Srbiji učestvuju na tržištu rada, ali da će to moći ako zatraže azil.	10 minuta

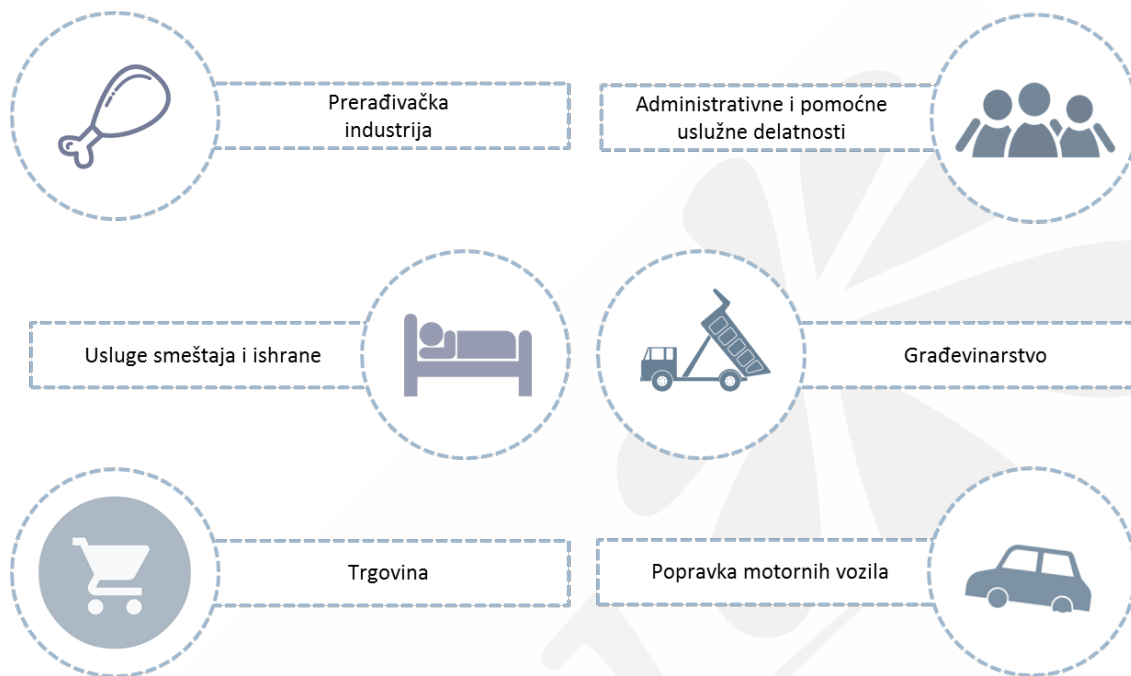
3. čas

Tema časa: Aktivno traženje posla		
Cilj časa: Upoznavanje polaznika sa mogućnostima za traženje posla.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici poznaju mogućnosti za traženje posla u Srbiji.		
Neophodni materijali i sredstva za realizaciju časa: 1. PPT – Alati za aktivno traženje posla 2. Tablet/laptop (minimum 1 na 3 polanika)		
Priručni materijal: 1. Tema broj 13		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator se vraća na prethodno predavanje o deficitarnim zanimanjima u Srbiji. Objašnjava temu kojom će se baviti na ovom času.	5 minuta
Centralni deo časa	Polaznici dobijaju detaljnije informacije o osnovnim načinima i mogućnostima da nađu posao u Srbiji i šire. Predavač im ukazuje na šta da obrate pažnju, gde mogu da traže posao, šta da očekuju... Nakon prezentacije informacija, svaki polaznik će imati zadatak da kreira svoj LinkedIn nalog i da prođe kroz ostale mogućnosti prezentovane tokom časa.	60 minuta
Završni deo časa	Facilitator napominje da je veoma važno da se u ovom procesu poznaje jezik i da zbog toga treba da uče jezik u zemlji domaćina, da je to znanje koje će im omogućiti da se zaposle. I ako nekad odu u drugu zemlju, imaće određeno iskustvo. Facilitator poziva polaznike da prouče priručni materijal za temu broj 13.	10 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Najtraženija zanimanja u Srbiji

Prema podacima Nacionalne službe za zapošljavanje, u prethodnom periodu najveći broj ljudi se zaposlio u sledećim oblastima:

Infostud je jedan od najvažnijih sajtova za zapošljavanje u Republici Srbiji. Putem tog sajta se 2017. godine zaposlilo preko 30.000 osoba. Svake godine Infostud obrađuje podatke o tome koliko se ljudi zapošljava putem njihovog sajta. Ovo su bila najtraženija zanimanja 2017. godine:

1	PRODAVAC U PRODAJNOM OBJEKTU	9	JAVA DEVELOPER
2	KOMERCIJALISTA	10	POSLOVOĐA
3	ADMINISTRATIVNI RADNIK	11	KONOBAR
4	VOZAČ	12	KNJIGOVOĐA
5	MAGACIONER	13	KUVAR
6	TELEFONSKI OPERATER/ KORISNIČKA PODRŠKA	14	ELEKTROINŽENJER
7	MAŠINSKI INŽENJER	15	RADNIK U PROIZVODNJI
8	SOFTWARE DEVELOPER / PROGRAMMER / ENGINEER		

Priručni materijal 2 – Priručni materijal za temu broj 13 (za polaznike)

Srbija je mala država koja je u poslednjih 28 godina u procesu tranzicije. Tržište rada u Srbiji je slabo, visoka je stopa nezaposlenosti (11,3%), a posebno su ugroženi mladi. Prosečna zarada u Srbiji iznosi **47.920 dinara (oko 400 evra)**.

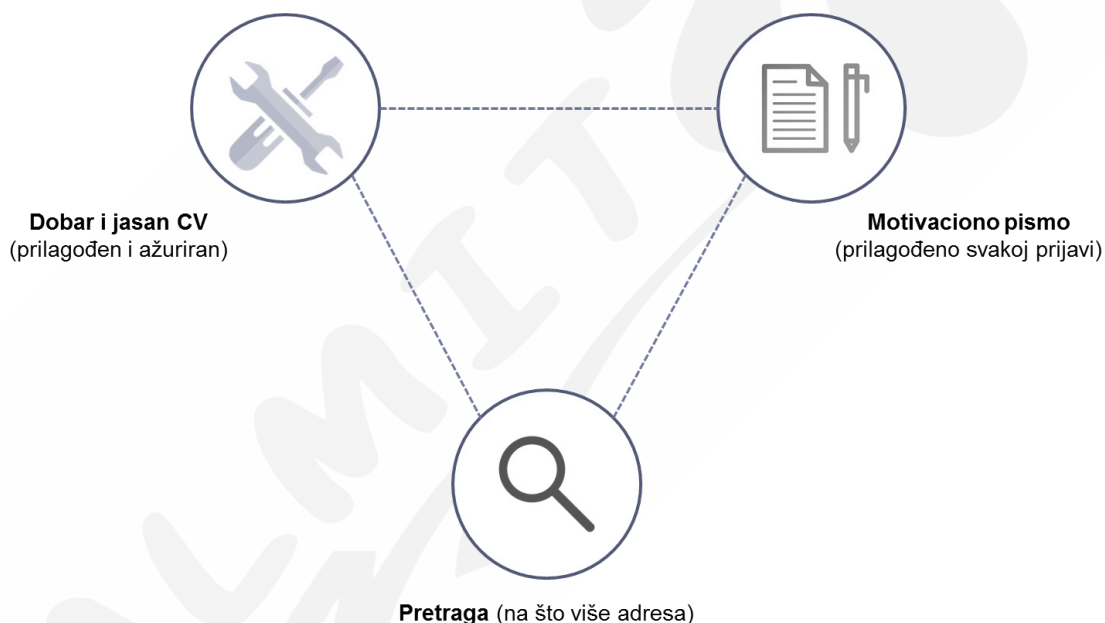
Međutim, postoje i pozitivni trendovi – smanjuje se nezaposlenost, a povećavaju se zaposlenost i visina prosečnog dohotka.

Tržište rada u Srbiji je uređeno *Zakonom o radu*. Zakon određuje prava i obaveze zaposlenih i poslodavaca i mnoga druga praktična pitanja.

Postoji više načina za aktivno traženje posla:

- apliciranje putem internet oglasa,
- direktno kontaktiranje sa firmama i prosleđivanje radne biografije,
- putem ličnih kontakata i saradnika,
- posredstvom Nacionalne službe za zapošljavanje,
- ...

Treba da znate da su za traženje posla važni:

Internet platforme koje mi najviše predlažemo za traženje posla su:

- LinkedIn
- Glassdoor
- Infostud
- Halooglas

Za one koji žele da nauče više:

- Razmislite o svojim veštinama i znanjima i tome koliko su potrebne na tržištu rada.
- Istražite popularne LinkedIn profile i uvidite kako su oni strukturirali svoje opise. Pokušajte da uredite svoj profil na osnovu toga.
- Razmislite o veštinama koje vam nedostaju i na koji način možete da ih steknete.

Izvori – Materijali za dalje čitanje i proučavanje

<http://library.fes.de/pdf-files/bueros/belgrad/13589.pdf>

<http://www.stat.gov.rs/en-us/oblasti/trziste-rada/>

https://www.researchgate.net/publication/314486359_Labour_market_in_Serbia_An_opportunity_or_limitation_of_economic_growth

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_radu.html

https://poslovi.infostud.com/trazena_zanimanja/

<https://www.linkedin.com/>

<https://www.glassdoor.com/index.htm>

<https://poslovi.infostud.com>

<https://www.halooglas.com/posao>

Tema 14. Kontinuirano učenje i doživotno obrazovanje

Trajanje: 180 minuta (3 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Pojam celoživotnog učenja.• Moj plan učenja.• Mogućnosti učenja u savremenom svetu.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa pojmom celoživotnog učenja.• Naglasiti važnost kontinuiranog učenja.• Prepoznati obrazovne potrebe polaznika.• Upoznati polaznike sa mogućnostima za neformalno obrazovanje i informalno učenje.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa pojmom celoživotnog učenja.• Polaznici prepoznaju važnost kontinuiranog učenja.• Polaznici prepoznaju svoje obrazovne potrebe.• Polaznici su upoznati sa mogućnostima za neformalno učenje u Srbiji.• Polaznici poznaju rad na najmanje jednoj platformi za onlajn učenje.

1. čas

Tema časa: Pojam doživotnog učenja

Cilj časa:

Upoznavanje polaznika sa pojmom celoživotnog učenja; naglašavanje važnosti kontinuiranog učenja.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su upoznati sa pojmom doživotnog učenja i prepoznaju važnost kontinuiranog učenja.

Neophodni materijali za realizaciju časa: PPT- Kontinuirano učenje i doživotno obrazovanje:

1. PPT – Kontinuirano učenje i celoživotno obrazovanje
2. Flipčart na kojem će se zapisivati šta su polaznici učili i na koji način

Priručni materijali:

1. Zašto je važno da učimo tokom celog života

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator predstavlja pojmove kontinuiranog učenja i celoživotnog obrazovanja uz korišćenje prezentacije Kontinuirano učenje i doživotno učenje. Ističe značaj kontinuiranog učenja u kontekstu rada i svakodnevnog života, posebno se osvrćući na trenutnu situaciju polaznika.	10 minuta
Centralni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da diskutuju o tome šta su sve naučili van formalnog sistema obrazovanja i na koji način, zašto im je bilo važno da nauče nešto novo u različitim periodima života, sa kojim ciljem se proces učenja odvijao. Posebno se treba osvrnuti na to koliko su svesni procesa učenja u različitim situacijama. Medijator (prevodilac) na flipčartu beleži ono što su polaznici rekli, to jest šta su i na koji način naučili. (Na primer, naučili su da kuvaju kada su napustili svoju zemlju i morali da se odvoje od roditelja i to su naučili od nekog starijeg. Engleski jezik su naučili gledajući filmove itd.) Ukoliko je atmosfera opuštenija i polaznici vrlo aktivno učestvuju u diskusiji, facilitator može da im postavlja i ličnija pitanja – šta su naučili o sebi ili o drugima u ovoj situaciji, da li je ova situacija promenila neke njihove stavove ili uverenja itd. Takođe, na osnovu handouta, može se podstaći diskusija šta misle o nekim idejama koje su u njemu navedene (npr. šta misle o tome da ljudi koji uče čitavog života duže žive, koliko učenje dovodi do ličnog zadovoljstva, koliko je važno kao aktivnost slobodnog vremena i slično, da li više učimo na internetu ili od drugih ljudi itd.).	25 minuta
Završni deo časa	Facilitator sa polaznicima sumira najvažnije ideje do kojih se došlo na času. Treba posebno istaći da je učenje transformativni proces i da se odvija često i kada toga nismo svesni.	10 minuta

Tema časa: Moj plan učenja**Cilj časa:**

Prepoznavanje ličnih obrazovnih potreba polaznika.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici prepoznaju svoje obrazovne potrebe.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. Papiri na kojima će polaznici navoditi znanja i veštine koje žele da steknu
2. Flipčart na kojem će biti navedeni svi načini na koje se mogu razviti nove veštine

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Polaznici se najpre osvrću na sadržaj 11. lekcije (Obrazovanje u savremenom svetu i moje obrazovanje), na znanja i veštine koje su tada mapirali. Ako je potrebno, polaznici mogu dodati nova znanja ili veštine ukoliko su se nečega dosetili.	5 minuta
Centralni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da navedu poslove koje bi voleli da obavljaju u budućnosti i veštine koje smatraju da su im potrebne da bi mogli da se bave tim poslom. Na osnovu datih ideja, polaznici dobijaju zadatak da predstave na koji način bi mogli da steknu znanja i veštine potrebne za poslove kojim bi želeli da se bave. Ukoliko polaznici nisu u mogućnosti da to samostalno napišu, mogu da zatraže pomoć medijatora (prevodioca) ili drugog polaznika. Preporuka je da se polaznici podstiču da pomažu jedni drugima u osmišljavanju ideja na koji način se može sticati znanje i veština koja je relevantna za posao koji su odabrali.	30 minuta
Završni deo časa	Facilitator zamoli nekoliko polaznika da predstave jedan posao koji bi voleli da obavljaju, relevantna znanja i veštine potrebne za taj posao i način na koji se one mogu razviti. Predložene načine za sticanje novih znanja i veština medijator beleži na flipčart kao uvod za sledeći čas.	5 minuta

3. čas

Tema časa: Mogućnosti učenja u savremenom svetu

Cilj časa:

Upoznavanje polaznika sa savremenim mogućnostima za neformalno obrazovanje i informalno učenje.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su upoznati sa mogućnostima za neformalno obrazovanje i poznaju rad na najmanje jednoj platformi za onlajn učenje.

Neophodni materijali i sredstva za realizaciju časa:

1. tablet/laptop (minimum jedan na 3 polaznika)
2. Flip chart na kojem će biti navedeni kursevi koji su prepoznati kao najkorisniji

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da navedu koje su obrazovne aktivnosti sprovedene u njihovima kampovima i da li su participirali u tim aktivnostima, da li su im bile značajne i zašto. Posebno je značajno da polaznici koji su učestvovali u više obrazovnih aktivnosti, nezavisno od realizatora te aktivnosti, prenesu svoje iskustvo ostalima i da jedni druge upute na iste ili slične obrazovne aktivnosti. Facilitator predstavlja pojam neformalnog učenja, nadovezujući se na inpute polaznika od prvog časa. Nakon toga, predstavlja onlajn platforme za učenje i daje osnovne informacije i instrukcije za njihovo korišćenje. Predložene platforme: https://www.edx.org/ , https://www.khanacademy.org/ , https://www.duolingo.com/ . Neophodno je da facilitator pre ovog časa otvori nalog na tim platformama i da ima uvid u rad platforme kako bi to mogao da objasni polaznicima.	15 minuta
Centralni deo časa	Polaznici dobijaju zadatak da se podele u grupe na osnovu oblasti zanimanja kojima bi voleli da se bave (npr. polaznici koje zanimaju informacione tehnologije čine jedne grupe, polaznici koji bi voleli da se bave poljoprivrednim poslovima drugu, oni koji bi voleli da rade u ugostiteljstvu treću itd.). Ukoliko je neko od polaznika odabrao zanimanje koje nije srodno nijednoj od grupa, može raditi u grupi koja je odabrala najpribližnju oblast. Na osnovu prepoznatih obrazovnih potreba u jednoj grupi zanimanja, grupe treba da pronađu nekoliko onlajn kurseva za koje smatraju da će im pomoći da pronađu posao (na primer, za kuvanje se može pronaći kurs „Ishrana i starenje“). U ovom delu časa, preporučuje se rad u manjim grupama. Takođe, može im se ostaviti mogućnost da samostalno istraže kurseve jezika ukoliko to žele da uče ili da istraže praktične YouTube tutorijale za veštinu koju žele da razviju. Pošto je većina platformi za onlajn učenje na engleskom jeziku, polaznicima se daje mogućnost da traže pomoć facilitatora i medijatora i da koriste Google prevodilac. Polaznike treba podstaći da detaljno prouče programe svakog kursa koji im se učini relevantnim, uključujući elemente kao što su jezik kursa, trajanje kursa, teme koje će se obrađivati i slično.	60 minuta
Završni deo časa	Polaznici iznose svoja zapažanja o mogućnostima za učenje koje su im predstavljene i daju povratnu informaciju o korisnosti onlajn platformi kao načina zadovoljavanja njihovih obrazovnih potreba. Facilitator ili medijator na flipčartu beleži kurseve koji su prepoznati kao najkorisniji, a polaznici treba da odgovore i na pitanje zašto odabrane kurseve smatraju najkorisnijim. Preporuka je da se ne beleži ceo naziv kursa već samo šira oblast (npr. programiranje ili kurs nemačkog jezika). Facilitator sumira glavne ideje i poziva polaznike da samostalno istražuju i druge platforme za učenje.	15 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Zašto je važno da učimo tokom čitavog života (za polaznike)

Zašto učimo tokom čitavog života?

- Unapređujemo svoja znanja i veštine, ali i kvalitet života, što nam govori da učenje nije važno samo za školu ili posao već i za svakodnevni život. Učimo da popravimo stvari, učimo da kuvamo nova jela, učimo novi jezik, učimo o novoj kulturi...
- Lično zadovoljstvo je vrlo važno jer nas ono motiviše za učenje. Ukoliko učimo nešto što nas interesuje i što volimo, naše zadovoljstvo raste i motivisani smo da naučimo još više.
- Zapošljivost često igra veliku ulogu u učenju novih stvari. Danas, prosečna osoba promeni 10 do 15 radnih mesta u toku života, pa je zbog toga važno razvijati nove veštine koje će nam pomoći da se lakše prilagodimo novim poslovima.
- Praktičnost nekada može biti presudna da počnemo da učimo nešto. Često smo u novoj situaciji prinuđeni da razvijemo novu veštinu koja nam pomaže da rešimo problem ili da uradimo zadatak koji je pred nama.
- Dugovečnost ljudi koji uče tokom čitavog života nije samo mit. Istraživanje o zdravlju pokazalo je da celoživotno učenje predstavlja jedan od najboljih načina da starije osobe ostanu zdrave i da duže žive jer im je um bio aktivan skoro celog života.

Kako učimo tokom čitavog života?

- Formalno, u školi, na fakultetu ili nekoj drugoj obrazovnoj instituciji.
- Samousmereno, kada sami biramo šta učimo, kada učimo, iz kojih izvora učimo i na koji način učimo.
- Profesionalno, kada smo zbog posla u situaciji da stičemo nova znanja i veštine koje su važne za obavljanje poslovnih zadataka.

Iz kojih izvora učimo:

- Svakodnevni život, na primer, slušajući vesti ili od porodice, prijatelja i šire zajednice
- Različita mesta u našem okruženju, kao što su škola, muzej ili pozorište
- Knjiga koje čitamo
- Internet

Dodatni saveti za kontinuirano učenje:

- Budite otvoreni za mogućnosti učenja u Vašoj sredini.
- Ne plašite se neuspeha.
- Ne dopustite da vas ograničavaju faktori poput godina, materijalne situacije ili negativnog stava drugih ljudi.
- Učenje samo može da vam donese nešto dobro.

Priručni materijal 2 – Moj plan učenja (za polaznike)

Posao koji bih voleo/la da obavljam:	Veštine i znanja koji su mi potrebni za ovaj posao:	Kako mogu da razvijem veštine i steknem znanja za ovaj posao?

Tema 15. Socijalna (ne)jednakost i društveno raslojavanje; Građanska participacija

Trajanje: 180 minuta (2 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Društveno raslojavanje i socijalna (ne)jednakost.• Građanska participacija.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa pojmovima društveno raslojavanje i socijalna (ne)jednakost.• Razumevanje važnosti socijalne jednakosti i društvene pravednosti.• Upoznati učesnike sa mehanizmima društvene participacije.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su upoznati sa pojmovima društveno raslojavanje i socijalna nejednakost.• Polaznici umeju da prepoznaju elemente društvenog raslojavanja.• Polaznici umeju da prepoznaju socijalne nejednakosti u društvu i mehanizme za smanjivanje socijalne nejednakosti.• Polaznici su upoznati sa mehanizmima društvene participacije u društvu.

1. čas

Teme časa: Društveno raslojavanje i socijalna (ne)jednakost

Cilj časa:

Upoznati polaznike sa terminima društveno raslojavanje i socijalna (ne)jednakost; razumevanje važnosti socijalne jednakosti i jednakopravičnosti.

Očekivani ishodi časa:

Polaznici su upoznati sa pojmovima društveno raslojavanje i socijalna nejednakost. Polaznici umeju da prepoznaju elemente društvenog raslojavanja.

Neophodni materijali za realizaciju časa:

1. PPT – Društveno raslojavanje u zapadnom svetu

Priručni materijali:

1. Društvene uloge i situacije

Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator upoznaje polaznike sa temom časa i celokupnom oblašću kojom će se baviti tokom obrade teme broj 12.	5 minuta
Centralni deo časa	<p>Polaznici se upoznaju sa elementima društvenih uloga i društvenog raslojavanja u zapadnom svetu. Facilitator ih podstiče na diskusiju i postavlja pitanja.</p> <p>U nastavku, svako od učesnika dobija po jednu društvenu ulogu iz priručnog materijala 1. Facilitator objašnjava da će čitati po jednu rečenicu (situaciju), a da oni u odnosu na to treba ili da naprave korak napred ili da ostanu da stoje u mestu. Pošto polaznici dobijaju uloge na svom maternjem jeziku, facilitator može da zamoli medijatora (prevodioca) da im da dodatne instrukcije i da pomogne u podeli materijala.</p> <p>Na osnovu prethodne vežbe, facilitator pokreće diskusiju o socijalnoj nejednakosti. Poziva polaznike da kažu koje su uloge dobili i kako su se osećali.</p>	75 minuta
Završni deo časa	Facilitator zaključuje sve o čemu smo razgovarali tokom ove lekcije. Ističe važnost razumevanja različitosti. Naglašava značaj prava na socijalnu jednakost i društvene pravde.	10 minuta

2. čas

Tema časa: Građanska participacija		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa mehanizmima građanske participacije.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su upoznati sa mehanizmina društvene participacije u društvu.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: <ol style="list-style-type: none"> 1. PPT Socio-kulturna participacija 2. Flipčart papir 3. Flomasteri 		
Priručni materijali: <ol style="list-style-type: none"> 1. Šta ja tu mogu? 		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Facilitator pokreće diskusiju o pojmu „građanska participacija“. Postavlja pitanje šta je to što građani mogu da urade kako bi učestvovali u društvenim aktivnostima, s jedne strane, i da bi doprineli društvu, s druge strane.	10 minuta
Centralni deo časa	Nakon kratkog brejnstorminga, facilitator produbljuje temu. Polazi od osnovnih segmenata učešća u društvenim aktivnostima (od značaja za život pojedinca – socijalna inkluzija), do važnosti aktivnog učestvovanja u životu zajednice (politički i nepolitički angažman). Motivise polaznike naglašavajući važnost učešća u obe vrste aktivnosti. Nakon obrađene prezentacije, polaznici dobijaju hendaut sa zadatkom Šta ja tu mogu? Facilitator deli učesnike u četiri grupe, od kojih svaka treba da reši jednu problemsku situaciju. Svaka grupa predstavlja ostalim polaznicima svoju problemsku situaciju i svoje rešenje, koje može da predstavi putem crteža ili usmenog objašnjenja.	70 minuta
Završni deo časa	Facilitator pohvaljuje rad u grupama i sumira rad u celokupne oblasti teme 15.	10 minuta

Priručni materijali

Priručni materijal 1 – Društvene uloge i situacije (za facilitatore)

- Iseći kartice uloga i dodeliti svakom učesniku po jednu ulogu.
- Čitati situacije.

Uloge:

1	Ti si samohrana majka.	11	Ti si sin američkog ambasadora.
2	Ti si tražilac azila u Srbiji.	12	Ti si bogata udovica/udovac.
3	Ti si dete u invalidskim kolicima.	13	Ti si krijumčar.
4	Ti si predsednik države.	14	Ti si prevodilac u kampu.
5	Ti si uspešan poljoprivrednik.	15	Ti si radnik u kampu.
6	Ti si uspešan biznismen.	16	Ti si otac petoro dece.
7	Ti si nezaposlen već deset godina.	17	Ti si student nemačkog jezika.
8	Ti si vojnik u ratu.	18	Ti nemaš roditelje i rasteš u domu.
9	Ti si ženska osoba bez posla.	19	Ti si beskućnik.
10	Ti si samohrani otac.	20	Ti si izbeglica u Grčkoj.

Situacije:

- Ti se nikad nisi susreo sa finansijskim problemima.
- Imaš pristojno mesto za stanovanje.
- Nemaš strah od policije.
- Možeš da pozoveš prijatelje kući na večeru.
- Možeš da glasaš na izborima.
- Možeš da ideš u bioskop kad god hoćeš.
- Ne plašiš se za svoju budućnost.
- Možeš da se zaljubiš u koga god želiš.
- Uvek možeš da koristiš internet.
- Nikad nisi doživeo rat.

Priručni materijal 2 – Šta ja tu mogu (za facilitatore)

- Iseći situacije pre realizacije časa.
- Zamoliti učesnike da, u grupama, razmisle i reše problemsku situaciju koju su dobili.

1	Muhamed je već osam meseci u kampu. Nekoliko meseci je pokušavao da izađe iz zemlje, nakon čega je odlučio da sačeka trenutak kada će to moći da uradi legalno. Da ne bi gubio vreme i dosađivao se, počeo je da uči jezik zemlje domaćina. Shvatio je da jezik može da mu koristi jer je počeo da se druži sa lokalnim stanovništvom, a i da kvalitetnije provodi slobodno vreme. Na kursu nema mnogo polaznika jer niko neće da uči taj jezik. Kako on može da motiviše druge korisnike kampa da počnu da uče sa njim?
2	Younus je avganistanskog porekla i pre mnogo godina je došao u zemlju, u kojoj je uspeo kvalitetno da se prilagodi i integriše. Kako je i sam izbeglica, pokrenuo je organizaciju koja ujedinjuje izbeglice iz različitih krajeva sveta. Ima problem jer ne može da dođe do svih izbeglica. Kako bismo mogli da pomognemo Younus-u da proširi svoju ideju i izgradi veliku zajednicu u državi u kojoj se trenutno nalazi?
3	Marija je u zemlji iz koje potiče bila krojačica i savršeno kroji. Primetila je da u kampu nema dovoljno kvalitetne posteljine i jorgana, a ni dovoljno garderobe. Jedna devojka iz lokalne nevladine organizacije pozajmila joj je mašinu za šivenje. Želela bi da pomogne korisnicima kampa, ali nema materijale. Šta bi mogla da uradi da ispuni svoju želju? Šta bi još mogla da uradi u kampu?
4	Ahmed je profesionalni fotograf koji je morao da proda svoj foto-aparat na putu iz zemlje porekla. Shvatio je da bi mogao da doprinese poboljšanju situacije izbeglica kada bi mogao da zabeleži trenutke iz kampa i šire. Nema foto-aparat, a i nije dovoljno upućen u promociju i internet komunikacije. Šta bi sve mogao da uradi da proširi svoju ideju i na koji način?

Priručni materijal 3 – Lekcija 15 – dodatni izvori za proučavanje (za polaznike)

Za one koji žele da nauče više:

- Istražite gde biste mogli da volontirate u svom okruženju.
- Razmislite o tome koji je najefikasniji način za prevazilaženje društvenih nejednakosti.
- Istražite dublje razliku između jednakosti i pravednosti.

Izvori – Materijali za dalje čitanje i proučavanje

https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/ref/college/collegespecial2/coll_aascu_defi.html?pagewanted=all

<http://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-68>

https://en.wikipedia.org/wiki/Civic_engagement

https://en.wikipedia.org/wiki/Social_engagement

<https://www.pachamama.org/social-justice/what-is-social-justice>

<https://edtrust.org/the-equity-line/equity-and-equality-are-not-equal/>

<https://onlinempadegree.usfca.edu/news-resources/infographics/the-importance-of-social-equity-in-public-administration/>

Tema 16. Volonterski rad i nevladine organizacije

Trajanje: 180 minuta (4 časa)

Sadržaji:
<ul style="list-style-type: none">• Volonterski rad i nevladine organizacije.• Kulturne, religijske i životne osobnosti ljudi.
Ciljevi:
<ul style="list-style-type: none">• Upoznati polaznike sa pojmom, specifičnostima i važnosti volonterizma.• Upoznati polaznike sa pojmom i značajem nevladinih organizacija.• Upoznati polaznike sa kulturnim, religijskim i životnim osobnostima ljudi.
Očekivani ishodi:
<ul style="list-style-type: none">• Polaznici su stekli osnovna znanja o volonterizmu.• Polaznici su stekli osnovna znanja o nevladinim organizacijama.• Polaznici su stekli znanja o kulturnim, religijskim i životnim osobnostima ljudi.

1. čas

Tema časa: Volonterizam		
Cilj časa: Sticanje znanja o volonterizmu, specifičnostima i važnosti.		
Očekivani ishodi časa: Učesnici su stekli osnovna znanja o pojmu volonterizma.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT 1 – Volonterizam 2. Video klip - Volonterizam		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Upoznavanje sa pojmom. Da li se neko susreo sa ovim pojmom i, ako jeste, da pokuša da definiše volonterizam.	5 minuta
Centralni deo časa	Putem prezentacije, učesnicima se približava pojam volonterizam, ističu se njegove karakteristike i značaj. Polaznici zatim gledaju video-klip na temu volonterizma.	35 minuta
Završni deo časa	Razgovor o ličnim iskustvima na zadatu temu, da li je neko od učesnika volontirao negde i, ako jeste, kakva su mu bila iskustva.	5 minuta

2. čas

Tema časa: Nevladine organizacije		
Cilj časa: Upoznati polaznike sa pojmom nevladinih organizacija, sa njihovim vrstama i značajem.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su naučili da definišu pojam nevladine organizacije, da ih razlikuju od drugih organizacija, shvatili su značaj ovih organizacija, kao i sticanje veština društvenog učešća.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT – Nevladine organizacije		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Čas započinje igrom asocijacije na pitanje: Šta su nevladine organizacije? Odgovori se zapisuju na flipčartu ili papiru.	5 minuta
Centralni deo časa	Centralni deo časa rezervisan je za prezentaciju putem koje će učesnici imati priliku da se upoznaju sa osnovnim pojmom i vrstama nevladinih organizacija i da steknu znanja o njihovom osnivanju i specifičnostima.	35 minuta
Završni deo časa	Ponavljanje znanja stečenih na času.	5 minuta

3. čas

Teme časa: Kulturne, religijske i životne osobenosti ljudi		
Cilj časa: Upoznavanje učesnika sa osnovnim pojmovima kulturoloških, religijskih i životnih razlika među ljudima.		
Očekivani ishodi časa: Polaznici su stekli znanja iz oblasti kulture, religije i životnih navika.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. PPT - Kulturološke, religijske i životne osobenosti ljudi		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Čas počinje razgovorom o kulturnim različitostima polaznika koji dolaze iz različitih sredina – kako se slave praznici, kakav je položaj žene u njihovoj kulturi, kakvi su običaji u vezi sa udajom i ženidbom.	5 minuta
Centralni deo časa	Upoznavanje sa kulturološkim, religijskim i životnim razlikama među ljudima, pomoću PPT prezentacije.	35 minuta
Završni deo časa	Obnavljanje znanja stečenih na času.	5 minuta

4. čas

Teme časa: Kulturne, religijske i životne osobenosti ljudi		
Cilj časa: Upoznavanje polaznika sa osnovnim pojmovima kulturoloških, religijskih i životnih razlika među ljudima.		
Očekivani ishodi časa: Obnavljanje znanja iz oblasti kulture, religije i životnih navika.		
Neophodni materijali za realizaciju časa: 1. Flipčart i flomasteri		
Tema	Detaljan opis aktivnosti	Trajanje aktivnosti
Uvodni deo časa	Predavač će tražiti od polaznika da se podele u tri grupe. Prva grupa će na velikom papiru napisati kulturološke razlike, druga grupa religijske, a treća životne razlike između zemalja iz kojih dolaze i Srbije.	5 minuta
Centralni deo časa	Rad u grupama za koji je predviđeno petnaestak minuta. Polaznici treba da popišu razlike na zadatu temu, zavisno od grupe kojoj pripadaju. Potom će pred svim polaznicima sve grupe predstaviti svoje radove.	35 minuta
Završni deo časa	Kratko sumiranje prethodna dva časa.	5 minuta

This project is funded by the European Union Programme for Employment and Social Innovation. The Handbook reflects authors' views, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

